

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GRAFİK TASARIM ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**İHAP HULUSİ GÖREY'İN AFİŞ ÇALIŞMALARININ İÇERİK ANALİZİ
YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ**

Efecan ÇELİK

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA
Eylül 2021**

İHAP HULUSİ GÖREY'İN AFİŞ ÇALIŞMALARININ İÇERİK ANALİZİ
YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ

Efecan ÇELİK

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Grafik Tasarım Anabilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Çağrı GÜMÜŞ

Konya
Eylül 2021

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay *en fazla* 6 ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

20 Eylül 2021

Efecan ÇELİK

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Doç. Dr. Çağrı GÜMÜŞ danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarımı kabullendiğimi beyan ederim.

20 Eylül 2021

Efecan ÇELİK

TEŞEKKÜR

Araştırma süresi boyunca değerli bilgi ve deneyimlerini hiç esirgemeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. ağrı GÜMÜŞ'e, tez izleme komitelerinde değerli fikirleriyle bana destek olan ve araştırmanın şekillenmesinde katkıda bulunan saygıdeğer hocalarım Doç. Dr. Ayşe Derya KAHRAMAN'a ve Dr. Öğr. Üyesi Bülent BİNGÖL'e değerli katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Başta kardeşim Altuğ ÇELİK olmak üzere eğitim hayatımın her anında beni destekleyen ve her zaman yanımda olan canım annem Serhan ŐAŐMAZ'a, canım babam Tulga ÇELİK'e, dostlarıma ve tez yazma aşamasında yanımdan ayrılmayan canım köpeğim Bacardi'ye sonsuz teşekkür ederim.

Eylül, 2020

Efecan ÇELİK

ÖZET

Efecan ÇELİK

İhap Hulusi Görey'in Afiş Çalışmalarının İçerik Analizi Yöntemiyle İncelenmesi

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2021

İhap Hulusi Görey, 28 Kasım 1898 tarihinde Kahire'de doğdu. İlk ve lise öğrenimini Kahire'de, önce bir İngiliz, sonra da devlet okulunda yaptı. I. Dünya Savaşı süresince de zorunlu olarak ailesiyle Mısır'da kaldı. Birinci dünya savaşı yıllarında İngilizler Kahire'yi işgal ettiklerinde ailesiyle birlikte İstanbul'a yerleşmişlerdir. 1920 yılında ailesi tarafından Münih'e gönderilmiştir. Burada sanat eğitimi aldıktan sonra 1925'de yurda dönmüştür. Ailesi, resimden para kazanamayacağını düşündüğü için İhap Hulusi Görey'i devlet memuru yapmaya çalışmıştır. İki kez denemelerine rağmen sonuç olumsuz olmuştur. Cumhuriyet'in ilanından sonra ülkemizde Grafik Sanatlar ya da Tanıtım Grafiği sözcükleri bilinmiyordu. 1930'lu yıllarda Almanya'da eğitim görmüş olan İhap Hulusi Görey, batı tarzında afişler yapmaya başlamıştır. İhap Hulusi Görey'in gerçekçi bir üslubu vardı. Türkiye'de ismini duyurması "Akbaba" mizah dergisinde çizdiği resim ve karikatürler sayesinde gerçekleşmiştir. Grafik çalışmalarına ilk olarak 1927 yılında aldığı İnci Diş Macunları ilanı ile başlamıştır. Bu ilanın ardından artan talepler sayesinde kendi atölyesini kurdu. Yurt dışı kaynaklı Bayer ve Ford gibi birçok firma ilanlarını, afişlerini İhap Hulusi'nin becerikli ellerine bırakmıştır. Ülkemizde de çeşitli devlet kuruluşları için afişler, grafikler, etiketler, amblemler hazırladı. 45 sene boyunca Milli Piyango için çalıştı, Tekel için hazırladığı etiketlerden Kulüp Rakısı ile Muz Likörünün üzerindeki etiketler halen kullanılmaktadır. Atatürk'ün emri ile Latin harfleriyle basılan ilk Türk alfabesinin kapağını hazırladı. Bu tezde grafik tasarım alanına bu kadar katkılarda bulunan İhap Hulusi Görey'in kim olduğu ve hayatı ayrıntılı şekilde açıklanacaktır ve içerik göz önünde bulunarak rastgele seçilecek olan 20 adet Görey'in afiş tasarımları içerik analizi yöntemi ile incelenecektir.

Anahtar Kelimeler

İhap Hulusi Görey, Afiş Tasarımı, İçerik Analizi

ABSTRACT

Efecan ÇELİK

Investigation of İhap Hulusi Görey's Method Poster Works with Content Analysis

Master's Thesis

Konya, 2021

İhap Hulusi Görey was born in Cairo on November 28, 1898. He did his primary and high school education in Cairo, first in a British and then in a public school. During World War I, he remained in Egypt with his family. When the British invaded Cairo during the first world war, he and his family settled in Istanbul. He was sent to Munich by his family in 1920. After studying art in Munich, he returned home in 1925. His family tried to make İhap Hulusi Görey a civil servant because he thought he couldn't make money from painting. Despite trying twice, the result was negative. After the proclamation of the Republic, the words Graphic Arts or Promotional Graphics were unknown in our country. İhap Hulusi Görey, who was educated in Germany in the 1930s, started to make western-style posters. İhap Hulusi Görey had a realistic style. His name was made in Turkey thanks to the pictures and cartoons he drew in the humor magazine "Akbaba". He first started his graphic studies in 1927 with the advertisement of Pearl Toothpastes. After this advertisement, he set up his own workshop thanks to the increasing demands. Many foreign-sourced companies such as Bayer and Ford , have left their advertisements and posters in the capable hands of İhap Hulusi. He also prepared posters, graphics, labels, emblems for various state institutions in Turkey. He worked for the National Lottery for 45 years and the labels on the Club Raki and banana liqueur are still used from the labels he prepared for Tekel. He prepared the cover of the first Turkish alphabet printed with Latin letters by the order of Atatürk. This thesis is about İhap Hulusi Görey, who has made such contributions to the field of graphic design. His life will be explained in detail and 20 poster designs of Göreys, which will be selected randomly by considering the content, will be examined by content analysis method.

Keywords

İhap Hulusi Görey, Poster Design, Content Analysis

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
2.1. GRAFİK SANATLAR.....	3
2.1.1. Grafik Sanatlar Tanımı	3
2.1.2. Grafik Sanatlar Tarihi	4
2.1.3. Türk Grafik Sanatı Tarihi	7
3. CUMHURİYET SANATÇISI: İHAP HULUSİ GÖREY	15
3.1. Biyografisi	15
3.2. Yayınlanan Bazı Yazıları ve Röportajları	29
3.3. Basılı Yayında İhap Hulusi Görey	40
3.4. Çalışmaları.....	43
3.4.1. Desen Çalışmaları.....	43
3.4.2. Hat Çalışmaları	48
3.4.3. Çini Mürekkebi ile Çalışmaları	51
3.4.4. Suluboya Çalışmaları.....	56
4. İHAP HULUSİ GÖREY VE GRAFİK TASARIM.....	59
4.1. Yayınlanmış İşlerinden Seçmeler.....	59
4.1.1. Kitap Kapakları.....	59
4.1.2. Kurumsal Kimlik Çalışmaları.....	64
4.1.3. Ambalaj Tasarımları	68
4.1.4. Afiş ve İlanları	71
4.1.5. Milli Piyango	77
5. PROBLEM DURUMU	81
5.1. Problem Cümlesi	81

5.2. Amaç	81
5.3. Araştırmanın Önemi	82
5.4. Varsayımlar	82
5.5. Sınırlılıklar.....	82
5.6. Tanımlar	83
6. YÖNTEM.....	84
6.1. Araştırmanın Modeli	84
6.2. Evren ve Örneklem.....	84
6.3. Verilerin Toplanması.....	84
6.4. Verilerin Analizi.....	84
7. BULGULAR VE YORUM.....	85
8. SONUÇ	142
KAYNAKLAR	143
ÖZGEÇMİŞ	145

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Johann Gensfleisch Zum Gutenberg	5
Şekil 2. Eski Mısır'da kullanılan hiyeroglif yazı	6
Şekil 3. Orhun Abideleri Kültigin Anıtı.....	8
Şekil 4. İbrahim Müteferrika.....	9
Şekil 5. İhap Hulusi Görey.....	11
Şekil 6. Cumhuriyet Döneminin İlk grafik tasarımcılarından.....	13
Şekil 7. Mengü Ertel afiş çalışması.....	13
Şekil 8. İhap Hulusi Görey.....	15
Şekil 9. İnci diş macunları.....	17
Şekil 10. Alfabe kapağı.....	19
Şekil 11. Atatürk'ün armağan ettiği imzalı kol saati	20
Şekil 12. İhap Hulusi Görey'in tasarladığı sigaralığı.....	21
Şekil 13. İhap Hulusi Görey'in vatandaş afişi	22
Şekil 14. İhap Hulusi Görey'in hazırladığı Milli Piyango'nun.....	23
Şekil 15. İhap Hulusi imzaları.....	26
Şekil 16. Ulusal Ekonomi ve Araştırma Kurumu için afiş çalışması.....	28
Şekil 17. İhap Hulusi'yi yıkan mektup	35
Şekil 18. Cumhurbaşkanı'na yazılan gönderilmemiş mektup.....	36
Şekil 19. Yaşamının son yıllarından bir anekdot	39
Şekil 20. Basılı yayında İhap Hulusi.....	40
Şekil 21. Basılı yayında İhap Hulusi.....	41
Şekil 22. Basılı yayında İhap Hulusi.....	42
Şekil 23. Kara kalem desen çalışması	43
Şekil 24. Kara kalem desen çalışması	44
Şekil 25. Kara kalem desen çalışması	45
Şekil 26. Kara kalem desen çalışması	46
Şekil 27. Kara kalem desen çalışması	47
Şekil 28. Hat çalışması.....	48
Şekil 29. Hat çalışması.....	49
Şekil 30. Hat çalışması.....	49
Şekil 31. Hat eskiz çalışması.....	50
Şekil 32. Çini mürekkebi ile desen çalışması	51

Şekil 33. Çini mürekkebi ile desen çalışması	52
Şekil 34. Çini mürekkebi ile desen çalışması	53
Şekil 35. Çini mürekkebi ile desen çalışması	54
Şekil 36. Çini mürekkebi ile desen çalışması	55
Şekil 37. Suluboya çalışması	56
Şekil 38. Suluboya portre çalışması	57
Şekil 39. Suluboya çalışması	58
Şekil 40. Roman kitabı kapağı	60
Şekil 41. Roman kitabı kapağı	61
Şekil 42. Ders kitap kapağı	62
Şekil 43. Kitap kapağı	63
Şekil 44. Mehmet Efendi kuru kahveci.....	64
Şekil 45. Milliyet Gazetesi.....	65
Şekil 46. Bayer ilaç firması.....	65
Şekil 47. Tariş firması.....	66
Şekil 48. Halıcık Türk için antetli kağıt	67
Şekil 49. Tekel'in kulüp rakısı şişe etiketi	69
Şekil 50. Tekel'in kibrit kutusu tasarımları.....	70
Şekil 51. Emiralem Şarap Etiket Tasarımı.....	70
Şekil 52. Şükufe Kolonyaları basın ilanı tasarımları	72
Şekil 53. Markoni Radyosu basın ilanı tasarımları	73
Şekil 54. Kodak fotoğraf makinesi için basın ilanı tasarımı	74
Şekil 55. Yurtdışı afişi	75
Şekil 56. Yurtdışı afişi	76
Şekil 57. Milli Piyango bileti	78
Şekil 58. Milli Piyango bileti	78
Şekil 59. Milli Piyango bileti	79
Şekil 60. Milli Piyango afişi	79
Şekil 61. Milli Piyango afişi	80
Şekil 62. Ziraat Bankası afişi – 80. yılında Cumhuriyeti afişleyen adam.....	86
Şekil 63. Milli Piyango afişi – piyangoonun dünü, bugünü ve.....	89
Şekil 64. Beykoz kunduraları afişi – 80. yılında Cumhuriyeti afişleyen adam.....	92
Şekil 65. Türk Hava Yolları Afişi – Müsellesten Üçgene	95
Şekil 66. Bayer ilaç firması afişi – 80. yılında Cumhuriyeti afişleyen adam.....	98

Şekil 67. Yerli mallar pazarları afişi – Müsellesten üçgene.....	101
Şekil 68. Çapa marka sahlep afişi – Müsellesten üçgene.....	104
Şekil 69. Milli Piyango'nun dünü, bugünü ve Milli Piyango İdaresi.....	107
Şekil 70. Gıslaved şosonları afişi – Müsellesten üçgene	109
Şekil 71. Milli Piyango afişi – Müsellesten üçgene.....	112
Şekil 72. Pirelli lastik afişi – Müsellesten üçgene.....	115
Şekil 73. Milli piyango bileti – Milli piyango'nun dünü, bugünü ve Milli Piyango İdaresi.....	117
Şekil 74. Emniyet sandığı afişi – Müsellesten üçgene.....	120
Şekil 75. Milli piyango bileti – Milli piyango'nun dünü, bugünü ve Milli Piyango İdaresi	122
Şekil 76. Harrison çorap makinesi afişi – Müsellesten üçgene.....	125
Şekil 77. Milli piyango afişi – Müsellesten üçgene	128
Şekil 78. Bayer ilaç tanıtım afişi – Müsellesten üçgene	131
Şekil 79. Frigidaire soğuk hava dolabı afişi – Müsellesten üçgene	134
Şekil 80. Garanti Bankası afişi – Müsellesten üçgene	137
Şekil 81. İnhisar likörleri tanıtım afişi – Müsellesten üçgene.....	140

1. GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyetinin temel bir özelliğinin “Güzel Sanatları sevmek ve onda yükselmek” olduğunu belirten ve “sanat ve sanatçıdan yoksun bir millet, tam bir hayata sahip olamaz” diyen Atatürk, bu görüşleriyle sanat eğitiminin gelişim seyrine önemli katkıları olmuştur. (Grafik Sanatının Türkiye’deki tarihi gelişimi, <http://www.turkforum.net/showthread.php?t=562288>, 10.11.2007).

Zorlu bir mücadelenin ardından, Kurtuluş Savaşı'nı kazanmış, ulusuna özgüvenini kazandırmış olan Atatürk'ün, yepyeni bir toplum kurma çabasında, bir sanatçı, İhap Hulusi Görey görsel anlamda bir mimar gibidir. Buradaki köklü kültürel değişiklikleri iyi özümsemek gerekmektedir. Geleneksel yaşam ve değerler yerine yepyeni bir toplumsal düzen ve kültür oluşturma isteği gündemin özüdür. Bunları gerçekleştirmek için kitlelere doğrudan seslenmek çağdaş bir tavır olacaktır.(İhap HulusiGörey, <http://www.bilecikkulturturizm.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF7EF2B691D9F009776931832F09F8AF5>, 10.10.2007)

Grafik, okuduğumuz kitabın kapağından, gazetemizden, ilacımızın ambalajına kadar her gün elimizde, gözümüzde etkili bir sanat dalı, tüm sanatlar içinde de en hareketlisi ve en doğurganıdır (Altıntaş, 1981: 18).

Cumhuriyet’in ilanından sonra, doğuya dönük grafik anlayıştan harf devrimi ile batıya doğru dönüş yaşanmıştır. Uzun yıllar boyunca bugün “Grafik Sanatları” dediğimiz kavram “afiş” olarak anılmıştır. Endüstriyel gelişme ve ekonomik büyüme çağdaş grafik çalışmalarını hazırlamaya ortam yaratmıştır. Böylece grafik sanatçılarına geniş çalışma sahaları açılmıştır. Bu devrede çalışan grafik tasarımcılar bütün zorluklara göğüs gererek bugünleri hazırlamışlardır (Barın, 1981: 19).

Bu tasarımcılardan biri olan İhap Hulusi Görey’in hayatı ve çalışmaları günümüz grafik tasarımının altyapısını oluşturmaktadır. Bu derece önemli bir şahsiyetin, grafik tasarım öğrencilerince çok iyi tanınmaması büyük bir eksikliklerdir. Okumayı yazmayı

öğrendikleri alfabenin kapak tasarımının, her köşe başında karşılaştıkları Milli Piyango biletlerinin zamanında tek tasarımcısı olan büyük ustanın çalışmalarıyla karşılaşmalarına rağmen onu yeterince tanımamaları aldıkları eğitimde eksikler doğurmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. GRAFİK SANATLAR

2.1.1. Grafik Sanatlar Tanımı

Grafik kelimesinin dilimize geçişinden bahsedecek olursak, aslının kökeni olan kelimedir ve "grafyn" kelimesinden gelir. Fransızca'da "Graphique", İngilizce'de "Graphic" olarak yazılır, Türkçe'de "Graphic" olarak geçer. Sanat savaşlarında grafik kelimesi çok kullanıldığı için sonunda “grafik” olan tüm alanlar grafik sanattır. Örneğin.; fotoğraf, serigrafi, litograf gibi.

Grafiğin kelime anlamından bahsedecek olursak, günümüzde grafik kelimesi uluslararası ifade şeklinde ortak bir ifadede kullanılmaktadır, dolayısıyla tanıtımda tüm insanların aynı yorumu yapacağı netlik kazanmıştır. Bu yorum; grafik kelimesinin yazmak, çizmek, göstermek ve çoğaltmak anlamına geldiği görülmektedir.

İnsan duyuları ne zaman açık olursa, çevresiyle o zaman iletişim kurabilir. Doğumdan itibaren hayatımızın en önemli olgusu iletişimdir. Grafik sanatıyla üretilen ürünlerin ve kullanılan görsel unsurların mesajın hedef kitleye doğru bir şekilde iletilmesi ve onları doğru davranışa yönlendirmesi toplum üzerindeki etkisi açısından oldukça önemlidir. Böylece, bu sonuca; Toplumların kültürel ve politik yapılarının ve inançlarının çok iyi analiz edilmesi, görsel unsurların sistematik bir şekilde düzenlenmesi ve özgün ürünler üretilmesi ile ulaşımı sağlanabilir. Bu doğrultuda, görsel bir iletişim sanatı olarak grafik tasarım bu konuda önemli bir rol oynamıştır ve Afişler ise grafik sanatların en önemli uygulama alanlarından biri haline gelmiştir (Doğan, 2017).

Grafik kelimesinin tanımı biraz daha açılırsa, sanatçının elinden elde edilen eserin özgün biçimlendirmeye veya özgün reproduksiyonla (baskı yöntemi) bilgi aktarımı, basımı, kitle iletişim araçlarında kullanabilmek amacıyla düzenlenen; çizgi, yazı, resim ve bunların düzenlemeleriyle ilişkin tasarımları kapsamaktadır. Bu tanımlardan da anlaşıldığı gibi, grafik kelimesi bir sanat alanını içinde barındırmaktadır. Grafik sanatlar her ne kadar plastik sanatlar içinde yer alsada, plastik sanatların içindeki tüm sanat dallarından farklıdır. Çünkü, soyut olduğu halde ekonomik özelliği ön plandadır

ve yeniden üretime dayalı olduğu için daha çok kitleye hitap edebilmektedir (Tepecik, 2002: 17).

2.1.2. Grafik Sanatlar Tarihi

Grafik sanatını insanlık tarihinin ilk haberleşme sistemine kadar götürmek mümkündür. Grafik sanatlar olarak incelenen çalışmaların 6000 yıllık bir geçmişi olduğu söylenebilir. Çünkü grafik sanatlarda çoğaltma tekniğinin kullanılması bu alanın tanımlanmasını kolaylaştırmaktadır. Ancak insanoğlunun yaklaşık 400.000 yıl öncesine dayanan el sanatları üretimleri, Paleolitik (Eski Taş Devri ve Kaba Taş Devri olarak adlandırılan) devirlere kadar gitmektedir.

Taşın bu dönemde alet olarak kullanıldığı görülmüştür. Mağara duvarlarına işlenen ilk görseller ve küçük figürler, insanın sanat anlamında ortaya koyduğu belgelerdir. Duvarlara yapılan ya da işlenen resimler insan-çevre, insan-hayvan ilişkilerini göstermektedir. Sanat tarihi ve arkeoloji, duvar resimlerini bir eser olmaktan çok bir iletişim aracı olarak görmektedir. Bu eserler bir anlamda grafik sanatların ilk ürünü olarak kabul edilmektedir.

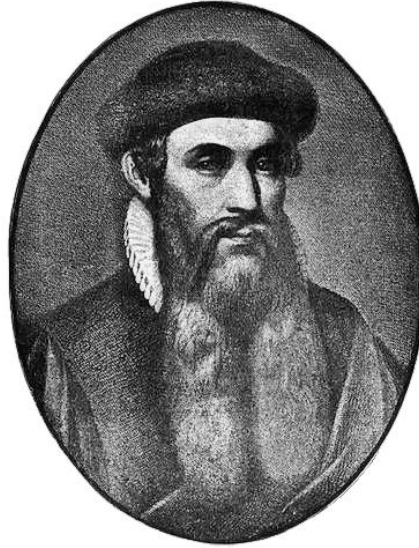
Antik Yunanistan'da kesinlik, görmeye ve görünürlüğe dayandırılmıştır (Pallasmaa, 2011), Binlerce yıllık tarihi en eski görsel iletişim eserleri olarak taşıyan mağara resimlerinden günümüze kadar görsellik iletişimde etkin bir öneme sahip olmuştur. Görsel iletişim dil temelli iletişimden farklı olarak iletişim, bilgi, duygu ve düşünce alışverişinde resim ve semboller kullanılarak iletişim oluşturulmuştur. (Kazancı, 2002).

Uygarlık tarihi incelendiğinde ülkelerin gelişiminde ve gelişmesinde sanatın büyük rolü olduğunu görülmektedir. Tarihsel süreçte kimi zaman kitleleri kışkırtan, kimi zaman toplumları eğiten sanatçılar, kimsenin söylemeye cesaret edemediği şeyleri sanat aracılığıyla dile getirmişlerdir. Böylece toplumların sosyokültürel ve politik yapılanma süreçlerinde sanatın etkisinin küçümsenemeyeceği anlaşılmaktadır. (Doğan, 2017).

Örneğin; MÖ 15000 Altamira (İspanya) ve M.Ö. 25000 Lacaux (Fransa) mağarasında ki insan ve hayvan figürleri gündelik hayattan örnek alınarak işlenmiş ve ellerin şablon olarak kullanarak boya ile duvar üzerine çoğaltıldığı gözükmektedir.

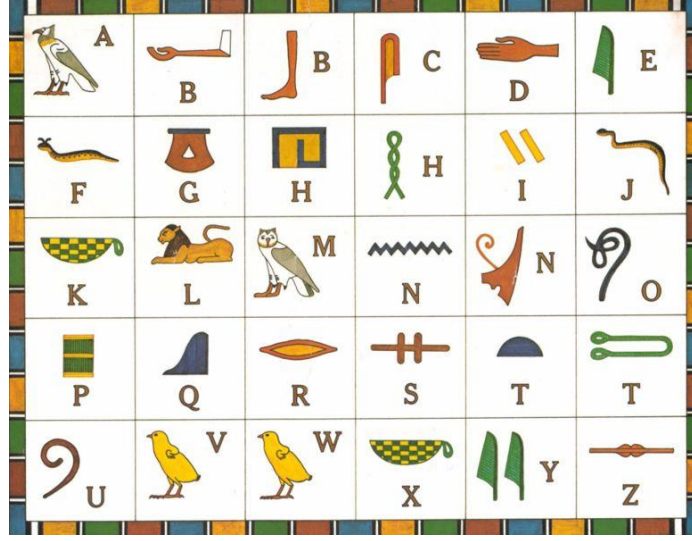
Bunlar bir çeşit grafik ürün olarak kabul edilebilir. Yeniden üretim tekniğinin grafik sanatların temel ilkesi olduğu varsayılırsa, küçük mühür silindirleri ve çivi yazılı zarflar, 6000 yıllık tarih boyunca Anadolu ve Mezopotamya'da grafik reproduksiyonların üç boyutlu ürünleri olarak düşünülebilir.

Tarih kitapları, ilk baskının Gutenberg tarafından keşfedildiği yazmaktadır. Ancak matbaayı ilk bulan Gutenberg değildi, ama onu geliştiren kendisiydi. Özellikle Sümerlerde yazının icadı ile kil tabletlere ve kilden yapılmış silindirlere işlenen çivi yazısı, kurduktan sonra ıslak tabletler üzerine baskı yaparak bir tür imza ve çoğaltma tekniği geliştirdiğinden, bunlar ilk baskı olarak kabul edilebilir. (Şekil 1).

Şekil 1. Johann Gensfleisch Zum Gutenberg

Yaklaşık 3000 yıl önce Antik Mısır'da geliştirilen hiyeroglif yazı çeşidi, çeşitli canlı ve cansız varlıkların ayıklanmış formlarından oluşan bir yazı çeşidi olarak ortaya çıkmış ve Mısır uygarlığının belkemiğini oluşturmuştur. Bu yazı tekniği, nesnelere basit ve anlaşılabilir bir şekilde simgelere dönüştürülmesidir.

Şekil 2. Eski Mısır'da kullanılan hiyeroglif yazı

Aynı dönemde Anadolu'da ortaya çıkan yazı stilleri Mısır yazı stiline göre daha şifreli bir üsluptadır. Ancak yazının kökeni ve ilk hangi toplum tarafından bulunduğu kesin olarak belirlenememiş, ancak yazının kullanıldığı önemli yüzeylerden biri olan kağıt, eski Mısır'da bulunmuştur. İnce papirüs bitkisinin yaprakları yan yana getirilip, ağırlıklar altında tutularak parlatılır. Bu yüzeylere hiyeroglif yazı yazıldığı için tarihte ilk kağıt yapımının Mısır'da başladığı söylenebilir. Bu, grafik sanatlar tarihi açısından önemli bir adımdır.

Çin, grafik sanatlar tarihinde önemli bir yere sahiptir. Avrupa'dan önce yazı ve matbaa sanatını bulan ve geliştiren bir toplum olan Çin'de yazı, bir iletişim aracı olduğu kadar önemli bir sanat ögesi olarak da değerlendirilmiştir. Çince yazılar harflerle değil kelimelerle yazılmaktadır.

M.Ö.200 yıllarında Çin'de baskı işlemlerinin bulunduğu ve kullanıldığı bilinmektedir. Özellikle saray çevresinde hanedanın ve önde gelen şahsiyetlerin önemini belgelemek için taşa oyulmuş yüksek baskı şeklinde mühürler ve küçük sert ahşap kalıplar kullanmışlardır. Bu gelenek daha sonra yaygınlaşmış ve Çin toplumunun çeşitli kesimleri tarafından bir ayrıcalık sembolü olarak kullanılmıştır.

Mühürlerde siyah ve kırmızı renkler hakimdir. İlk kitap basım işleminin MÖ 868'de Çin'de yapıldığı da bilinmektedir. Bu kitap, ahşap kalıplara oyulmuş ve yüksek baskıda hazırlanmış, "Diamond Sutra" adı verilen kutsal Budist öğretileri olan yaklaşık 5 metre uzunluğunda rulolar üzerine basılmıştır. Baskı teknikleri sadece Çin'de değil Uygur Türklerinde de kullanılan bir tekniktir.

Aslında grafik sanatların tarihsel kimliğini kazanması yazı sanatının keşfi ile mümkün olmuştur. Bugün dünyada kullanılan yazıların kesin bir keşif tarihi yoktur. Latin alfabesinin kökeninin MÖ 1600 yıllarında Fenikeliler tarafından bulunduğu belirtilmektedir. Ancak yazının bulunmasında Mısırlılar, Asurlular, Giritliler ve Yahudilerin rol oynadığı iddia edilmektedir. Ancak bunlar sadece Ortadoğu ve belki de Latin alfabesi için yapılabilecek varsayımlardır. Ancak Çin, Japon, Hint ve Orta Asya bölgelerinde yaşayan toplumların yazının keşfi ve kullanımı açısından Yakın Doğu ve Ortadoğu kadar eski olduğu bilinmektedir.

2.1.3. Türk Grafik Sanatı Tarihi

2.1.3.1. Cumhuriyet'ten Önce

Türklerin kabul ettikleri yazı sistemleriyle beraber Türk grafik sanatlar tarihini ele almak daha doğru ve uygun olacaktır. Orta Asya'dan Anadolu'ya uzun bir kültür coğrafyası içinde yer alan Türk tarihinde, Uygur alfabesi ve Göktürk alfabesi, kalıcı belgeleri günümüze kadar ulaştırmıştır. Uygur'lar Çinlilerle yakın ilişkiler içinde buldukları için yazım ve baskı teknikleri konusunda bilgi sahibi oldukları bilinmektedir. Bilhassa duvar resimleri çalışmalarında günümüze kadar çok sayıda eser gelmiştir ve baskı olarak tahta kalıplar kullanmışlardır.

Göktürk'lerin ise Orhun kitabelerini bıraktığını ve kaplumbağa heykeli üzerine oturtulmuş 3 metre boyunda kabartma yazıtların günümüzde Moğolistan sınırları içerisinde korunduklarını bilinmektedir.

Şekil 3. Orhun Abideleri Kültigin Anıtı

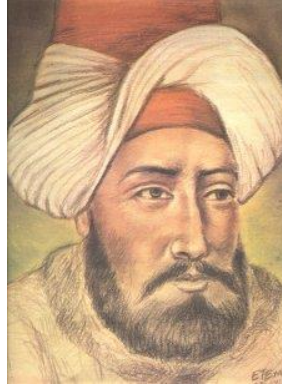
M.S.9. yüzyılda Müslüman olan Türk'ler Arap yazı sistemini kullanmışlardır. Aslında Arap alfabesi ve ses uyumları Türk gramer yapısına ve ses sistemine uymasa da bin yıllık Anadolu Türk tarihinde bu yazı ile birçok eser bırakılmıştır. Selçuklular döneminde taş üzerine Arapça yazılar kaligrafik olarak yazılmıştır.

Türklerde grafik sanatların ana gelişmesi Osmanlı Devleti döneminde başlamıştır. İlk matbaanın 18. yüzyılda İbrahim Müteferrika aracılığıyla kurulduğu bilinmektedir ve matbaanın tarihi Osmanlı Devleti'nde Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar sürmektedir. Özellikle azınlığı oluşturan Museviler, Ermeniler ve Rumlar matbaa tekniğini kullanarak kendi dini eserlerini basmıştır. Kanuni Sultan Süleyman döneminde sarayda kurulan Enderun okullarında sanat konularına ayrıca önem verilmiştir. İran, Özbekistan ve batıdan getirilen sanatçılar burada öğretmenlik yapmışlardır. Kitap resimleri için sayfa tasarımı çalışmaları bu okulda önemli bir ağırlık kazanmıştır. Kanuni döneminin ünlü minyatür sanatçısı Matrakci Nasuh, Anadolu'nun birçok şehrin kuşbakışı resimlerini yapmıştır. Bu eserler hem tarihi bir belge hem de bir sanat eseri olarak günümüze kadar gelen bir yapıtlardır.

Osmanlı'nın grafik ürünleri hat, minyatür, tuğra ve İbrahim Müteferrika tarafından kurulan ilk Türk matbaası ile sınırlı değildir. Müteferrika'dan çok önce kurulan azınlık matbaaları, basılmadan önce gerçekleştirilen ve geniş bir kategoride incelenebilen el

yazmaları, kitap kapakları, yazı-resimler, hat sanatının kâğıt dışı uygulamaları, başlıklı belgeler, kağıt para, değerli belgeler, basılı belgeler, kartvizitler, mühürler gibi ürünlerin yanı sıra Osmanlı grafik tasarım ürünleridir. Tüm bunlar ve Osmanlı geleneksel sanatları içindeki grafik motiflerle bunların sembolik anlamları grafik tasarım açısından incelenmeli ve Türk grafik sanatları tarihine dahil edilmesi gereken konulardır.

1727 yılında Nevşehirli damat İbrahim Paşa, 3. Ahmet ve Sadrazam olarak görev yaptığı dönemde kendisinin verdiği destekle beraber İbrahim Müteferrika ile birlikte çalışan ve kısa bir süre Fransa elçisi olarak görev yapan 28 Mehmet Çelebi, ilk baskı tesisini kurmuşlardır.

Şekil 4. İbrahim Müteferrika

Türk grafik sanatı tarihinin modern başlangıcı bu dönem olarak değerlendirilebilir. İbrahim Müteferrika'nın yayımladığı ilk kitaplar; Cihannum adlı resimli bir kitap olan Tarih-i Hind-i Garbi, Latin alfabesinde basılan Grammaire Turque ve Kitap-ı Lugat-ı Van Kulu'dur.

Osmanlı döneminde aşamalar geçiren matbaacılık tarihinde, ilk Türk gazeteleri 1860 yılında çıkmaya başlamıştır. Bu dönemin gazetelerinde ilk resimleri çizen Ebuuzziya Tevfik'tir ve aynı zamanda Osmanlı döneminin pul ressamı olarak kabul edilmektedir.

Osmanlı Döneminde varlığını devam ettiren ve geliştirerek en üst noktalarına taşınmış hat sanatı, tezhip ve minyatür gibi sanatlar, gerçekte günümüzün grafik sanatlarına tekabül etmektedir.

Türk grafik sanatlar tarihinde önemli bir aşama, Osmanlı İmparatorluğu'nda tiyatro sanatının kurulması ve gelişmesidir. Tiyatro afişlerinin bu dönemde işlendiği görülmektedir. Avrupa gazetelerinde bolca yer alan karikatür sanatı, yüzyılın sonlarına doğru Osmanlı İmparatorluğu gazetelerinde de yer almaya başlamıştır. Tercüman-ı Ahval, Tercüman-ı Hakikat, Tasvir-i Efkar gibi gazetelerde dönemin yönetimini hicveden karikatürler yayınlanmıştır. Ayrıca Servet-i Fünun ile Diyojen adlı dergiler de Türk grafik sanatı tarihinde önemli bir yere sahiptir. Matbaanın emekleme döneminde ilk basılı ürünlerin tasarımları genellikle hattatlar ve müzehhip denilen süslemecilerin elinden çıkmaktaydı. Tüm dergilerde başlıklar, yazı tipleri, resimler, pullar ve sayfa düzenlemeleri bu mesleğin ustaları tarafından yapılmıştır.(Tepecik, 2002: 17-22).

Cumhuriyet döneminden önce, Türkiye’de hayır kurumları ya da tiyatro gibi konularda çoğunlukla Arap afişler yazılmaktaydı. Daha sonra bunların yerini çok sayıda olmasa da yurt dışından gelen tüketim ürünleri için yapılan afişler aldı. Ancak bu afişler daha çok iç mekanlarda kullanılmıştır (Türkiye’den Afişler, 1992: 4).

Türkiye’de Batı anlamında ilk sanat eğitimi hareketleri, 1908 tarihindeki meşrutiyet ile başlamıştır. Osmanlı devleti'nin batılılaşma hareketinin başladığı bu dönemde, özellikle biçim ve renk sanatlarında Avrupa standartlarına doğru yönelme gereksinimi duyulmuştur. Türkiye'deki tarihsel süreçle ilgili tespitlere bakıldığında Türklerin Orta Asya'da ilk gördükleri yüzyıllardan Cumhuriyet dönemine kadar güzel sanatlara ve eğitimine önem verdikleri anlaşılmaktadır. (Özsoy,1996)

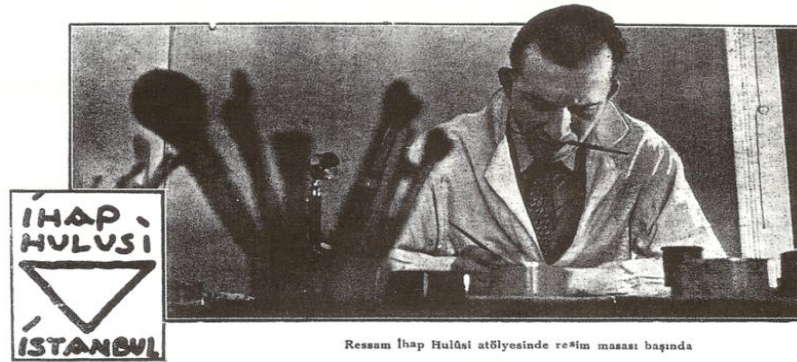
2.1.3.2. Cumhuriyet’ten Günümüze

Birinci Dünya Savaşı'na katılan Osmanlı Devleti, savaşın yıkımı ve yenilgisiyle her alanda olduğu gibi matbaacılıktaki gelişimini de kaybetmiştir. Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu ve Ankara'dan savaşa öncülük eden Atatürk, Türk ordusunun moralini yüksek tutmak için çeşitli basılı ilan ve yayınların yapılmasını istemiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ve Latin alfabesinin kabulü ile birlikte ülkemizde matbaa sektörü çok hızlı gelişmeye başlamıştır. (Tepecik, 2002: 22).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun ilk yıllarında devlet ve vatandaş harcamaları kısıtlamak, yerli ürün kullanımını teşvik etmek ve ekonominin düzelmesi için el ele vermiştir. Bu hedeflerin halk tarafından tanınması ve uygulanmasına ek olarak ulus bilinci kazandırmak amacıyla grafik sanatının en önemli dalı olan afişler kullanılmıştır. Günümüzün grafik sanat tarihinin temeli bu dönemde atılmıştır. Cumhuriyet döneminin başlangıcında ticaret alanında dışa bağımlılık devam ederken, özellikle tüketim malları için yapılan afişlerin ilk örnekleri doğal olarak Batı'da hazırlanıp basılarak ülkemizde duvarlarda boy göstermiştir. (Ertel, 2003: 22).

İlk yıllarında yeni kurulan Türk devleti'nin kimlik oluşturma çabalarında önemli bir grafik tasarımcı ve ressam İhap Hulusi'dir. Almanya'da eğitim gören ve Türkiye Cumhuriyeti'nin görsel kimliğine büyük katkıda bulunan İhap Hulusi, cumhuriyet döneminde Türk grafik sanat tarihinin öncüsü olarak tanınmıştır.

Şekil 5. İhap Hulusi Görey

Tasarımcı olarak Türkiye'de ayrıcalıklı bir yere sahip olan İhap Hulusi Görey'in örnek afiş çalışmaları biçim, konu ve mesaj açısından incelenmiş, sosyokültürel ve siyasi

gelişime katkıları analiz edilmiştir. Bu dönemde yapılan çalışmalar ve atılımlar grafik sanatını günümüze kadar gelmesinde büyük katkılar sağlamıştır. Günümüzde de etkisini sürdüren bu eserler uluslararası platformlarda sergilenerek sanatçıları etkilemektedir.

Grafik sanatların en önemli ürünlerinden biri "afişin de; toplumun kültürel çevresini, toplumun ekonomik, sosyal ve siyasal yapısını, dönemin anlayışını, kısacası yaşamı yakından izleme zorunluluğu vardır. Tarih boyunca dünya üzerinde bazen yıkıcı bazen de yapıcı bir iz bırakan birçok gelişme ve değişim yaşanmıştır. Birbirinden ayrılan milletler kültürel, siyasal, ekonomik ve sosyal yapıları açısından bu gelişmelerden ve değişimlerden farklı şekilde etkilenmiştir.

Savaş koşullarından çıkan ve hızla yeni bir yeniden yapılanma sürecine giren Türkiye Cumhuriyeti'nde grafik sanatının gelişimi maalesef aynı hızda devam etmemiştir. Türkiye'de afiş sanatının kökleri Cumhuriyet öncesine dayanmaktadır. Bu dönemde yurt dışından gelen tüketim mallarının afiş çalışmaları yapılmıştır. Ferah Tiyatrosu için hazırlanan afiş çalışması bilinen ilk sanatsal grafik uygulaması olmuştur (kulturturizm.gov.tr, 2017). Ferah tiyatrosunun afişi aynı zamanda ülkemizde tasarlanan ilk kültür afiş çalışmasıdır. Ancak Batı için ilk sanatsal afiş çalışmaları Cumhuriyetin ilanından sonra tasarlanmış ve ilk örnekleri İhap Hulusi Görey tarafından verilmiştir.

Cumhuriyet döneminin ilk grafik tasarımcılarından biri olan İhap Hulusi, İhap Hulusi ile aynı dönemde yaşamış ve soyadı gibi titiz tasarımlara imza atan Kenan Temizan'dır. Döneminin afiş ustası olan sanatçı, Türk grafik sanatı tarihinde önemli yere sahiptir. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, devrim hareketlerini başlatmış ve alfabetini değiştirmeye karar vermiş, bu da ülkede yazıya dair her şeyin değiştiği anlamına geliyordu. Ülkemizde endüstriyel hareketler geliştikçe grafik sanatlar da bu duruma ayak uydurarak kendi değişim ve gelişimlerini göstermiştir.

Şekil 6. Cumhuriyet Döneminin İlk grafik tasarımcılarından

Türk grafik sanatının özellikle 1950 sonrasında önemli bir atılım yaptığı görülmektedir. Türk kültür ve sanatının izlerini taşıyan afişler yapan Mengü Ertel ve tasarımlarında geleneksel halk kültürü unsurlarını taşıyan Yurdaer Altıntaş, Türk Grafik sanatına çarpıcı yenilikler getirmiştir.

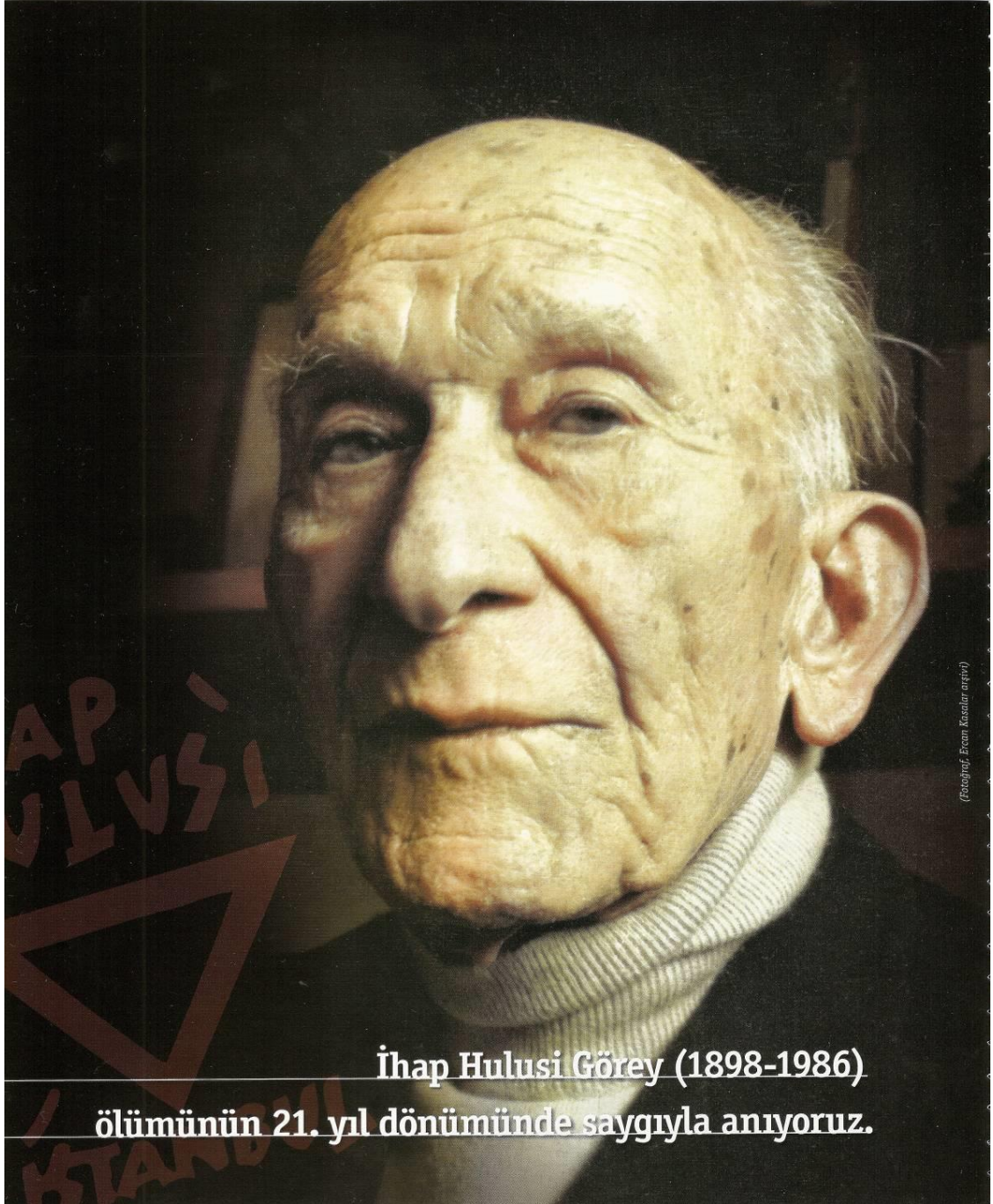
Şekil 7. Mengü Ertel afiş çalışması

1960 yılından sonra ülkemizde kentleşme sürecinin çoğalması, üretimin çeşitlenmesi ve 1970'ler ve sonrasında siyasal hareketlerin artması ile grafik sanatlar ön plana çıkmaya başlamıştır.

Avrupa ve Amerika ile olan teknolojik ve kültürel ilişkiler, baskı tekniklerinin daha fazla yerleşmesine neden olmuş, özellikle Amerikan tarzı giyim ve sanat yoğun bir şekilde günlük hayatta yer almıştır. Bu değişimler, kültürel iletişimde önemli rol oynayan grafik sanatların daha aktif hale gelmesine neden olmuştur. (Tepecik, 2002: 22-23).

3. CUMHURİYET SANATÇISI: İHAP HULUSİ GÖREY

3.1. Biyografisi

Şekil 8. İhap Hulusi Görey

Türk afiş sanatının ve reklamcılığının ilk temsilcisi olan İhap Hulusi Görey, 1898 yılında Mısır'ın Kahire kentinde doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini İngiliz okullarında, Saint Mary (1912) ve Saidiya Lisesi'nde (1915) Kahire'de tamamladı. Babası Ahmet Hulusi, Mısır'da ünlü bir mimar ve müteahhittir. İlerleyen yıllarda kardeşlerinden Yavuz Görey Türkiye'nin en ünlü heykeltıraşlarından, Nihat Görey ise Mısır'ın önde gelen müze küratörlerinden biri olmuştur. Ailesi İhap Hulusi'nin ileride iyi bir hariciyecisi olabilmesi için bütün olanaklarını önüne serer. İyi okullar, özel hocalar... ama hiçbir şey fayda etmez. Çünkü o yalnızca resim sanatına ilgi duymaktadır. İhap Hulusi Görey, o yıllarda yaptığı resimleri Mısır'dan Almanya'daki bir ressamına göndermiş ve onunla mektuplaşarak resim eğitimine başlamıştır. Bu yolla istediği noktaya ulaşamayacağını anlayan Görey, 1920 yılında, resim öğrenimi görmek için Almanya'ya gitmiştir. Münih kentinde iki yıl Heiman Schule atölyesinde çalışmıştır. Kuntsgewerbe Schule'de, üslup olarak zaman zaman etkisi altında kaldığı ünlü afiş ressamı Ludwig Hohlwein'in yönetiminde afiş ve basın ilanları üzerine üç yıl grafik eğitimi almıştır. Okulda çizdiği afişlerin bir kısmı beğenildiği için bazı Alman firmalarından siparişler almıştır. Afiş resimlerini daha sonra hocası Ludwig Hohlwein ve bu alanda şöhret yapmış diğer bazı Alman ressamlarına göstermiştir. İhap Hulusi, 1923'te Galatasaray Lisesi Sergisi'ne Almanya'da yaptığı altı afişle katılmıştır. Bunlar Türkiye'de sergilenen ilk eserleridir. Aynı zamanda ressam olan Abdülmecit, afişlerini çok beğendiği sanatçıyı saraya davet ederek kutlamıştır. 1925'te yurda dönen sanatçı, İstanbul'da serbest grafiker olarak çalışmaya başlamıştır (Grafik Tasarım Dergisi, 2007: 27). Türk afiş sanatı İhap Hulusi'yle başlamaktadır. Onun elinden çıkan ve Türkiye'de basılıp duvarlara asılan ilk afiş 1925 yılında kendisini göstermiştir (Sanat Dünyamız Dergisi, 2006: 93). 1926'da ileri düzeyde İngilizce, Almanca, Fransızca ve Arapça bilen sanatçıdan, ailesinin baskısıyla dışişleri bakanlığında çalışması istenir, ancak o, memuriyeti reddeder. İstanbul'a döner ve kendini resme adar. İşte onu Türkiye'nin en büyük afiş sanatçısı ve ilk reklamcısı olmaya götürecek serüven böylece başlamış olur. O yıllarda batıda birçok sanatçı olmasına rağmen, İhap Hulusi Görey Türkiye'de batılı anlamda afiş başlatan tek kişidir. (Grafik Tasarım Dergisi, 2007: 27).

İhap Hulusi 1927 yıllarında İzmir'de bulunan "İnci Diş Macunu" firmasından ilk gazete afişi siparişini almıştır. Siyah-Beyaz tonlarda hazırladığı "Gülen Zenci" kompozisyonlu gazete reklam afişi çok beğenilip ilgi çekmiş. Giderek artan yoğunlukta siparişler alarak devam etmiştir (Artist, 2006).

Şekil 9. İnci diş macunları

Farklı markalardan çok sayıda sipariş aldığı için 1929 yılında ilk stüdyosunu kurmuştur. Türkiye'de bir ilk olan ve İhap Hulusi Görey'in 1986 yılındaki ölümüne kadar kullandığı ünlü Rakı markası "Kulüp Rakısı" için kendi atölyesinde ünlü şişe etiketini tasarlamıştır. 1932 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün emriyle yıllarca ilkokullarda okutulan ALFABE'nin kapağını tasarlamıştır.

Afiş ve grafik alanında kendini ve çalışmalarını tanıtmak için dönemin en popüler dergisi Akbaba'da Münif Fehim ve Ramiz ile birlikte çalışmıştır. Daha sonra afiş çalışmalarına ağırlık veren İhap Hulusi, afişi yaparken "icat"ın önemine vurgu yaparak, "Afiş izleyicinin dikkatini çekmeli ve düşündürmelidir" sözünü kullanmıştır. 1928'de Mustafa Kemal Atatürk, İhap Hulusi'yi çağırıştır. Latin alfabesi benimsenmiştir ve İhap Hulusi'den Türk alfabesini hazırlamasını istemiştir. Kısa bir süreliğine de olsa nasıl yapılacağını detaylı bir şekilde anlatmıştır. Kapakta kendisinin ve manevi kızı Ülkü'nün fotoğraflarının yer almasını istemiştir. Özellikle kapağın çok sevimli olması gerektiğini belirtmiştir. İhap Hulusi çalışmaya başlar ve Mustafa Kemal eskizleri çok sever. Böylece Küçük Ülkü'ye okumayı öğreten ilk Gazi kompozisyonlu Alfabe ortaya çıkmıştır (Grafik Tasarım Dergisi, 2007: 25-26).

Şekil 10. Alfabe kapağı

"Avrupa'da duvar ilanları karşısında mutlaka durursunuz. Güzellik sizi durmaya zorlar. Yürüyen adamları önünde durduran bir sanat mucizesini bizim yurdumuza getiren ilk ressamdır o. Yalnız afişlerinde renk cümbüşlüğü değil, siyah-beyaz öyle hünerler karıştırır ki, sekiz sütunluk bir gazetede, onun iki sütunluk küçük ilanı bütün sayfayı siler, gözleri yalnız kendi üstüne çeker..." (Milliyet Sanat Dergisi, 1980: 35)

Sahip olduğu kültür ve yaşam felsefesi, İhap Hulusi'yi kendi görüşlerine uygun resimler üretmeye teşvik eder. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılıp yerine tek uluslu bir Cumhuriyet'in kurulduğu bir dönemde yaptıklarıyla yeni yaşam biçimini yorumlamış ve önermiştir. Modellerine kaynaklık eden yakın çevresindeki insanlar da zaten şık giyimli, ağdaş görünümlüdür. Afişlerinde Cumhuriyet'in görmek istediği bireyin görüntüsünü kullanmış, yaygınlaşmasını sağlamıştır. İhap Hulusi Görey'e Cumhuriyetin 10. yılında yaptığı bu hizmetlerden dolayı Atatürk tarafından kol saati armağan edilmiştir.

şekil 11. Atatürk'ün armağan ettiği imzalı kol saati

Grafik tasarımıncncs İhap Hulusi, yazı ve çizginin yeni birlikteliğini Türkiye'ye getiren ilk kişidir. Bugüne özgü tanıtım renkliliği, ilk kez onun yaratıcı fırçasıyla kağıda damlamıştır. Kusursuz bir disiplin içindeki siyah-beyaz grafikler... İnsanları tanıtımını yaptıkları ürüne bağlayan, mesajı şimşek gibi beyne ileten, renkçilik ve karikatrizm içeren afişler... Urbası, kasketi, şalvarı, yazması ve ağzı burnuyla Türkiye'nin insanları...

Sigara onun için olmazsa olmazdı, kendi sigaralığını tasarlamıştır. Birinci Sigarası'nın ambalaj tasarımıncncsnı yapmıştır. Bunun yanı sıra Kulüp rakısının logosunu çizmiştir, bu logodaki muhabbet eden iki kişi ise kendisi ve yakın arkadaşı Fazıl Ahmet Aykaç'tır.

Şekil 12. İhap Hulusi Görey'in tasarladığı sigaralığı

Daha çok halktan kişilerin fotoğraflarından yararlanarak ya da bugün hala kullanılan kulüp rakısı etiketinde olduğu gibi, aile ve dost çevresindekileri resimleyerek gerçekçi anlamda ve genellikle bir iki rengin tonlarıyla tasarımlar üreten İhap Hulusi, bir çok devlet kurumunun kurumsal kimliğini oluşturmuş ve cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren aralıksız 56 yıl çalışarak bir anlamda Türkiye Cumhuriyeti tarihinin resimli romanını çizmiştir. İhap Hulusi bu çalışmalarıyla sadece grafik ve afişin tanınmasını sağlamakla kalmamış, ayrıca Türk Reklamcılığının da öncüsü olmuştur.

1923'te Cumhuriyetin ilanı ve 1928'de gerçekleşen harf devrimi ile afiş sanatçılarına çok iş düşmekteydi. Topluma yeni kimlik kazandırmak için insanların örnek alacağı ilgi çekici görseller hazırlayarak toplumu yeniden yaratacak insanların bakınca hemen alacağı fikirlere ihtiyaç duyulmaktaydı. İhap Hulusi yerli mallarına teşvik, mevsimlerin değişikliği, vatandaş afişi gibi pek çok eserle insanları etkilemeyi başarmıştır.

Şekil 13. İhap Hulusi Görey'in vatandaş afişi

Tayyare Piyangosu (bugünkü adıyla Milli Piyango) için 45, Tekel İdaresi için 35 yıl çalışan İhap Hulusi'nin, İş Bankası, Yapı ve Kredi Bankası, Garanti Bankası, Ziraat Bankası, Sümerbank, Emlak Kredi Bankası, Türk Ticaret Bankası, Maliye Bakanlığı (tahvil/er), Türk Hava Kurumu, Kızılay, Tariş, Zirai Donatım Kurumu, Ford, Beykoz Kunduraları, Harrison Çorap Makineleri, Yerli Mallar Pazarı, Burla Biraderler gibi firmalar için yaptığı afiş ve ilanlar, Cumhuriyet sonrası Türk ekonomisini canlandırma çabalarına büyük katkı sağlamıştır.

Şekil 14. İhap Hulusi Görey'in hazırladığı Milli Piyango'nun

Bugün hala birçok yerde gördüğümüz "İçki bütün kötülüklerin anasıdır" ilanları, İhap Hulusi'nin Yeşilay için hazırladığı "İçki cürümlerin anasıdır" afişinden alınmadır. Eminönü'nde küçük bir işyeri olan Kurukahveci Mehmet Efendi ve Mahdumları, bütün Türkiye'de İhap Hulusi'nin tasarımıyla tanınmaktadır. Bu süreçte İhap Hulusi yurt dışında da adını duyurmuştur. Bayer'in afiş ve etiketleri (1932), Pirelli ilan ve afişleri, Kodak afişleri, Mısır'ın Tekel İdaresi, Devlet Demiryolları ve Şehir Hatları'na ait afiş ve ilanları, ünlü İngiliz viskisi John Haigh'in, İtalyanların Cinzano ve Fernet Brenca'nın afiş ve etiketleri İhap Hulusi tarafından yapılmıştır.

1960'lı yıllarda rahmetli Yusuf Ziya Ortaç, yazdığı "Bizim Yokuş" adlı eserinde Babıali'de tanıdığı kişileri anlatmaktadır. Bu kişilerden birisi İhap Hulusi Görey'dir. Yusuf Ziya'ya şöyle demiştir: "Yıllarca devlet daireleri ve kurumlarına afiş çizdim. Her sefer üç, dört taslak yapıp sundum. Hiç yanılmadılar, hep en kötüsünü seçtiler" (Ortaç, 1960).

Başka şikayetleri de vardır İhap Hulusi'nin: " ... 50 yıllık çalışmalarım sırasında; doğal olarak bazı zorluklarla karşılaştım. Resimden, bunun kompozisyonundan, renkten anlamayan kişilerin sipariş verdiği olmuştur. Bunlar, gereksiz ve anlamsız müdahalelerle yaptığım resimleri bozmuşlardır. Örneğin boş gördükleri yerlere yazılar sıkıştırarak

kompozisyonu bozmuşlar, resimdeki renkleri değiştirmişlerdir. Bu şartlar altında çalışmak güç oluyordu. Sanat, yetenek ve zevkimi para kazanmak uğruna feda etmek zorunda kalyordum. Baskıya da gereken önem verilmediği için afişlerdeki renkler bozuk çıkıyordu. Bu bozukluk en çok piyango biletlerinde görüliüyordu."Yaptığım orijinal iş ile, basılmış biletin renkler yönünden hiç bir ilgisi kalmıyordu."

Yıllar boyu çok iyi kazanır sanatçı. İyi de yaşar. En iyi yerlerden giyinir, en iyi yerlerde yer, içer. Yakın arkadaşı Fazıl Aykaç'ın oğlu Eşfak Aykaç onu şöyle tanımlıyor: "Öncelikle belirtmek isterim ki, kendisi bugün nesli tükenmek yoluna girmiş İstanbul beyefendisi imajının en seçkin örneklerinden biri idi. Bu mümtaziyetini zenginleştiren batı kavramındaki uygar vasıflan ve Allah'ın bahşedip yaşlılık döneminde de geri almadığı zarif fizik yapısı, ayrıca deha derecesindeki 'sanat yetenekleri' ile, yaşadığı çağın çok ilerisine ulaşmış fevkalade bir insandı İhap Hulusi Bey."

İhap Hulusi'nin dördüncü ve 27 yıllık son eşi Naşide Hanım da onun hakkında: "Aşık olduğum üstün kişiliği ve mükemmeliyetçi yapısının gereği olarak hiçbir eserini, istediği kaliteye ulaşmadan elinden çıkarmazdı," demiştir.

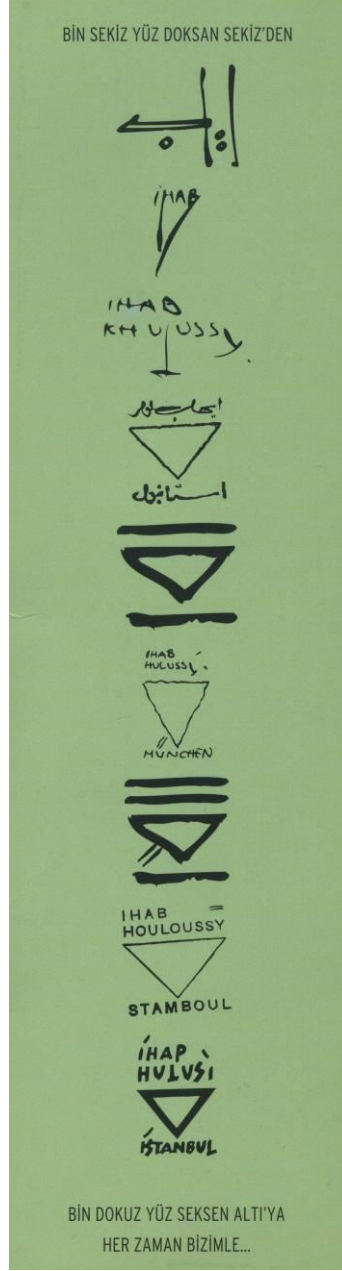
Ne var ki, 1977 yılına gelindiğinde Milli Piyango İdaresi hiçbir gerekçe göstermeden İhap Hulusi ile ilişkisini kesmiştir. "Biz başka ressam bulduk, yaptığınız hizmetleri takdirle karşılıyor, teşekkür ediyoruz" derler. Bu tam bir yıkım olur onun için. Aslında parasız bir sanatçı değildir ama en büyük maddi güvencesi ortadan kalkmıştır.

İhap Hulusi Görey, 1978'de kurulan Grafikerler Meslek Kuruluşu'na onur üyesi seçilmiştir ve kuruluşun sergilerinde adına özel afiş ödülü konmuştur.

Ömrünün son yıllarında çizim yeteneğini yitirmiştir. Yarım asırdan fazla çalışmasına rağmen tanıtımını yaptığı hiçbir kurum tarafından sigortalanmamış olduğu için yalnızlığa ve yoksulluğa itilmiştir. Çevresindeki insanların zorlamasıyla durumunu Cumhurbaşkanı'na anlatmak üzere bir mektup yazan İhap Hulusi mektubunu tamamlamıştır, ancak postaya verememiştir. Görey'in içine düştüğü sefaletle dayanamayan dostu Şahap Balcıoğlu, zorla mektubu kendisinden almış ve göndermiştir. Balcıoğlu Nisan 1983'te yayımlanan Gösteri Dergisi'nde olayı şöyle anlatır: *"Sanatçı onuru budur işte. Saygı duyacağız bu insanlara. Sevmekle kalmayıp sayacağız da.*

Saymakla yetinmeyip el atacağız. Bu satırlar Türk okuyucusu ve Çankaya içindir. Gittiğimde masanın üstünde duran o kağıdı zorla aldım. Vermek istemedi. Adeta zorla kaptım."

Mektubun sahibine ulaşmasının ardından Görey'e Milli Piyango biletleri için yaptığı çizimlerden dolayı küçük bir aylık bağlanır ancak çok geç gelen bu parayı kullanmaya ömrü yetmeyen çizer, kısa bir süre sonra 27 Mart 1986'da İstanbul'da hayata gözlerini yummuştur. "Müsellesten Üçgene" kitabının yayımcısı Ender Merter, kitaba yazdığı önsözde şöyle diyor: "Evet, işte böyle, koca üstadın bir yerde alın yazısı bu... Ama asırlar da geçse piyango biletlerinde, gazetelerde, içki ve sigara ambalajlarındaki 'üçgen'i halkın kafasından, gönlünden kim çıkarabilir, söyler misiniz?"

Şekil 15. İhap Hulusi imzaları

Suluboya çalışmalarının yanı sıra hat sanatını modernize eden ve son yıllarında başarılı örnekler veren İhap Hulusi Görey, kişiliğinde önemli yer tutan Alman disipliniyle; ardında bıraktığı her şeyi arşivlemiş, notlandırmış ve tarihlemiştir. 350'nin üzerinde orijinal, 150 kadar afiş, 1.100 adet basılı ürün. 200'e yakın bilet ve son dönemine ait hat

çalışmaları, çoğunluğu Ender Merter olmak üzere çeşitli koleksiyoncuların arşivlerinde yer almaktadır.

Cumhuriyetin ilk 50 yılında yaşamış olanlar için toplumsal değerler; kendine güven duymak, aklın ve bilimin öncülüğünü kabul etmek ve her alanda onların ardından gitmek, tutumlu olmak, daha çok çalışmak, daha kaliteli üretim yapmak, öncelikle kendi ürettiğini tüketmek... gibi şeylerdi.

Cumhuriyetin ilk 50 sakini için değerler; kendine güvenmek, aklın ve bilimin kabul edilebilirliğini kabul etmek ve bunun ötesine geçmek, tutumlu olmak, kendine güvenmek, daha fazlasını yapmak, daha iyi şeyler yapmak, kendi amaçlarını geliştirmek gibi şeylerdi.

21. yüzyıla girerken bu değerlerin tümüyle altüst olacağını; daha az çalışmanın, daha az üretmenin ama sürekli daha çok tüketmenin 'yükselen değerler' haline geleceğini, o günleri yaşayanlar akıllarına bile getiremezlerdi.

İhap Hulusi'yi anlamak, 1980'li yıllarda yetişen nesiller için kolay değil. İhap Hulusi, sanayi üretiminde kalitenin henüz bilinmediği ve talep edilmediği bir ülkede, zamanının çok ötesinde tasarımlar yapmıştır. Yıllar boyu, yalnızca kendisiyle yarışmıştır ama bu onun kolaycılığa kaçmasına neden olmamıştır. Son eşi Naşide Görey'in dediği gibi; "Aldığı siparişlerin büyüğü ve küçüğü yoktu. Hepsinde yalnız bir amaç vardı; o da mükemmelin zirvesine erişmesi."

Ulusal üretimin kalitesinin ve miktarının artırılmasının temel hedef kabul edildiği bir dönemde İhap Hulusi, her biri dünya standartlarının üzerinde binlerce çalışma yaparak, hem programın bir parçası olmuştur, hem de programın başarıya ulaşmasına hizmet etmiştir.

Kültür tarihimizde Nedim ne kadar 'Lale Devri', Namık Kemal ne kadar 'Tanzimat' ise, İhap Hulusi de o kadar 'Cumhuriyet'tir. Cumhuriyetin ilk nesilleri onu; yerli üretimi, tasarrufu, çağdaşlığı savunan afişleriyle ve elbette "alfabe"si ile hatırlayacaktır.

Şekil 16. Ulusal Ekonomi ve Araştırma Kurumu için afiş çalışması

Bir çok kişi okumayı, kapağını İhap Hulusi'nin, iç resimlerini Ramiz Gökçe'nin tasarladığı alfabe ile öğrenmiştir. O sırada, elimizdeki kitabın ne kadar doğru tasarlanmış bir grafik ürün olduğunun farkında değildik ve ileride çok daha iyilerinin yapılacağını düşünüyorduk. Oysa ilkokula başladığı m günlerden bu yana (1956) geçen yarım yüzyıllık süre içinde gördüğüm hiç bir okul kitabı, o alfabenin kalitesinde değildi. Çünkü hiç biri o kadar yetenek ve bilgi ile ve o kadar özen gösterilerek tasarlanmamıştı.

1973 yılında, Cumhuriyetin 50. yılı dolayısıyla 10 tasarımcıya afiş siparişi verilmişti. O gün 75 yaşında olan İhap Hulusi'nin yaptığı afişin, en iyi ve en çağdaş bir-iki örnek arasında olduğunu hatırlıyorum.

1983 yılında, Grafikerler Meslek Kuruluşu'nun düzenlediği 1. Grafik Öneriler Sergisi'nin girişindeki iki pano, İhap Hulusi'nin yapıtlarına ayrılmıştı. İlk kez o sergide gördüğüm ve o günden beri çalışma masamın yanında asılı duran 1940 tarihli "Bursa" afişi,

yapılışından 67 yıl sonra, bugün hala güncel, hala çağdaş. Ve sürekli olarak bana niçin 67 yıl sonra da çağdaş kalacak işler yapamadığının hesabını soruyor. (Grafik Tasarım Dergisi, 2007: 27-31)

3.2. Yayınlanan Bazı Yazıları ve Röportajları

TİCARETTE REKLAM VE PROPAGANDA

Medeniyet ilerledikçe propaganda vasıtaları da tekamül etmekte ve insanların öteden beri çok müracaat ettikleri bu satış vasıtasının ehemmiyeti gittikçe artmaktadır. Bugün yalnız iktisadi hadiselerde değil hemen her meslekte reklam, bir ihtiyaç haline gelmiştir. Kendisini propagandadan uzak tutmuş bir hükümet tasavvur edilmediği gibi, ideolojiler de tutunmak için birinci çare olarak buna sarılmaktadırlar. Uzağa gitmeye ne hacet, garp cephesinde karşı karşıya gelen ordular toplarını kullanacak yerde muazzam hoparlörler koyup birbirine tesir etmeye çalışmakta, düşman hatlarında bin bir tehlike içinde uçan tayareler bomba yerine milyonlarca beyanname savurmaktadır.

Propaganda iktisat sahnesinde büsbütün seferber haldedir. Propaganda bir malım dilidir. Reklamsız kalan ürün sanki kapalı bir kutuya hapsedilmiş gibidir. Varlığından haberdar olmak için kutuyu açmak gerekir. Bunu ancak reklam yapabilir. Avrupa'da bu yıl yaptığım uzun bir seyahatte reklama ait öyle hikayeler işittim ve öyle müşahedeler yaptım ki hayretler içerisinde kaldım...

Fransa'da büyük bir müessese reklam için her sene bir milyon lira sarf ediyormuş... Meclisi idare bu parayı fazla görmüş ve müessesenin şimdiye kadar yaptığı reklamlarla artık tanınmış olduğunu iddia ederek bu bir milyon liranın tasarrufuna karar vermiştir. Sene sonunda dehşetle görülmüştür ki müessese birkaç milyon lira zarardadır.

Keza iki bin lira kadar az bir sermaye ile işe başlayan ufak bir teşebbüsün bunun 500 lirasını işe 1500 lirasını da reklama tahsis ettiğini hayretle gördüm. Yalnız şu var ki, reklamın lüzumuna inanmak کافی değildir. Onun kadar mühim olan ikinci bir mesele de propagandayı yapmasını bilmektir. Bizde ekseriyetle reklama verilen paraya he der olmuş nazarı ile bakılır. Bunun da sebebi bunların کافی derecede istifade etmek yolunu az bilmesidir.

Reklam yapmaya karar versek bile en ucuzunu bulmak için kaliteden fedakarlık yapar, en ucuz resmi, en ucuz kağıdı, en ucuz matbaayı seçeriz. Neticede meydana gelecek eser reklam olmaktan çok uzak, yürekler acısı bir hal alır ki bundan da bittabi istifade etmek güçleşir. Bir sene içinde on ucuz reklam yaptıktan sonra, bütün hafızalarda yer edecek iki kuvvetli reklam yapmak evladır.

En iyi reklam nasıl yapılır? Bu, ayrı bir yazının mevzuudur...

İhap Hulusi'nin, İktisadi Yürüyüş gazetesinde 7 Aralık 1939 tarihinde yayımlanan yazısı.

AVRUPA'DA REKLAM VE PROPAGANDA NASIL YAPILIR?

Bundan evvelki yazımızda ticarete reklamın ehemmiyetinden muhtasaran bahsetmiş ve bunun nasıl yapılması lazım geleceğinin izahını bu yazımıza bırakmıştık.

Reklam, çok geniş ve çok güç bir iştir. Bunun ehemmiyetini kavramış olan memleketler bu iş için mütehassıslar yetiştirmişlerdir. Reklamın muhtelif şubeleri, şekilleri ve vasıtaları vardır. Reklam mütehassısı bizzat kendisi bu işin vasıtası değildir. O, bütün reklam şubelerini ve vasıtalarını tanıyan ve her işin icabına göre nasıl reklam edilmesi lazım geleceğini bilen bir espesyalisttir. Onun yapacağı nihayet bir tavsiyedir. O reklamın dimağıdır.

Reklam tarzının yolunu çizer, kendisi reklamı yapmaya girişmez. Nasıl bir doktor kendisine müracaat eden bir hastayı muayene eder ve teşhisini koyduktan sonra alakadar mütehassısa gönderirse bizim bildiğimiz reklam mütehassısı da aynı şeyi yapar. Müesseseye, işin şekline ve çapına göre en rasyonel propaganda tarzını bulur ve reklam yapmak isteyen şahsı veya müesseseyi alakadar şubeye sevk eder.

Hatta Avrupa'da reklam yapmak isteyen müesseselere daha büyük bir kolaylık olmak üzere ilan şirketleri de kurulmuştur. Bunlar bizdeki ilan şirketleri ile karıştırılmamalıdır. Oradakilerin çalışma sistemi şöyledir: Reklam yapmak isteyen müessese bu ilan şirketlerine müracaat eder ve reklama ayırdığı paranın miktarını bildirir.

Alt tarafına karışmaz. Müessesenin reklamını deruhte eden şirket yukarıda anlattığımız mütehassısa müracaat eder. Ondan bu müessese için en iyi bir reklam tarzının ne olacağını sorar. Alacağı cevaba göre ressamalara, sinemacılara, gazetecilere veya

elektrikçilere müracaat eder. O kadar ki, reklamdaki doğacak bütün külfetleri, afişaj resmini, icap eden vergiyi, pul vesaireyi şirket halleder. Bu suretle hem bütün bu, zahmetlerden müesseseyi kurtarır, hem de müessesenin ayrıca bir "reklam ve propaganda" bürosu kurmasına mani olarak tasarrufu temin eder.

Gönül arzu eder ki bizde de bu işin şümülü ve ehemmiyeti anlaşılan bu sahada mütehasıslar yetişsin ve reklam müesseseleri teessüs etsin ...

Hatta bugün memleketin umumi kültür seviyesini göz önüne alarak, ufak mikyasta da olsa bu işe başlanmak zamanının geldiğini zannediyoruz.

Reklamın nasıl yapılması lazım geleceği meselesine gelince bu ayrı bir mevzudur.

İhâp Hulusî'nin, İktisadi Yürüyüş gazetesinde 1 Ocak 1940 tarihinde yayımlanan yazısı

RESİMLE REKLAM YAPMAK

Ticarette reklam yapmanın muhtelif tarzları bulunduğunu bundan evvelki yazılarımız da söylemiştik. Bu arada, resimle, elektrikle, sinema ile, gazete ile, el ilanı ve saire ile reklam yapıla geldiği malumdur.

Resimden gayri olan meseleler şahsi ihtisasımız dışında kaldığı için bu sütunda bunlardan bahsedemeyeceğim. Bu yazımın mevzuunu resimli reklam yapmak usulü teşkil edecektir.

Şunu her şeyden evvel söyleyelim ki resimle ilan yapmak isteyen bir müessese, bu arzusunu tahakkuk ettirmek için hemen herhangi bir ressamı müracaat etmemelidir. Evvela yapacağı ilanın cinsini tabir etmeli, mizahla ifade edilecek mevzuları resimle ifade edecek kimselere ermemeli; buna mukabil işin ciddi tarafını isteyenler de reklam mevzunun bir karikatüristin kalemine tevdi etmemelidir. Mesela, İstanbul şehrine turist celbi için bir reklam yaptırmak istediği takdirde bunu bir karikatüriste vermesi garip olur. Bilakis bir mizah gazetesi, bir reklam veya resim yapıştırmak istese ve bunu da bir ilan ressamına tevdi ederse bu da yersiz olur.

Bu garabet ve yersizlik yalnız çizginin mahiyetinde değil işin neticesinde kendini gösterir. Zira komik mevzularda veya mizah kanalı ile yapılması iktiza eden reklamlarda ilan ressamının çizgileri nasıl zayıf kalıyorsa, ciddi işlerde de karikatüristlerin hatları veya eserleri o derece tesirsiz kalır.

Çünkü ticaret reklamları yapan bir ressam olduğu kadar bir tüccardır. Tüccar değilse bile ticari zihniyetle müteharrik bir ide sahibidir.

Avrupa'nın muhtelif merkezlerinde resimle reklam yapma meselesi dikkate şayan bir şekilde tanzim edilmiştir.

Yani ressamalarda ihtisas şubeleri teessüs etmiştir.

Faraza, bir karikatürist hiçbir zaman kendi mesaisi dışındaki işlerle uğraşmaz. Hususiyetini kaybetmekten korkar. Çünkü ne kadar iyi yaparsa yapsın, bu işi bir ilan ressamı kadar iyi yapamaz. Avrupa'da ilan ressamaları arasında bile iş bölümü vardır. Mesela bir moda ressamı hiçbir zaman hikaye illüstrasyonu yapmaz, bir duvar afişi çizmez. Zira kıymetini ve imzasını düşürmekten korkar. Bu iş bölümüne ticaret erbabı da vakıf olduğu için, zaten mütehassıslara, kendi ihtisaslar~ dışında iş teklif etmezler. Bu suretle her sahada yüksek kabiliyeti sanatkarın yetiştiği görülmüştür. Halbuki bizde bunun maalesef ta-;aksi oluyor. Her çizgi çizen adama her nevi iş tevdi ediliyor.

Bu suretle ne o kabiliyetin bir sahada sivrilmesine imkan bırakılıyor. ne de afiş ve reklam sanatı bir terakki hamlesi kaydedebiliyor. Bunun çaresi hem ressamlar arasında iş bölümü yapmak ve hem de reklam sahiplerini mütehassısa alıştırmaktır.

İhap Hulusi'nin, İktisadi Yürüyüş gazetesinde 15 Şubat 1940 tarihinde yayımlanan yazısı. (Merter, 1998: 50-52).

1935 Tarihli “Yedigün” Dergisinden, İhap Hulusi İle İlgili Haber Ve Kendi Yazısı...

İhap Hulusi

Memleketimizin ilk afiş sergisini açtı.

Güzel afişlerini memleketimizin duvarlarında sık sık görmeğe alıştığımız ressam İhap Hulusi Beyoğlu'nda bir afiş sergisini açtı.

Modern afiş tarzını ilk defa memleketimize getiren İhap Hulusi'nin bu sergisi çok alaka uyandırdı ve takdirle karşılandı.

İhap Hulusi Resim tahsilini Almanya'da meşhur afiş ustası (Lüdvig Holvein)ın yanında ikmal etmiş bir sanatkardır. Kendi tarzında bir afiş ressamına değil memleketimizde Avrupa'da bile az tesadüf edilir. Böyle olduğu halde eserlerini hazırlarken, kendisine akıl

hocalığı edenler de yok değildir. İhap Hulusi sanatla alakası olmayan bu akıl hocalarının kendisini ne müşkül vaziyete soktuklarını bu yazısında kısaca anlatmaktadır.

Türk İnkılabından sonra memlekette resme karşı bir alaka uyandırdığı yapılan müteaddit resim sergilerle anlaşılmaktadır. Bu sergilerde ticareti alakadar eden resim neveleri hemen hemen pek görülmemiştir. Halbuki ilan resimlerinin ticarete ne kadar büyük bir rol oynadığı su götürmez bir hakikattir. Bu noksanı nazarı itibaren alarak, bir başlangıç olmak üzere, bir afiş sergisi açmayı düşündüm ve açtım. Esasen Almanya'da resimciliğin ticareti alakadar eden şubesinde tahsilimi bitirerek memleketime avdet edip aynı yolda on sene çalıştıktan sonra elde ettiğim kanaatleri açtığım bu sergi dolayısıyla kısaca şöyle hülasa edebilirim.

Memleketimize birdenbire dahil olan ilan resimciliği hakkında ilan yaptırmak isteyenlerin کافی bilgiye sahip olmamaları yapılacak resmin mevzuuna rengine, yazısına, hatta şekline müdahalelerde bulunmalarım istilzam ediyor. Sergiyi gezenler bu noktayı gösteren birçok misallerle karşılaşacaklardır. Ben ekseriyetle ilan resmi isteyenlerin karşısında ilk mektep çocuğu vaziyetinde kalıyorum. Bana böyle çiz! böyle boya! böyle yaz! gibi benden doğması icap eden sanat noktalarına kadar müdahalelerle karşılaşıyorum. Şüphesiz bana yalnız mevzu söylemekle iktifa edilse daha iyi bir san 'at eseri meydana gelecek, bundan da sipariş veren istifade edecektir.

Sergideki bir çift hurma ağacı ve İstanbul manzaraları sırf müdahalesiz olarak vücuda gelen resimlere birer numunedir. Bu müdahale devam ettikçe afiş sanatının daha fazla ilerlemesine imkan göremediğim gibi şahsi tekamülünde önüne geçilmiş oluyor. Çünkü benim yegane vazifem müşteriyi memnun etmekten ibaret kalıyor. Birçok zamanlar da sipariş verilip resim alındıktan sonra şurası boş kalmış diye bir sürü yazılar ilave ediliyor, bu da resmin kompozisyonunu, dolayısıyla güzelliğini ve yapacağı tesiri mahvediyor. Sipariş verenlerin birçoğu resimlerine fazla yazı doldurmakla halkın bu yazılarını okuyacağım zannediyorlar. Halbuki reklam maksadı ile yapılan bir resimdeki yazılar gelip geçeni hiç alakadar etmez, sıkar. Yapılmak istenen reklama karşı yabancı olan bir adamı ancak resimdeki güzellik ve kuvvet cezbedebilir. Bu incizap neticesinde resmin üzerinde bildirilmek istenen mevzua ait bir satır yazı matlup vazifeyi görür. Çünkü fazla yazıyı okumaya gelip geçenin ne tahammülü nede vakti müsaittir.

Keza müşterilerimizin birçoğu reklam edilecek şey hakkında resim üzerinde mutlaka bir ide bulunmasını istemektedirler. Yukarda verilen izahattan sonra seyircinin resim üzerinde tevakkuf ederek ondan mana çıkartmak için uğraşmasına imkan yoktur. Şu halde ilanda aranacak evsaf daha ziyade resimdeki güzelliğin bir an için gelip geçeni üzerinde durdurabilmesidir. Yoksa herkesin durup resimdeki muammayı çözmeğe vakti yoktur: Böyle manalı resimler ancak mecmualarda yer bulabilir. Çünkü okuyucunun vakti müsaittir.

Hulasa bütün bunları söylemekten maksadım şunu anlatmaktır ki sergideki resimlerin pek azında şahsiyetim tamamen serbest olarak rol oynamıştır. Kısmi azamı yukarıdaki anlatılan tarzda müdahaleler altında yapılmıştır.

İhap Hulusi

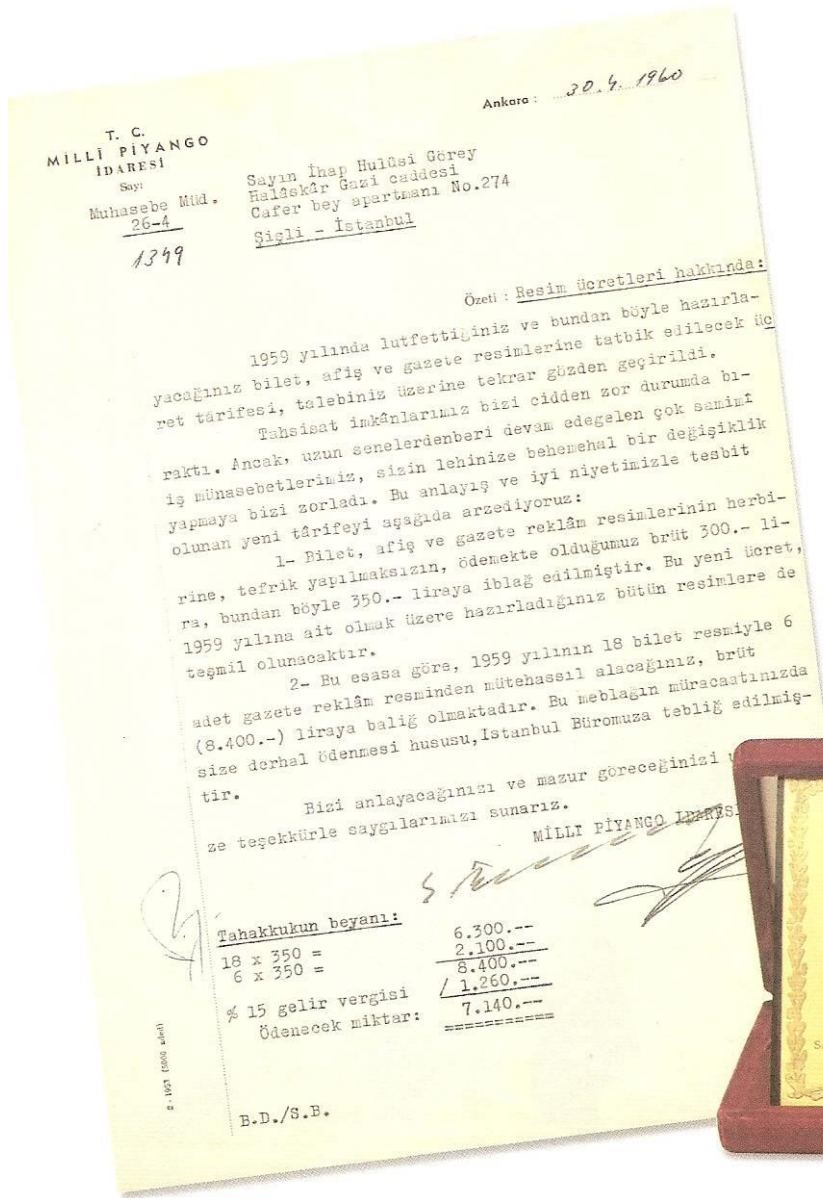
Yedigün Dergisi, 2 Ekim 1935

Not: 1935 yılının yazımı düzeltilmeden, aynen aktarıldı. (Grafik Tasarım Dergisi, 2007: 34-35)

İhap Hulusi, 70 yaşındayken bir gazeteciyle yaptığı söyleşilerden birinde Kulüp Rakısı etiketinden bahsederken, "Bu etiket benim" diye gururlanarak söyle demiştir...

"Akşamları demlenmek üzere masamın başına oturup şişeyi karşıma koyduğum zaman bu etiket beni çok gerilere götürür, nice hatıraları canlandırır. Ama bana geçmişî hatırlatmayan hangi eserim var ki? Bugün küçük büyük, Türkiye'de pek çok kimsenin günlük hayatında ellerinden geçen birçok şeylere ben şekil, biçim ve renk verdim..."(Merter ,2003:14)

1960 yılında 45 yıl süreyle hizmet verdiği Milli Piyango idaresi tarafından gönderilen mektupla İhap Hulusi'nin hayatı bir anda tepetaklak olmuştur.

Şekil 17. İhâp Hulusî'yi yıkan mektup

Bu olayın ardından zor durumda kalan sanatçı artık çalışmadığı için sosyal bir güvence isteği ile 85 yaşında Cumhurbaşkanı'na bir mektup yazmış, daktilo ile temize çekmiş, katlayıp zarfa koymuş ama onuruna yediremediği için asla yollayamamıştır.

Sayın

CUMHURBAŞKANIMIZA

ANKARA

5 sene Almanya'da temsil gören 1925 yılında Türkiye'de olmayan Grafik sanatını taahhüt bir sanatçıydım.

Grafik sanatını ilk Türkiye'ye getiren sanatçı olarak Devlet Tıbbiği Güzeli Sanatlar Okulu Grafik Sanatlar Bölümü Kurulu tarafından onur belgesi, ayrıca Grafikler Meslek Kuruluşu onur üyesi unvanını aldım.

50 yıl Milli Piyango İdaresinde bütün resimlerini yaptım, ama hiç bir hak tanımadan 2 yıl önce ilişki kestiler ve ayrıca Tekel İdaresinin 1931 de etiketlerini, resimlerini yaptım, hala kullanılmaktadır.

85 yaşında olduğundan sanatımı icra edemiyorum. Hiçbir sosyal güvencem yoktur. Hayatımın son günlerinde yaşamımı idame ettirebilmem için maaş bağlanmasını rica eder görevinizde başarılar dilerim.

Adres/
Yıldızposta ca.
Urkiide Apt. No/Bo
D.14
Gayrettepe/İstanbul

İnep Hulusi Görey
Enderin Saygılarımla
İnep Hulusi GÖREY

Şekil 18. Cumhurbaşkanı'na yazılan gönderilmemiş mektup

1 Eylül 1981 yılı Milliyet Sanat dergisinde Türk Grafik Sanatında Gençler hakkında yaptığı yorumlar:

“Günümüzdeki uygulamaları dikkatle izliyorum. Gördüğüm kadarıyla konu ile hedef-kitle arasında bağlantıyı sağlayacak mesaj öğeleri zayıf.

Ayrıca Grafik sanatçısının büyük ölçüde kültürel potansiyeline bağlı olan espri üretme yeteneği, günümüz işlerinde pek sık görülemiyor maalesef.

Bir afişe bakıldığında ne görmeyi amaçlamak doğrudur.

Bu soruyu, işlerimden birini misal göstererek cevaplayabilirim.

Yerli mallar için yaptığım bir afiş vardı. Büyük bir çift kundura, fonda yağmur altında martılar. Altta yazı: Beykoz Kunduraları martı gibidir, su geçirmez.

Rekabetin kıyasıya bir hal aldığı günümüzde, yapılan grafik çalışmalarında, ürünlerin nitelikleri ve tercih sebebi olarak gösterilen gerekçeleri de yetersiz buluyorum. Az önce de sözünü ettiğimiz gibi özellikle ürünün niteliklerine ya da konuya ilişkin anlatımlarda, en ilgili espriyi tespit edemezlikten doğan bir kuruluk var.

Bu fikri de bir afişimle örnekleyeyim. Bir kocaman kumbaraya dayanmış, güven içinde görünen bir adam. Banka için düşünülmüş, ana tema: tasarrufunuz, güvencenizdir.

Evet, bizler başlangıçız. Gençler mutlaka ve en iyi biçimde bizlerin eserlerini yenileyeceklerdir. Bu arada, bir sanatçı için en büyük onur; senelerini verdiği bir konuda uzun süre hatırlanabileceği eserler bırakabilmiş olmasıdır.”

Sanat yazarı Sema Koşan sanatçı ile ölmeden önce yaptığı söyleşide İhap Hulusi sanat hayatını şu şekilde anlatmıştır.

“Okulu bitirip Türkiye’ye döndüğümde, o günlerde çoğu sanatçımızın karşılaştığı güçlüklerle ben de karşılaştım. O dönemde afiş sanatı bizde hiç bilinmiyor. Onun için bende hariciye vekaletine memur oldum, ama memuriyeti fazla götüremedim ve yeniden İstanbul’ a dönüp resim yapmaya başladım. Akbaba haftalık mizah dergisi gazete şeklinde çıkıyordu. Münif Fehim, Ramiz bu dergide resim yapıyorlardı. Bende orada çalıştım. İlk afiş resmi siparişini İnci Diş Macunu firmasından aldım. Çok kısa bir zaman sonra bütün Türkiye’den afiş siparişleri almaya başladım.”

İhap Hulusi, ustalığını yurda gelir gelmez yaptığı ilk işlerden itibaren göstermiş, bu nedenle de Mustafa Kemal Atatürk, Latin harfleriyle yazılan ilk Alfabe'nin kapağını onun hazırlamasını istemiştir. Gelin, İhap Hulusi'nin kendisinden dinleyelim:

"Atatürk Alfabe'nin kapağına kendisiyle Ülkü'nün resimlerini konulmasını istemiş. Kapağının da benim tarafımdan yapılmasını emir buyurmuş. Doğruca Ülkü'nün bulunduğu Eskişehir'e gittim. Ülkü'nün kaldığı yeri soruşturmaya başlayınca benden şüphelenmişler. Polis beni tutukladı. Doğru Emniyet'e... Aman, zaman derken işi anlattım. İnanmadılar. Ülkü'yü bulup resmini yaptım. Sonra da Alfabe kapağına resmiyle birlikte montajını yaptım."

İhap Hulusi, İstanbul'a döner dönmez çalışmalara başlar ve Alfabe'yi tamamlayıp Millet Meclisi aracılığıyla Mustafa Kemal'e gönderir. Paşa pek beğenir. Böylece Küçük Ülkü'ye okuma öğreten Gazi kompozisyonlu bu ilk alfabe doğmuş olur.

Sadece bununla kalsa iyi, İhap Hulusi'nin birkaç kez daha polisle başı belaya girmiştir. Yine kendisinden dinleyelim:

"Çapa marka pirinç unu için bir afiş hazırlamam istenmişti. Yolda yürüyen çarşafli bir kadın resmi çizdim. Arkasından fesli bir adam geliyordu. 'Bu peçenin altından ne çıkacağı meçhul, ama bu paketin içinde nefis bir pirinç unu olduğu herkesin malumudur' diye yazdım. Çarşaf propagandası yapıyorsun diye karakola davet ettiler. Bir başka sefer, şahlanmış at üzerinde kalpaklı bir adam çizmiştim. Bu sefer de 'Komünizm propagandası yapıyorsun' ithamıyla karşılaştım." (Merter, 2003: 44-46)

İhâp Hulusi'ye Saygı

İhâp Hulusi Görey'in, yaşamının son yıllarında bir gazeteciyle evinde yaptığı söyleşide şu sözler geçiyor:

Gazeteci: Devlet size sergi önerisinde bulundu mu?

İhâp Hulusi: Hayır efendim. Devletin böyle düşüncesi yok.

Gazeteci: Devlet önce yaptıklarınızı kitaplaştırmalı, kataloğunuzu çıkarmalı...

İhâp Hulusi, haklısınız dercesine derin bakar...

Sigarasından (Birinci) bir duman çeker...

Gözleri dolar gibi olur...

Ama hemen toparlanır.

Anlıyorum sizi üstad elbet bir gün sizi anlayanlar olacaktır...

Fotoğraflar: Seyit Ali Ak / 1985

Şekil 19. Yaşamının son yıllarından bir anekdot

3.3. Basılı Yayında İhap Hulusi Görey

Şekil 20. Basılı yayında İhap Hulusi

Yeni bir galeri daha açıldı

Marmara Etnop Otel'inin alt katında "Forum Sanat Galerisi" adı altında bir galeri açıldığını duyurdu. Bu galeride sanatçı İsmail Hakkı İnan'ın 1924 yılında İstanbul'da doğduğu evin bir kopyası sergilenmektedir. İnan'ın 1924 yılında İstanbul'da doğduğu evin bir kopyası sergilenmektedir. İnan'ın 1924 yılında İstanbul'da doğduğu evin bir kopyası sergilenmektedir.

18/10/2018 1981 Piyango

Hürriyet 28/3/1973.

Sansizliği ve zevkimizi resimleyenleri biliyor musunuz?

MİLLİYET 27/11/1968. «İHAP HULUSİ»

Hiç Milli Piyango bileti aldınız mı? Hiç kulüp rakısı içtiniz mi? Evet dersanız o halde İhâp Hulusî'yî tanıyacaksınız. Kulüp rakısının etiketi ve milli piyango biletinin üzerindeki İhâp hep İhâp Hulusî'dir. 45 yıldır resim ve şiir alanında yüzlerce eser veren İhâp Hulusî son sergisini Şişli Tescim Lisesinde açtı. İlk sergisini 1924 yılında Galatasaray Lisesi'nde açan İhâp Hulusî'nin eserleri, son sergisinde görülmüştür.

Milli Piyango ve Tekel'in rekortmenleri

Kulüp rakısı üzerindeki içki için iki adamı hiç merak ettiniz mi?

Milli Piyangoların değişmez ressam şimdiki kadar hiç bilet alıp şans denememiştir.

24 yıldır Tekel'in ambalajına değişirmediği Birinci sigarası için, sekiz değişik kompozisyon hazırlanmıştır.

10 Ağustos 1984

Milli Piyango Sanat Galerisi'nin açılışında Vural Ankan'ın TBMM Başkanı Necmettin Erbakan, Maliye ve Gümrük Bakanı, Kültürler, (Soldan sağ) Genel Müdürü Cevat Karlı Üner'i de menajeri İcral Atılgan biraradadır.

İHAP HULUSİ 74 YAŞINDA

Almanya'da doğan İsmail Hakkı İnan, 74 yaşında İstanbul'da yaşamaktadır. İnan'ın 1924 yılında İstanbul'da doğduğu evin bir kopyası sergilenmektedir. İnan'ın 1924 yılında İstanbul'da doğduğu evin bir kopyası sergilenmektedir.

ATIF 55 Y

"Milli Piyango gönüllü vergidir"

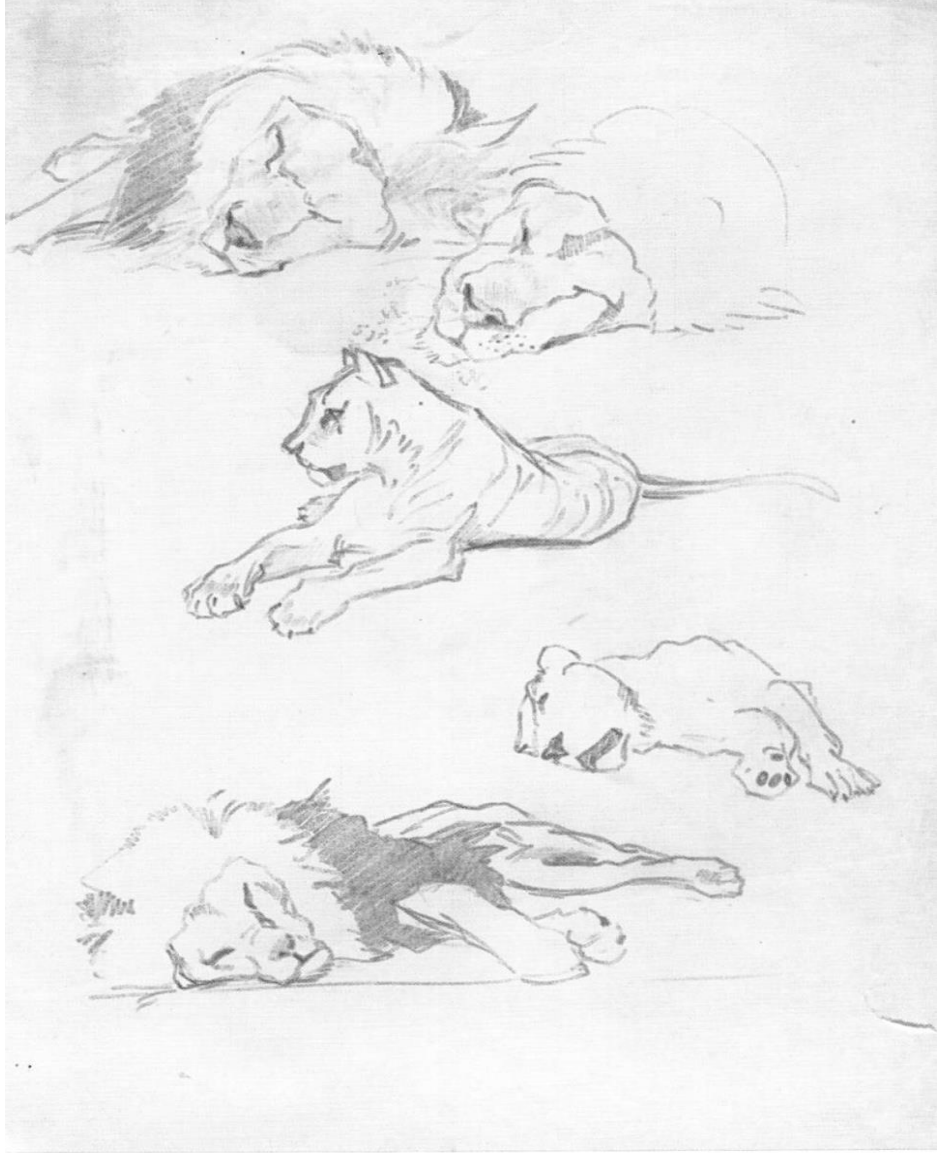
Milli Piyango'nun gönüllü vergi olduğunu belirten İnan, piyango biletinin bir kısmının devlet gelirine katkı sağladığını ifade etti.

Şekil 21. Başlı yayında İhâp Hulusî

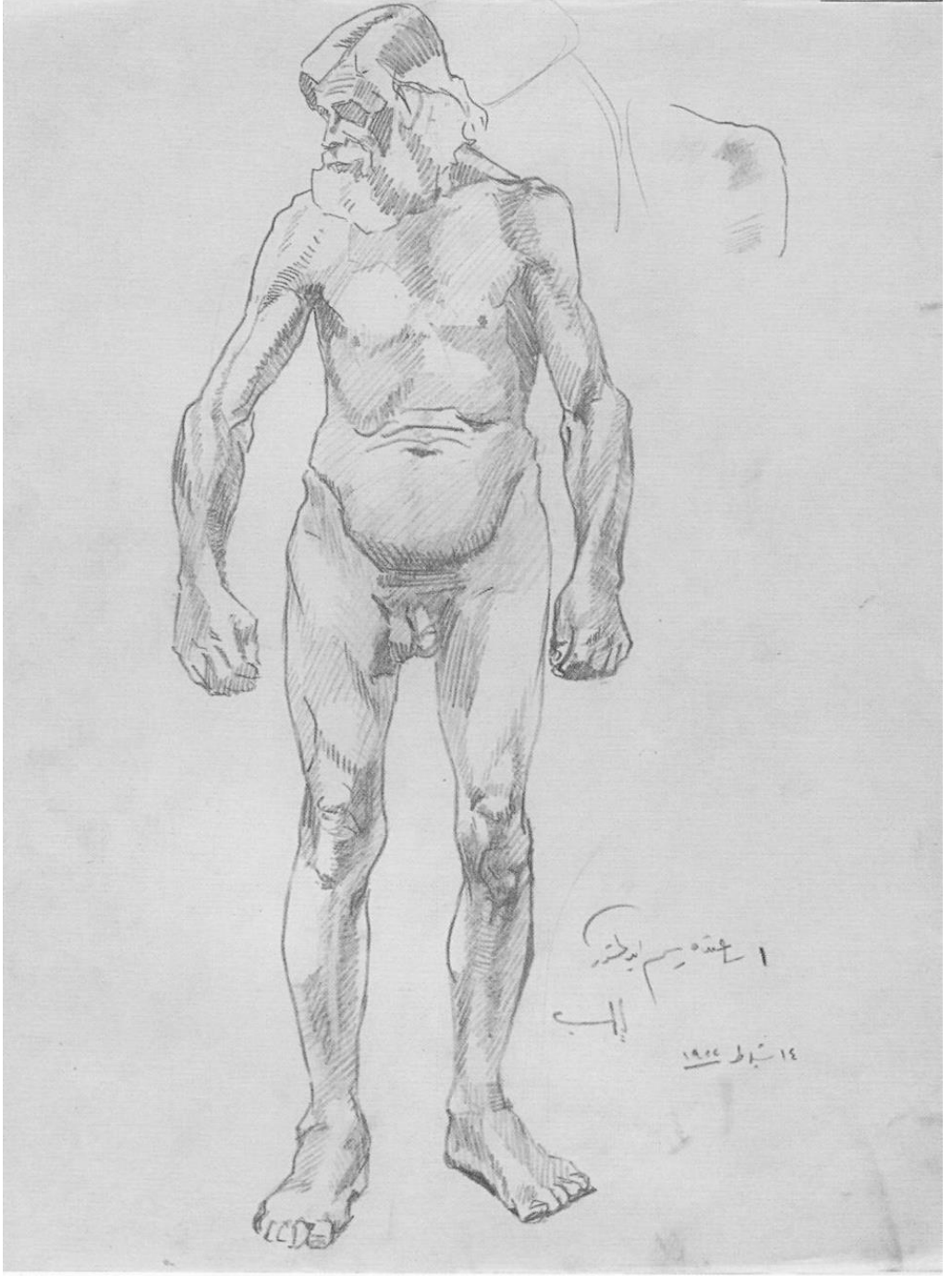
3.4. Çalışmaları

3.4.1. Desen Çalışmaları

Kâğıt üzerine karakalem, 44x28 cm, 1924

Şekil 23. Kara kalem desen çalışması

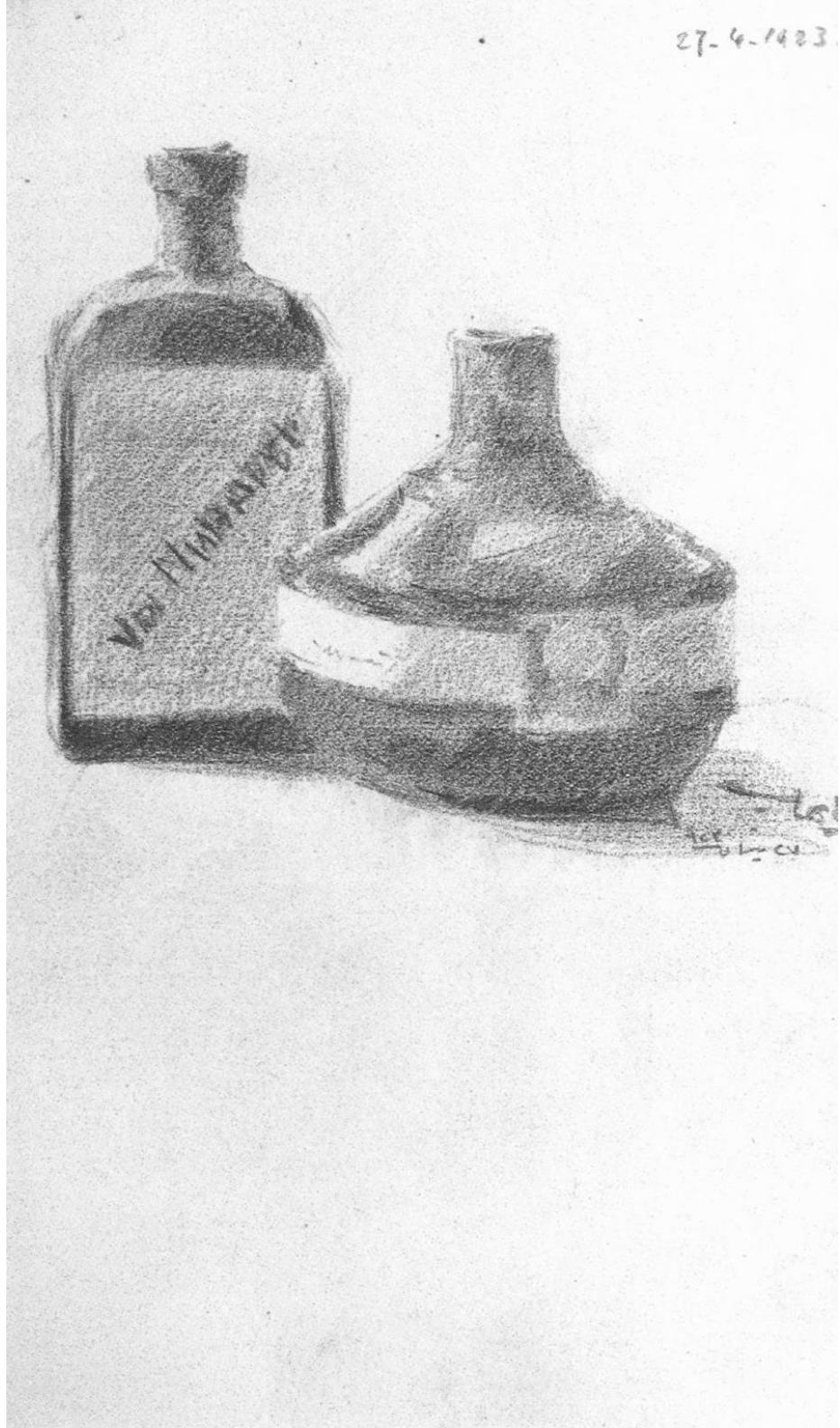

Kâğıt üzerine karakalem, 44x33 cm, 1922

Şekil 24. Kara kalem desen çalışması

Şekil 25. Kara kalem desen çalışması

Şekil 26. Kara kalem desen çalışması

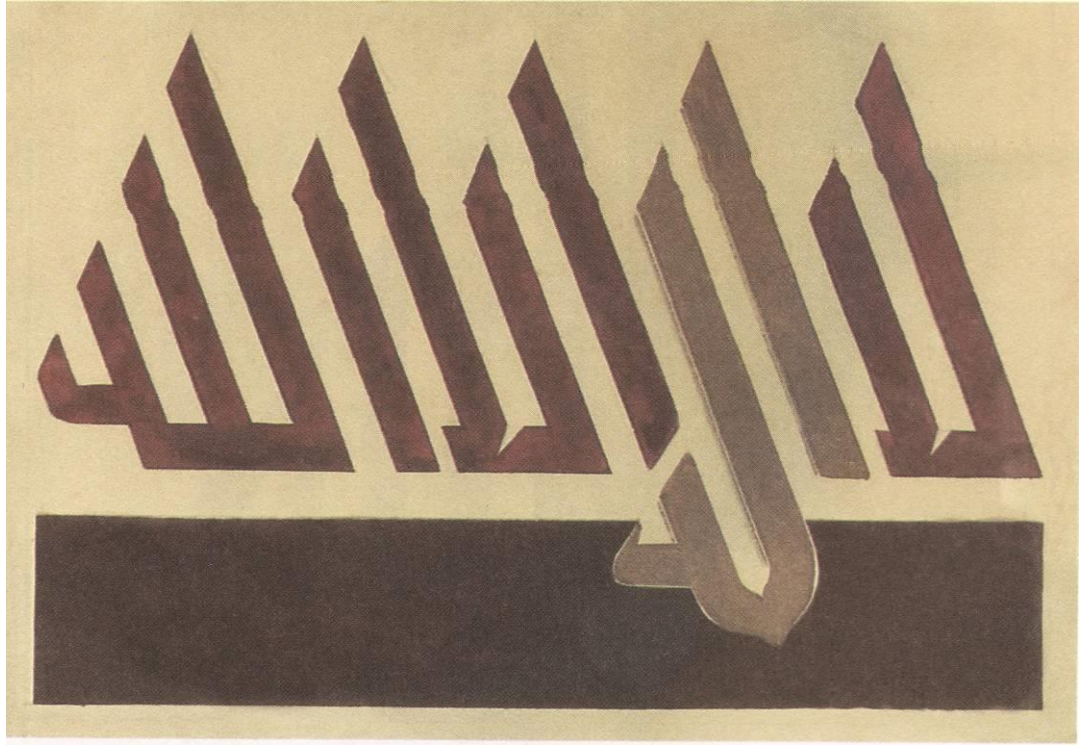
Şekil 27. Kara kalem desen çalışması

3.4.2. Hat alışmaları

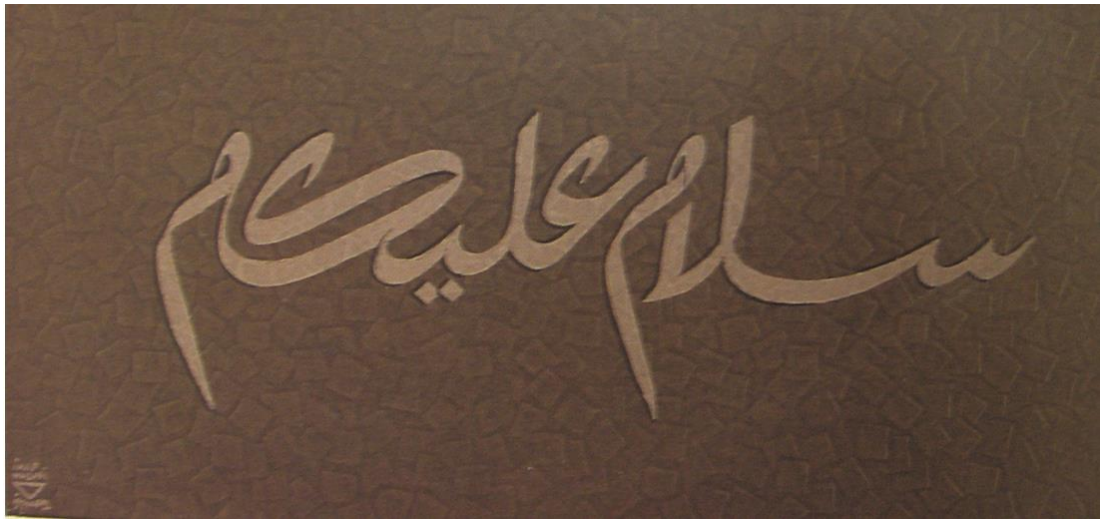
“İhap Hulusi Görey, yazı (hat) sanatı alanında da uğraşlar vermiştir. Bilinen, alışılmış, geleneksel tür ve biçimler dışında araştırmalar yapmış, yaratıya dayalı ürünler vermiştir.” (İslimyeli, 1986: 64)

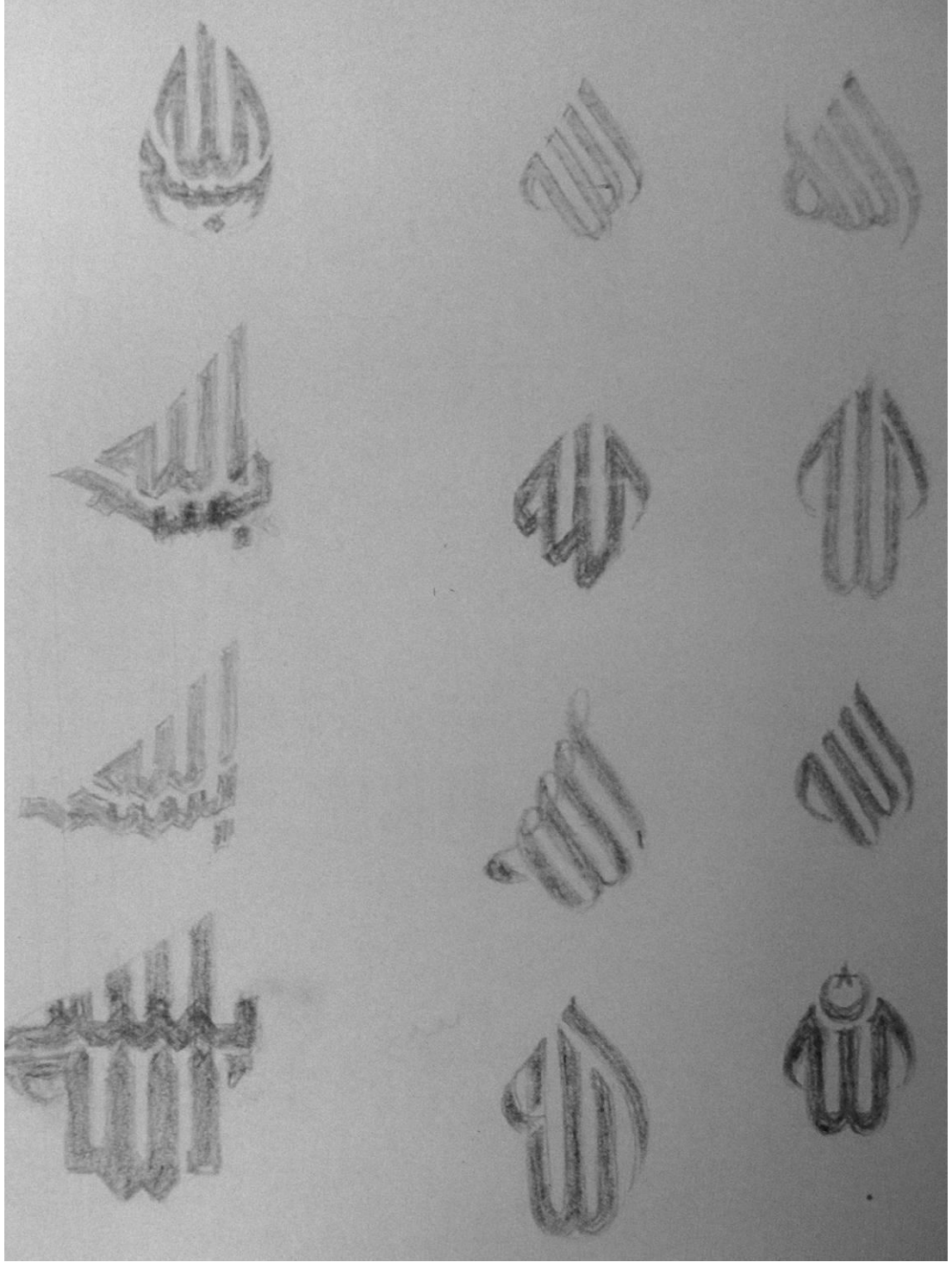
şekil 28. Hat alışması

Şekil 29. Hat çalışması

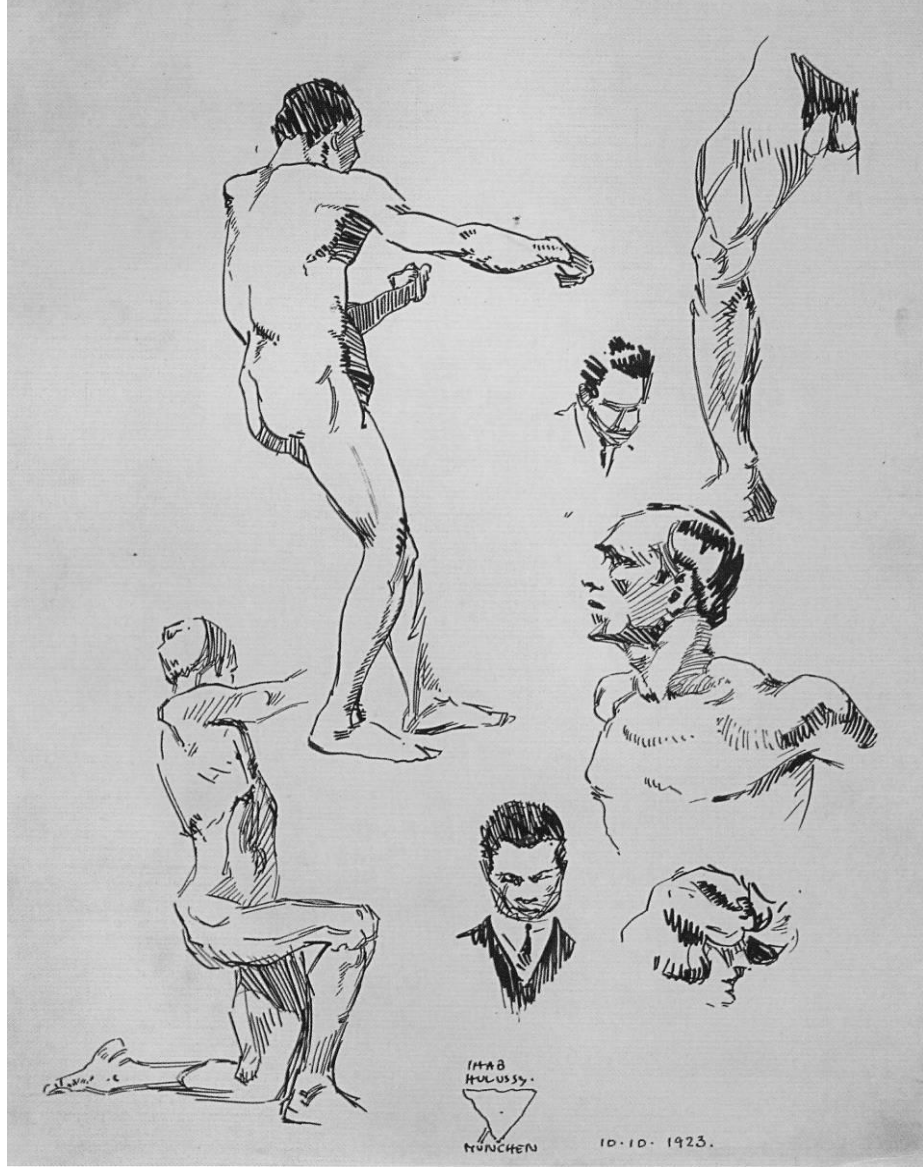

Şekil 30. Hat çalışması

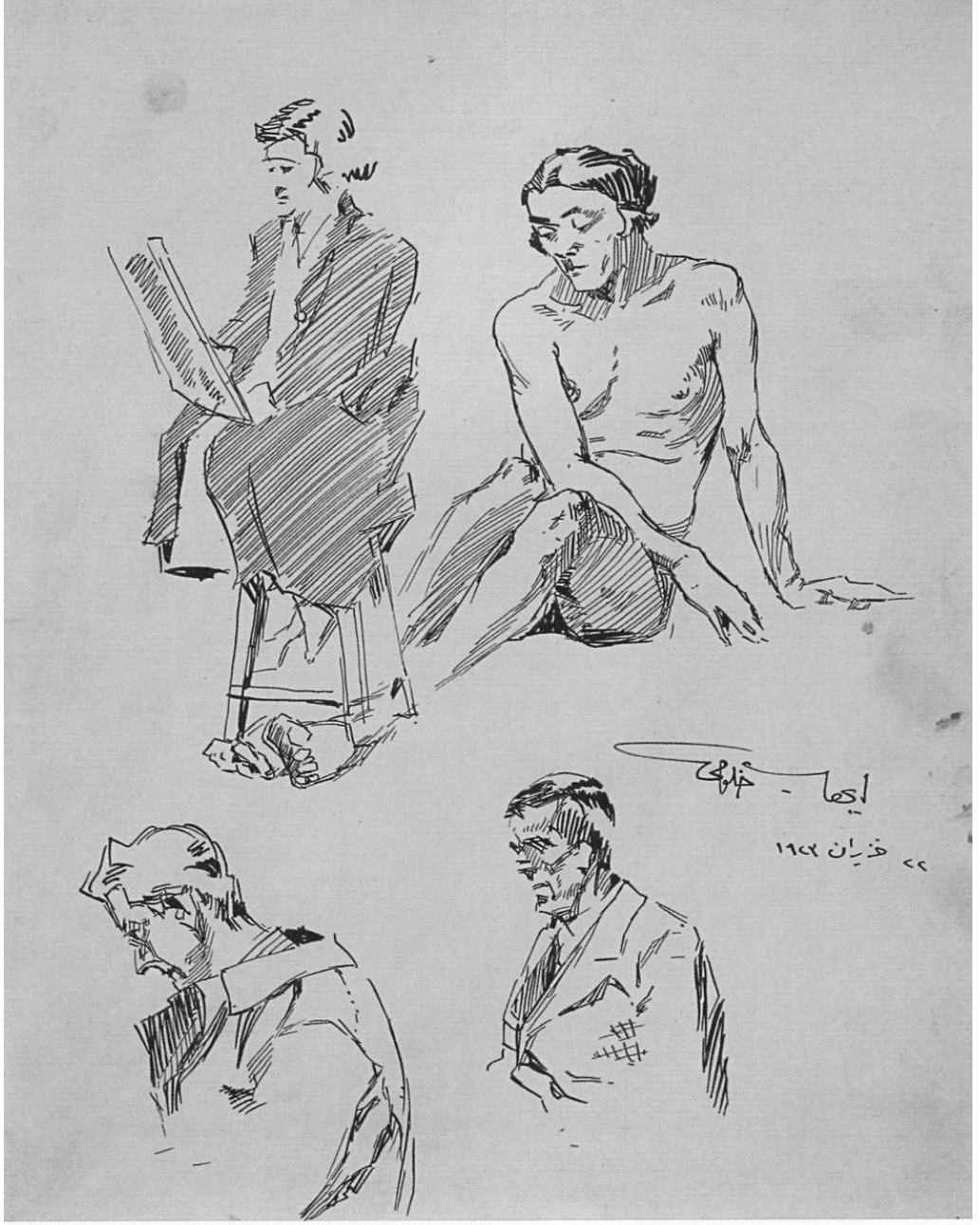
Şekil 31. Hat eskiz çalışması

3.4.3. Çini Mürekkebi ile Çalışmaları

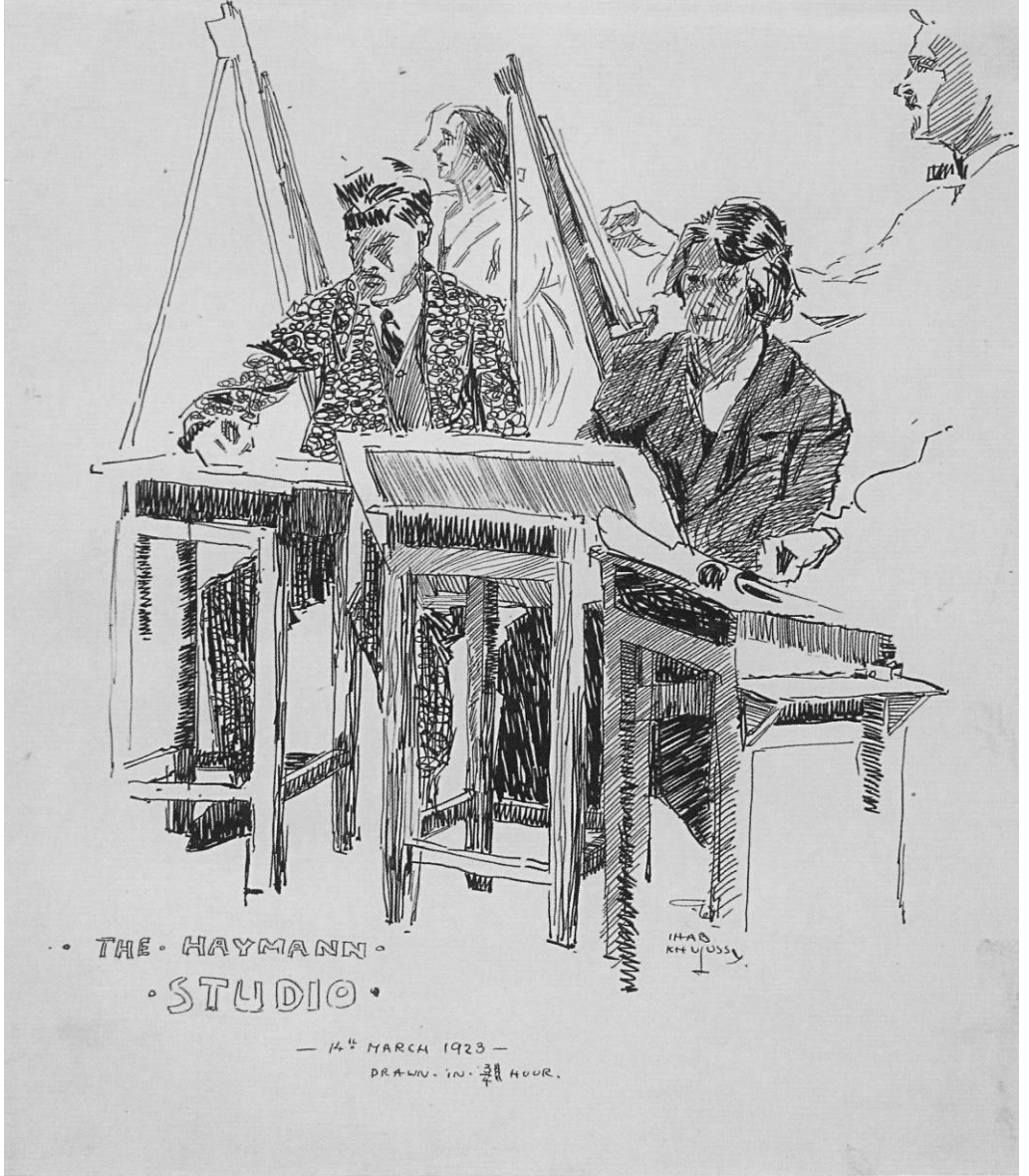
Kâğıt üzerine çini mürekkebi, 33x25 cm, 1923

Şekil 32. Çini mürekkebi ile desen çalışması

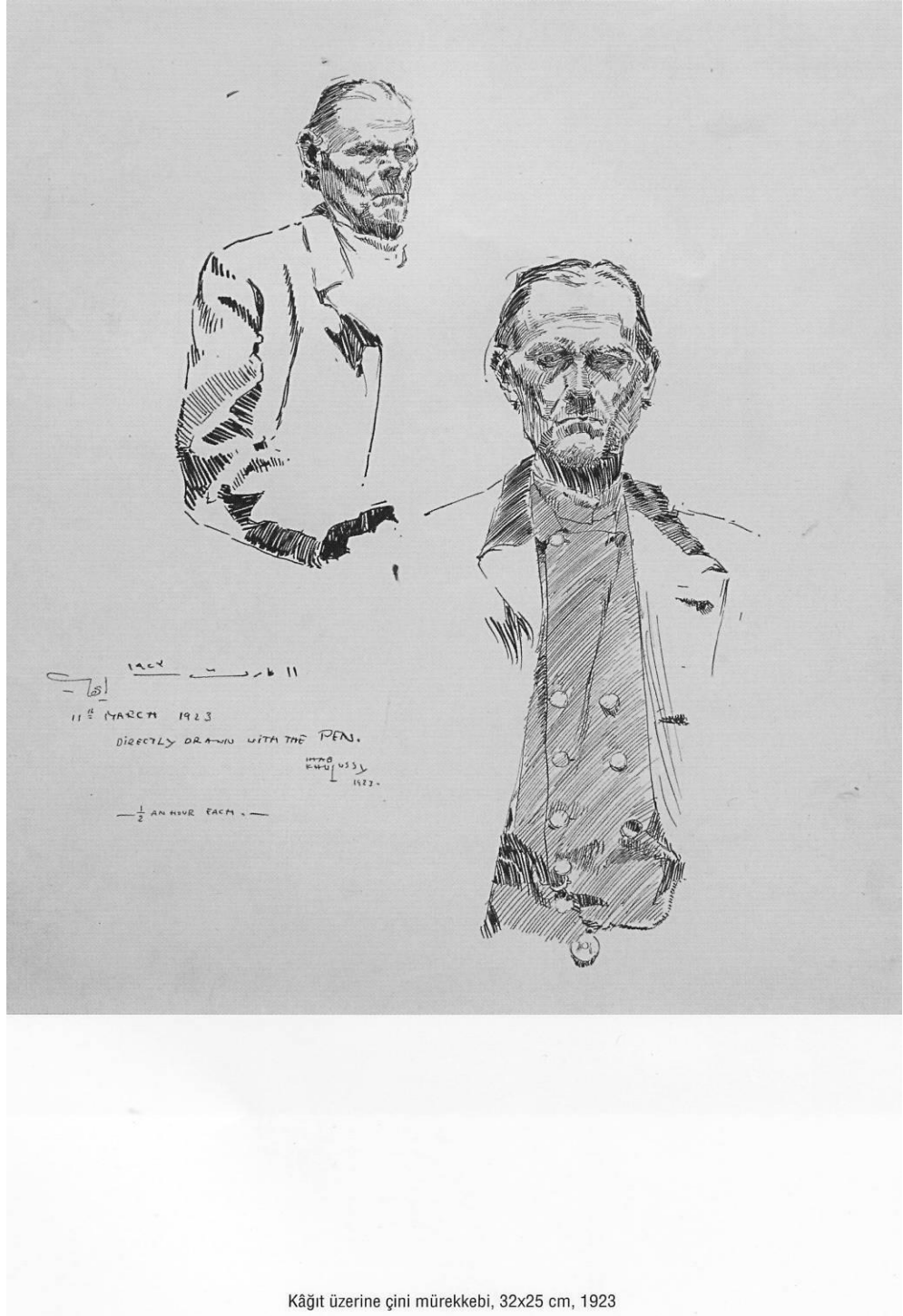
Kâğıt üzerine çini mürekkebi, 33x25 cm, 1923

Şekil 33. Çini mürekkebi ile desen çalışması

Kâğıt üzerine çini mürekkebi, 32x25 cm, 1923

Şekil 34. Çini mürekkebi ile desen çalışması

Kâğıt üzerine çini mürekkebi, 32x25 cm, 1923

Şekil 35. Çini mürekkebi ile desen çalışması

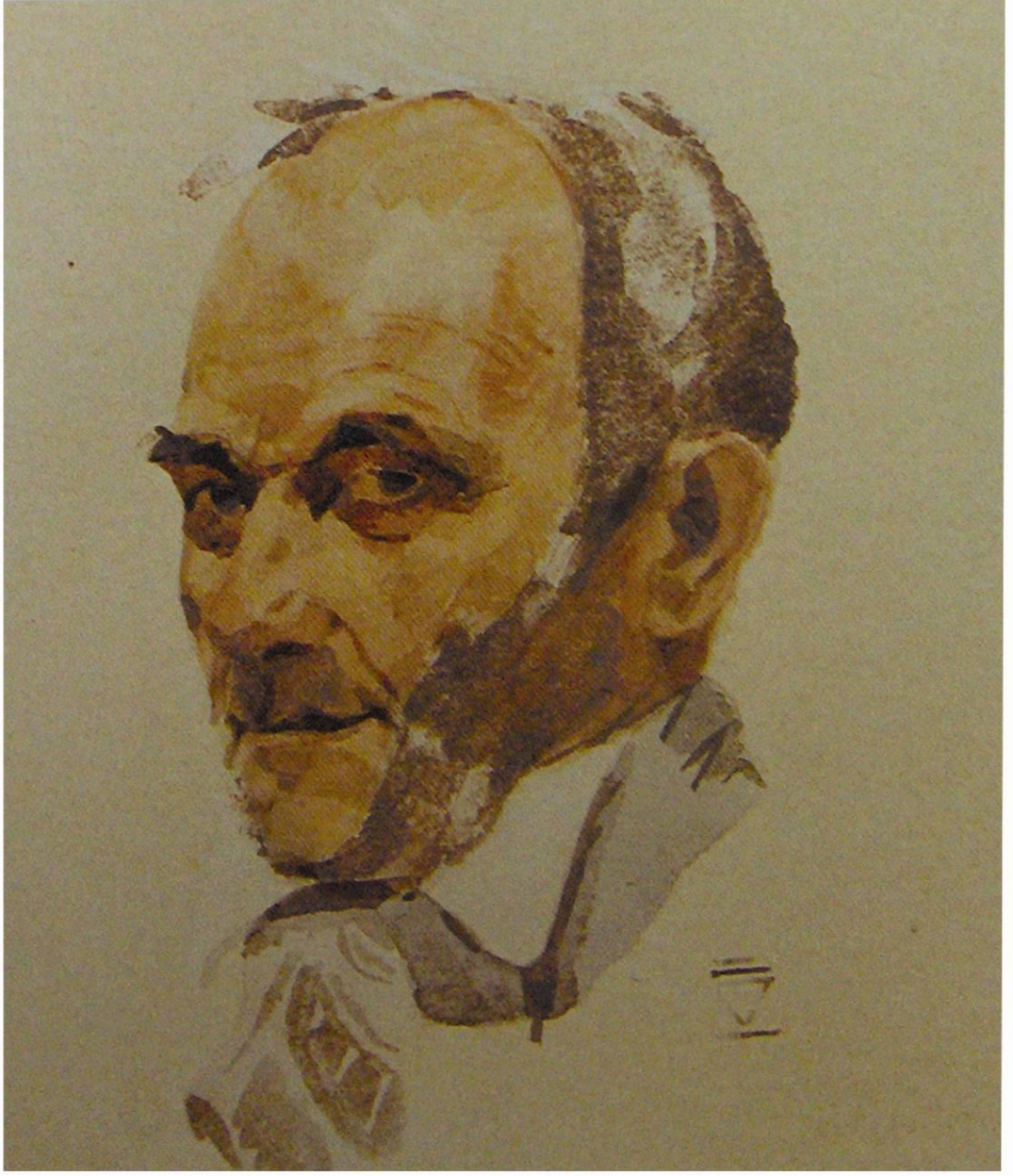
Kâğıt üzerine çini mürekkebi, 32x25 cm, 1923

Şekil 36. Çini mürekkebi ile desen çalışması

3.4.4. Suluboya alışmaları

şekil 37. Suluboya alışması

Şekil 38. Suluboya portre çalışması

Şekil 39. Suluboya çalışması

4. 4. İHAP HULUSİ GÖREY VE GRAFİK TASARIM

4.1. Yayınlanmış İşlerinden Seçmeler

4.1.1. Kitap Kapakları

İhap Hulusi Görey hayatı boyunca birçok kitap kapağı tasarımlarına imza atmıştır. Bunlar arasında en önemli yere sahip olan “Alfabe” kitabıdır. Çünkü bu kitap kapağı için İhap Hulusi Görey ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk tarafından adıyla aratılmıştır.

“Uzmanların iki yıl süren hazırlıklarının ardından Mustafa Kemal, 9 Ağustos 1928’de Sarayburnu’ndan yaptığı bir konuşmayla Latin harflerinin kullanılmasına geçileceğini halka açıklar. Meclis 1 Kasım günü konuyu görüşüp karara bağlar, yılbaşından sonra Arap harflerini kullanılması yasaklanmıştır.

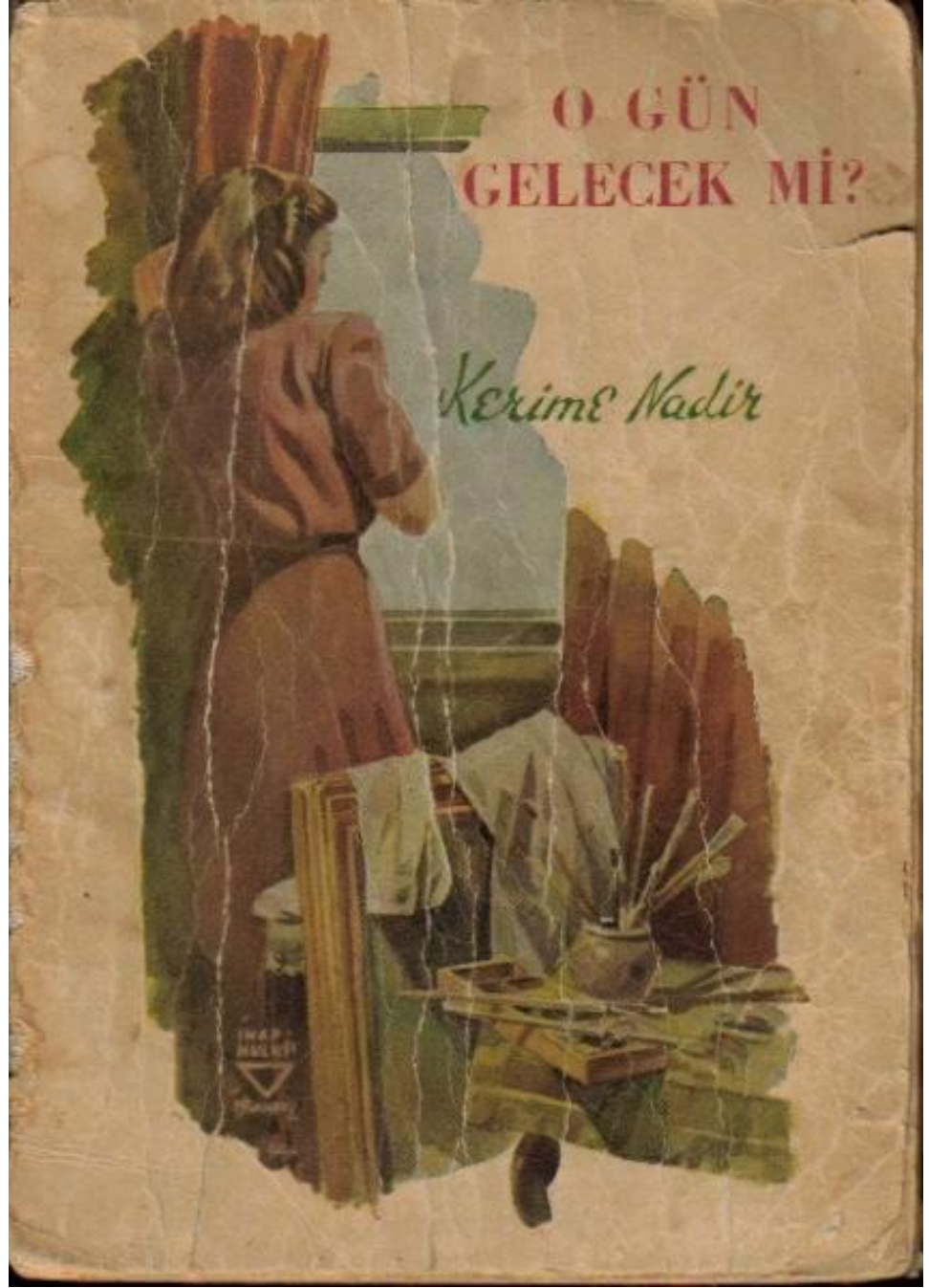
Mustafa Kemal Atatürk o günlerde İhap Hulusi’yi yanına çağırmıştır. Türk alfabesinin kapak tasarımının hazırlanmasını istemiştir. Nasıl tasarlaması gerektiğini ise ayrıntılı bir şekilde görüşmüşler, hatta Mustafa Kemal Atatürk kısa bir süre kapak için poz bile vermiştir. Kapağın çok sempatik olması gerektiğini özellikle belirtmiştir.

Atatürk alfabenin kapağına kendisi ile Ülkü’nün resimlerinin konulmasını istemiştir. Kapağının da benim tarafımdan yapılmasını emir buyurmuş. Doğruca Ülkü’nün bulunduğu Eskişehir’e gittim. Ülkü’nün kaldığı yeri soruşturmaya başlayınca benden şüphelenmişler. Polis beni tutukladı. Doğru emniyete... Aman, zaman derken işi anlattım. İnanmadılar. Israrım üzerine nihayet Dolmabahçe’ye telefon ettiler de o sayede yakayı kurtardım. Ülkü’yü bulup resmini yaptım. Sonra da Alfabe kapağına Atatürk’ün resmi ile birlikte montajını yaptım.’

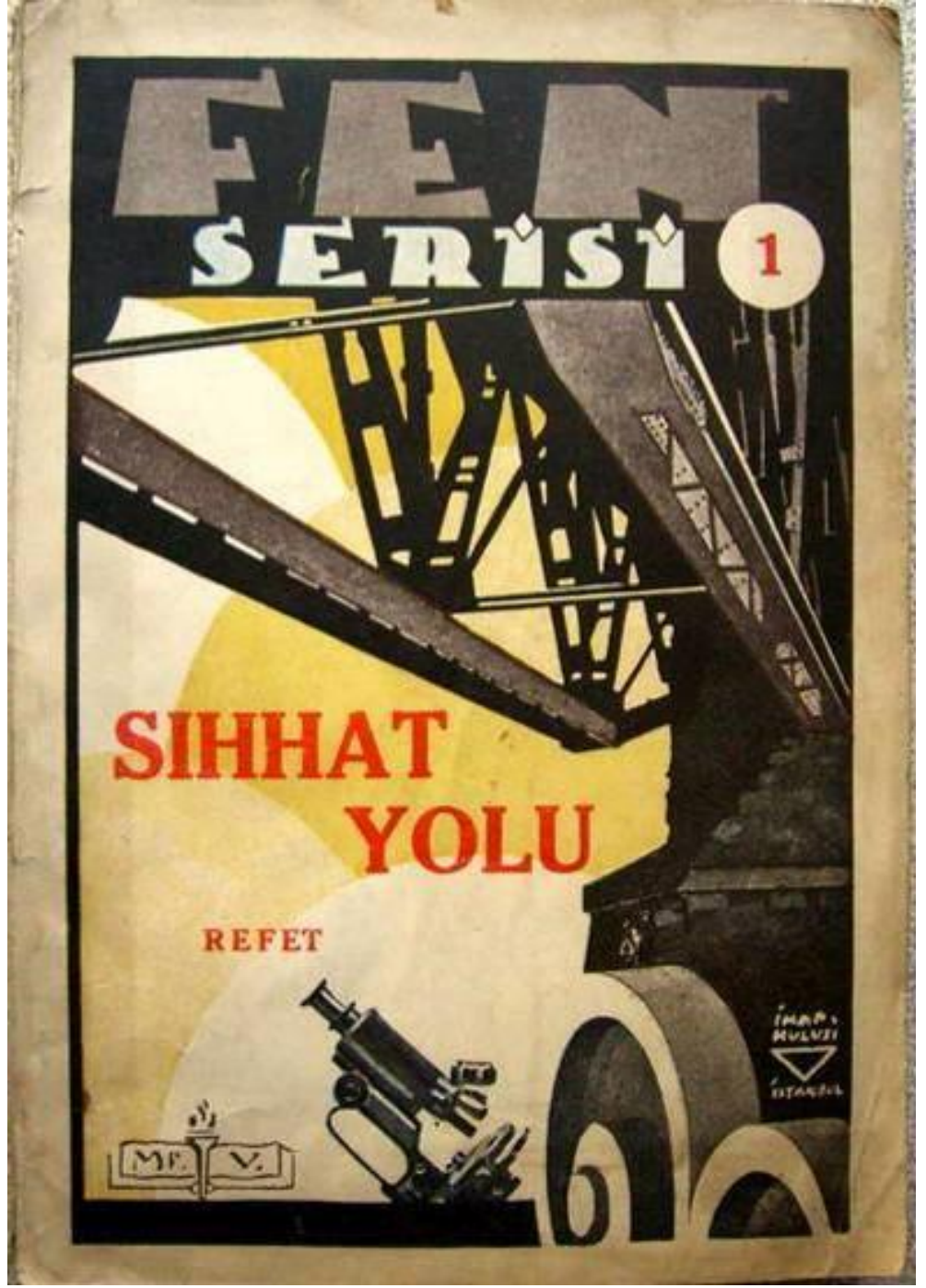
İhap Hulusi Görey İstanbul’ a döner dönmez çalışmalara başlamış ve Alfabe’yi hızla tamamlayıp Millet Meclisi aracılığıyla Mustafa Kemal Atatürk’ e göndermiştir. Paşa beğenmiştir. Böylece küçük Ülkü’ye okuma öğreten Gazi kompozisyonlu bu alfabe kapağı doğmuştur” (Merter, 1998: 19-20).

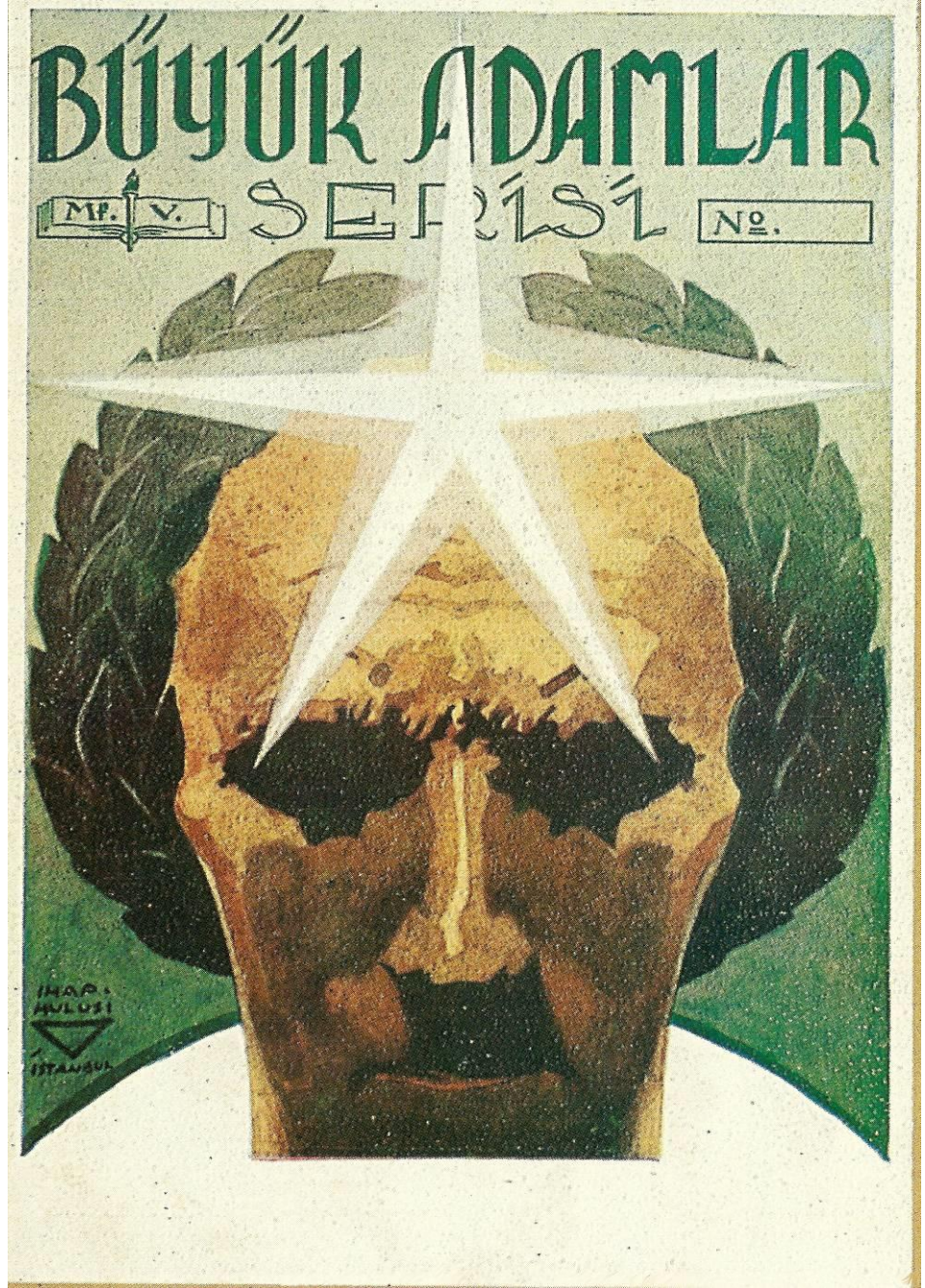
Şekil 40. Roman kitabı kapağı

Şekil 41. Roman kitabı kapağı

Şekil 42. Ders kitap kapağı

Şekil 43. Kitap kapağı

4.1.2. Kurumsal Kimlik Çalışmaları

İhap Hulusi Görey, ülke içi ve dışından aldığı çeşitli siparişlerin arasında kurumsal kimlik çalışmaları da yer almaktadır.

Kurumsal kimlik bir kurumun görsel anayasasıdır. Bu nedenle kurumsal kimlik ilgili kurumun sözel, görsel söylemlerini belirli standartlara kavuşturmakla kalmaz, bunların davranış biçiminde de ifadeler oluşturmasına yol açmaktadır. Kurumsal imaj ise kurumun geleceğini de hesaba katan en önemli özelliğidir. İhap Hulusi, Ziraat Bankası, Ziraat Donatım Kurumu, Sümerbank, İş Bankası, Devlet Demir Yolları, Devlet Deniz Yolları, Tekel, Millî Piyango İdaresi vb. kurumların kurumsal kimliklerini oluştururken, aslında yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm kurumlarıyla birlikte kurumsal kimliğini oluşturmuştur. Tüm bunları gerçekleştiren İhap Hulusi, belli ki sıradışı, kültürlü, çağı kavramış, gelişmelere belli bir uzaklıktan bakabilen, sorumluluğunun farkında bir kişiliktir. (Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurumsal Kimliğinin Oluşturulması ve İhap Hulusi Görey, <http://www.bilecikkulturturizm.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF7E7F2B691D9F009776931832F09F8AF5> 07.12.2007)

1871 yılından bu yana, kahve üretimine bir sanat gibi yaklaşan Kurukahveci Mehmet Efendi 1933 yılında, dönemin usta grafikeri İhap Hulusi Bey'e bir amblem yaptırtmıştır. Bu amblem günümüzde de kullanılmaktadır. Ayrıca o yıllarda büyük yenilik olarak tanımlanan afiş ve takvim çalışmaları ile firmanın reklamları yaygınlaştırılmıştır. (Tarihçe,<http://www.mehmetefendi.com/tr/pages/kkme1.html>01.01.2008)

Şekil 44. Mehmet Efendi kuru kahveci

Milliyet gazetesinin meşale şeklindeki kırmızı alevli amblemini de İhap Hulusi Görey tasarlamıştır.

Şekil 45. Milliyet Gazetesi

Almanya'nın ünlü aspirin firması Bayer in amblemi

Şekil 46. Bayer ilaç firması

Şekil 47. Tariş firması

Halıcılık

TÜRK LİP Şİ

Sermoyesi : 15.000 TL.

Telgraf: Halıcılık
Telefon: 23067
Sicil: 22772
İhracat: _____

İSTANBUL
4^{cu} Vakıf Han ss

Şekil 48. Halıcık Türk için antetli kağıt

4.1.3. Ambalaj Tasarımları

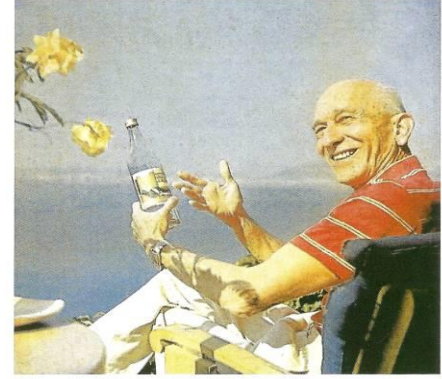
“1930'lu yılların başlarında İnhisarlar (Tekel Genel Müdürlüğü) formülünü yeni hazırlayıp piyasaya sürmek üzere olduğu "Kulüp Rakısı"nın etiket siparişini yine İhap Hulusi'ye vermiştir. İhap Bey oturduğu Kınalıada'ya gitmiş, birçok eskizler yapmış ama bir türlü beğenmemiştir. Yakınlarındaki bahçede oturan komşusu Fazıl Ahmet Aykaç'a göstermiş, o da bazı eleştiriler yaparak beğenmediğini ifade etmiştir. Düşünürken bir ara ona dönmüş. "Fazıl Bey gel şöyle bir otur hele" demiş, birçok eskiz almış ve fotoğrafta çekmiştir. Bu pozların ışığında "Kulüp Rakısı" etiketini hazırlamıştır. İnhisarlar İdaresi yetkililerine sunmuş. Onlar da bu etiketi çok beğenip sevmişler. O yıldan günümüze değin hala kullanılır olmuş.” (Serin, 2006: 37-38)

Uzun süre, İhap Hulusi'nin 1930'lu yılların başında tasarladığı Kulüp Rakısı etiketindeki resimde yer alan iki kişinin Atatürk ve İnönü olduğu sanılmıştır. Bunun bir yakıştırmadan ibaret olduğu artık bilinmektedir: *"O dönemde Tekel'in tüm işlerini ben yapıyordum. Kulüp, Birinci sigaraları, tüm likörler benim çizgimdir. Bir de Kulüp Rakısı hazırladım. Burada arkadaşım şair Fazıl Ahmet Aykaç ile kendimi çizdim. Arkası dönük olan Aykaç, yüzü dönük olan benim, 1931'deki İhap Hulusi."* (Yapı Kredi Yayınları, 2007: 21)

1

3

2

1. Soldaki şişedeki etiket tasarımı, İhâp Hulusi'nin orijinal tasarımıdır. Sağdakiler ise TEKEL'in ileriki tarihlerde orijinal tasarımını değiştirirerek kullandığı halleridir (Gürbüz Doğan Ekşioğlu arşivi).

2. İhâp Hulusi Görey, tasarımını yaptıği ürünle beraber (Ender Merter arşivi).

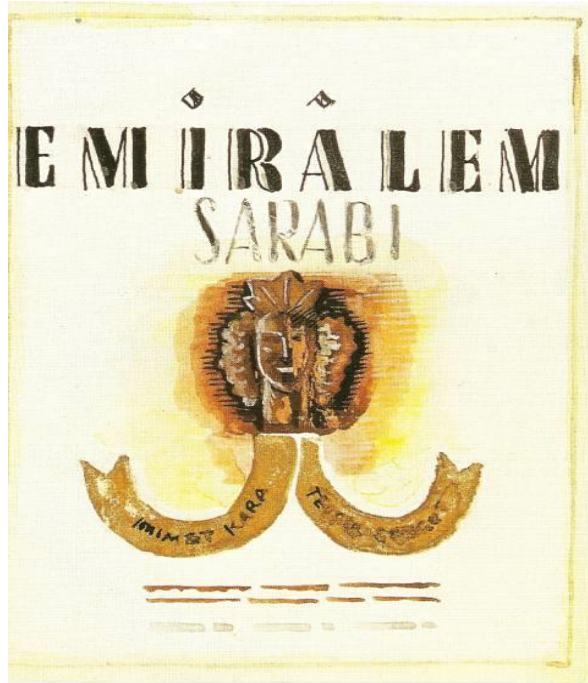
3. Etiket tasarımını yaparken faydalandığı fotoğraftaki kişi, yakın dostu Fazıl Ahmet Aykaç'tır (Selahattin Sönmez arşivi).

4. 1939'dan beri üretilen Kulüp Rakısı'nın etiketinin orijinali (Selahattin Sönmez arşivi).

Şekil 49. Tekel'in kulüp rakısı şişe etiketi

Şekil 50. Tekel'in kibrit kutusu tasarımları

Şekil 51. Emiralem Şarap Etiket Tasarımı

4.1.4. Afiş ve İlanları

İhap Hulusi Görey grafik tasarımcı olarak kariyerine basıl ilanları ve afiş tasarımları ile başlamıştır. Afiş sanatının 1950'li yıllarda yeni bir aşamaya girmesinden önce, adeta ekolleşen bir etkinlik ortaya koyan sanatçı güçlü bir grafik tasarımcısı olarak 20.yy afiş sanatının evrensel değerlerini de vurgulamaktadır.

“İhap Hulusi afiş tasarımında buluş yapmayı seven, gerçek gerçeküstü bir kompozisyon anlayışını arayan ama deseni ön planda tutan eserler ortaya koymuştur. Çünkü Almanya'da almış olduğu sanat eğitimi sağlam ve güçlü bir desen altyapısına dayanmaktadır. Resimlerinde kesinlikle çizgi ve kontur kullanmamış, deseni renklerin kendi yoğunluklarıyla halletmeyi yeğlemiştir.

Sanatçı eserlerinde kullanacağı motiflerin, halkın içinden seçtiği kişilerin bizzat fotoğraflarını çekmiş, kompozisyonunu bunlarla oluşturmuştur. Daha sonra da küçük olarak çalıştığı bu tasarımlarını temize geçmiş, gerçek boyutlarda büyütmüştür. Yeni üretime teşvik amacıyla yapmış olduğu afişlerde milli benlik kavramının hep ön planda tutmuştur (Tepecik, 1995: 89).

4.1.4.1. Yurtiçi

Şekil 52. Şükufe Kolonyaları basın ilanı tasarımları

Markoni 38 MEVSİMİ İÇİN

3 MAKİNA
3 HARİKA
TAHİN
EDER.

6 LAMBALI 9 LAMBALI 11 LAMBALI

ELİPTİK OPARLÖR
PARAZİTLERİ BOZUCU TİSTİRAT

BUNUN ÜÇ NOBELİN
EN BÜYÜK VENİLİKLERİ

12 Ay Derisiye Sahbinin Sesi ve Acentalarında

Ankara — Adana — Antalya — Anıy — Balıkesir — Bandırma — Bursa — Diyarbakır — Edirne — Elazığ
Eskişehir — Isparta — İzmir — Kayseri — Konya — Lüleburgaz — Malatya — Mersin — Samsun — Sivas — Trabzon
Van — Zonguldak.

Şekil 53. Markoni Radyosu basın ilanı tasarımları

4.1.4.2. Yurtdışı

Şekil 54. Kodak fotoğraf makinesi için basın ilanı tasarımı

Şekil 55. Yurtdışı afişi

Şekil 56. Yurtdışı afişi

4.1.5. Milli Piyango

Her gün sokakta karşılaşılan piyango bayileri ya da insanların ceplerindeki bir bilet, insanlara piyangoyu sürekli hatırlatmaktadır hatırlatır. Osmanlı döneminden bugüne çeşitli biçimlerde ülkemizde uygulanan ‘Piyango‘ ve 50 yılı aşkın bir süredir bu oyunu oynatan Milli Piyango idaresi herkes tarafından bilinmektedir.” (Milli Piyango İdaresi Yayını, 1994: 3)

Ayşe Atamanın da dediği gibi; *Milli Piyango biletleri, başlı başına bir medyaydı. İnsanlara resimli roman keyfi verirdi. İzleyiciyi gökyüzünün altında parlayan karlı kış gecelerinde bembeyaz, aydınlık yollarda dolaştırır, yeni ve bilmediğiniz yerlere götürür ve bilmediğiniz olaylar yaşatırdı. Bir başka bilette merhum kardeşi Nihat, kocaman koltuğunda kedisıyla uyuklarken görüldü. 29 Ekim’de süngüsünü sıkıca kavramış, miğferli ve aydınlık yüzlü Mehmetçiğe baktığımızda yüreğimiz sınımsız olurdu. 23 Nisan’lar, Cumhuriyet tarihimizin tüm dönüm noktaları, baharlar, yazlar... umudun gittiği her yere, yurdumuzun en ulaşılmaz noktalarındaki yüreklere Milli Piyango bileti olarak erişirdi.* (Arredamento Dergisi, 1994: 98)

İhap Hulusi uzun yıllar boyunca afişlerini ve biletlerini tasarladığı Milli Piyango İdaresinden 1960 yılında aniden işten çıkarılmıştır. “1983 yılının son gününde eşinin yeğeni İclal Atılgan’ı görmek üzere Ankara’ya gitmiştir. Birlikte Milli Piyango İdaresinin yeni atanan genel müdürü Cevat Kani Üner’e bir nezaket ziyaretinde bulunmak istemişlerdir. Yeni genel müdür, İhap Hulusi’yi büyük bir saygıyla kabul etmiş, hemen arşivden üstadın eserlerini istemiştir. Gördükleri karşısında hayranlığını gizleyemez ve "Bunlar çok güzel eserler, neden bizlerden ayrıldınız, niçin bizimle çalışmıyorsunuz" diye sormuştur. İhap Hulusi başına geleni anlatır. Genel Müdür çok üzülür ve hemen Milli Piyango idaresi'nin alt katında yeni bir sanat galerisi hazırlığı içinde olduklarını, burayı üstadın eserleriyle açmayı önermiştir. Öneri kabul edilir. İhap Hulusi yıllarca hizmet verdiği Milli Piyango idaresi binasından ayrılırken cebinde Genel Müdür'ün hediye ettiği iki adet biletle çıkmıştır. Talihe bakın ki, biletlere amorti bile çıkmamıştır. Ancak İhap Hulusi için elli yıllık çalışmalarını sergileme olanağı doğmuştur.

1 Ağustos 1984 günü yapılan açılışa dönemin TBMM Başkanı Necmettin Karaduman, Maliye Gümrük Bakanı Vural Arıkan, Kültür ve Turizm Bakan:

Mükerrem Taşcıoğlu da katılır. Hatta Vural Arıkan, İhap Hulusi'nin 1939'de

İsviçre'deyken yaptığı bir tabloya 135 bin lira ödeyerek satın alır. İhap Hulusi bu sergisi için "bu benim son sergim olacak" demiştir (Merter, 2003: 75-76).

Şekil 57. Milli Piyango bileti

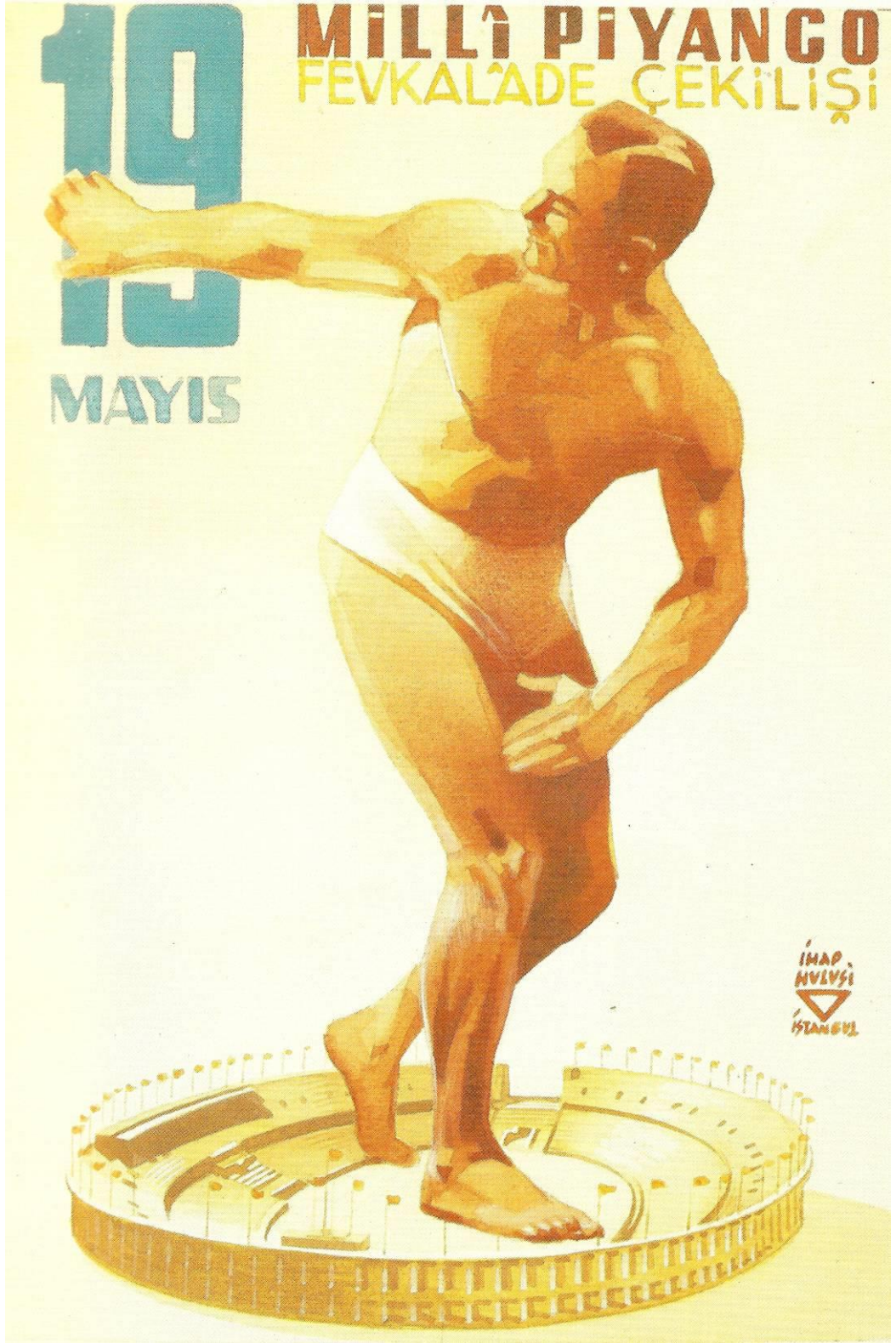
Şekil 58. Milli Piyango bileti

Şekil 59. Milli Piyango bileti

Şekil 60. Milli Piyango afişi

Şekil 61. Milli Piyango afişi

5. PROBLEM DURUMU

Birçok ulus kendi kökünden yararlanarak evrendeki yerini almıştır. Fakat bizim kökümüzün Cumhuriyet'in ilanı ile değişmesinden sonra yeni bir kök oluşturmak o dönemin grafik tasarımcıları için oldukça zor olmuştur. Onlar birkaç kişinin ancak yapabileceği işleri tek başlarına ve türlü teknik imkânsızlıklar başararak yol almışlar bu günleri bize hazırlamışlardır (Altıntaş, 1981: 19).

Cumhuriyet döneminin başlangıcında, ticaret alanında dışa bağımlılık sürerken, özellikle tüketim malları için yapılan afişlerin ilk örnekleri de, doğal olarak Batı'da hazırlanıp basılmış ve ülkemizde duvara çıkmıştır. Cumhuriyet'in ilanı ile ilk afişçimiz İhap Hulusi Görey eserlerini ortaya çıkarmaya başlamıştır.

Cumhuriyet'in ilanından sonra Grafik Sanatların gelişimine katkı sağlayan İhap Hulusi Görey'in ; tasarım öğrencileri tarafından çok iyi tanınmaması onların eğitiminde bir eksiklik oluşturmaktadır. Aynı zamanda akademide İhap hulusi Görey ile ilgili sınırlı sayıda akademik çalışma bulunmaktadır.

Bu nedenlerle, bu tezde grafik tasarım alanına bu kadar katkılarda bulunan İhap Hulusi Görey'in kim olduğu ve hayatının ayrıntılı şekilde açıklanması ve içerik ve tasarım göz önünde bulundurularak rastgele seçilecek olan Görey'in afiş tasarımlarının içerik analizi yöntemi ile incelenmesi gereği duyulmuştur.

5.1. Problem Cümlesi

İhap Hulusi Görey'in içerik ve tasarım göz önünde bulundurularak rastgele seçilen afiş tasarımlarının içerik analizi ile ulaşılabacak sonuç nasıldır?

5.2. Amaç

Bu çalışmada, İhap Hulusi Görey'in tanıtılması ve içerik ve tasarım göz önünde bulundurularak rastgele seçilecek olan Görey'in afiş tasarımlarının içerik analizi yöntemi

ile incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. İhap Hulusi Görey kimdir?
2. Türk Grafik Sanatının gelişmesine ne gibi katkıları olmuştur?
3. Rastgele seçilen afiş tasarımlarının içerik analizi nasıl yapılmalıdır?

5.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; İhap Hulusi Görey'in Türk grafik sanatının modernleşme sürecinde ve ulus inşası kapsamında yaptığı çalışmaları ayrıntılı bir şekilde ele alıp inceleyerek konuya farklı bir bakış açısı kazandırmak ve kendisinden sonra yapılacak araştırmalara da örnek olmasını sağlamaktır. Tasarım öğrencilerinin İhap Hulusi Görey gibi bir duayenin tasarım anlayışı ve çalışmalarını öğrenmelerine katkı sağlaması açısından önemli olabileceğı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmanın ileride bu alanda yapılacak olan bilimsel çalışmalara katkıda bulunabileceğinin düşünülmesi açısından da önemlidir.

5.4. Varsayımlar

- Araştırmada çözümlenmede yararlanılan afişlerin gerçeğı yansıtacağı düşünülmektedir.
- Konu hakkında literatür araştırması sonucu elde edilen verilerin, araştırma için yeterli olduğu varsayılmaktadır.

5.5. Sınırlılıklar

- Araştırma afiş tasarımı duayeni İhap Hulusi Görey ile sınırlıdır.
- İhap Hulusi Görey'in rastgele seçilen 20 adet afiş çalışmasının içerik analizi formu ile sınırlıdır.

5.6. Tanımlar

Tasarım: Sanat, iletişim, edebiyat ve felsefe gibi birçok alanda farklı anlamlar ifade etse de her alanda sorun çözmeye yönelik bir eylemdir. Tasarımda mesaj, en yalın ve etkili haliyle hedef kitle ulaştırma kaygısı taşımaktadır. Bu nedenle hedef kitlenin yaşı, cinsiyeti, dili ve toplumsal değerleri belirlenmelidir(Çaydere, 2016: 94-95).

Afiş: Toplumun var olduğu ortamda (cadde, sokak vb.) duvara veya ilan panosuna asılan, değişik boyutlarda oluşturulabilen tanıtım medyasıdır. Afişlerde yalın tipografi kullanılarak mesajın hedef kitleye en etkili biçimde iletilmesi amaç edinilmiştir. Tasarımcı, afişlerde iletmek istediği mesajı, bilgiyi açıklığa kavuşturarak olabildiğince yalın bir biçimde düzenlemelidir (Becer, 2015: 202).

6. YÖNTEM

6.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma İhap Hulusi Görey'in yapmış olduğu afiş tasarımlarına yönelik hazırlanan içerik analizi formu kullanılarak tasarımların değerlendirilmesine ilişkin bir çalışma olduğu için çalışma tarama modelinde nitel bir araştırmadır.

6.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; İhap Hulusi Görey'in afiş tasarımlar oluşturmaktadır. Bu afiş tasarımlarından rastgele seçilen 20 adet afiş tasarımı çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

6.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada İhap Hulusi Görey ile ilgili kaynaklar literatür taramasıyla incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda alanında uzman 5 üniversiteden akademisyen görüşleri alınarak içerik analizi formu oluşturulmuştur. Formda bulunan maddeler İhap Hulusi Görey'in afiş çalışmalarındaki bilgilere göre oluşturulmuştur. Daha sonra rastgele seçilen 20 adet afiş tasarımı bu maddeler doğrultusunda araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

Bu çalışmada İhap Hulusi Görey'in afişleri ve onunla ilgili belgelere ulaşmak için Milli Kütüphane, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ve Gazi Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nin tasarımcıyla ilgili kaynakları taranmış ve internette yer alan faydalı olabilecek görseller için de taramalar yapılmıştır.

6.4. Verilerin Analizi

Çalışmanın amacına uygun olarak hazırlanan içerik analizi formu kullanılmış, örnekleme yer alan ve rastgele seçilen 20 adet afiş tasarımı nitel araştırma yöntemiyle analiz edilerek yorumu yapılmıştır. İçerik analizi formunu oluşturan maddeler doğrultusunda aşağıdaki afiş analizlerinde şu noktalar dikkate alınmıştır: Afiş tasarımlarındaki yaratıcı düşünce Afiş tasarımlarındaki mesaj, hedef kitle ilişkisi ve Afiş tasarımındaki temel tasarım öğe ve ilkeleri arasındaki ilişki.

7. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın örneklemini oluşturan rastgele seçilen 20 adet İhap Hulusi Görey'in afiş tasarımları, içerik analizi formundaki maddeler doğrultusunda çözümlenmeleri yapılarak elde edilen veriler yorumlanmıştır.

Katalog no	: 1
Grafik Tasarım Ürünü	: Banka Reklamı
Firmanın Adı	: Ziraat Bankası
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Türkiye Ziraat Bankası
<i>Alt Başlık</i>	: Para Biriktiren Rahat Eder
<i>Metin</i>	: -
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Köylü adam figürü
<i>Renk</i>	: Siyah-Beyaz
<i>Slogan</i>	: Para Biriktiren Rahat Eder
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: Ziraat Bankasının Z logosu, İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 62. Ziraat Bankası afişi – 80. yılında Cumhuriyeti afişleyen adam

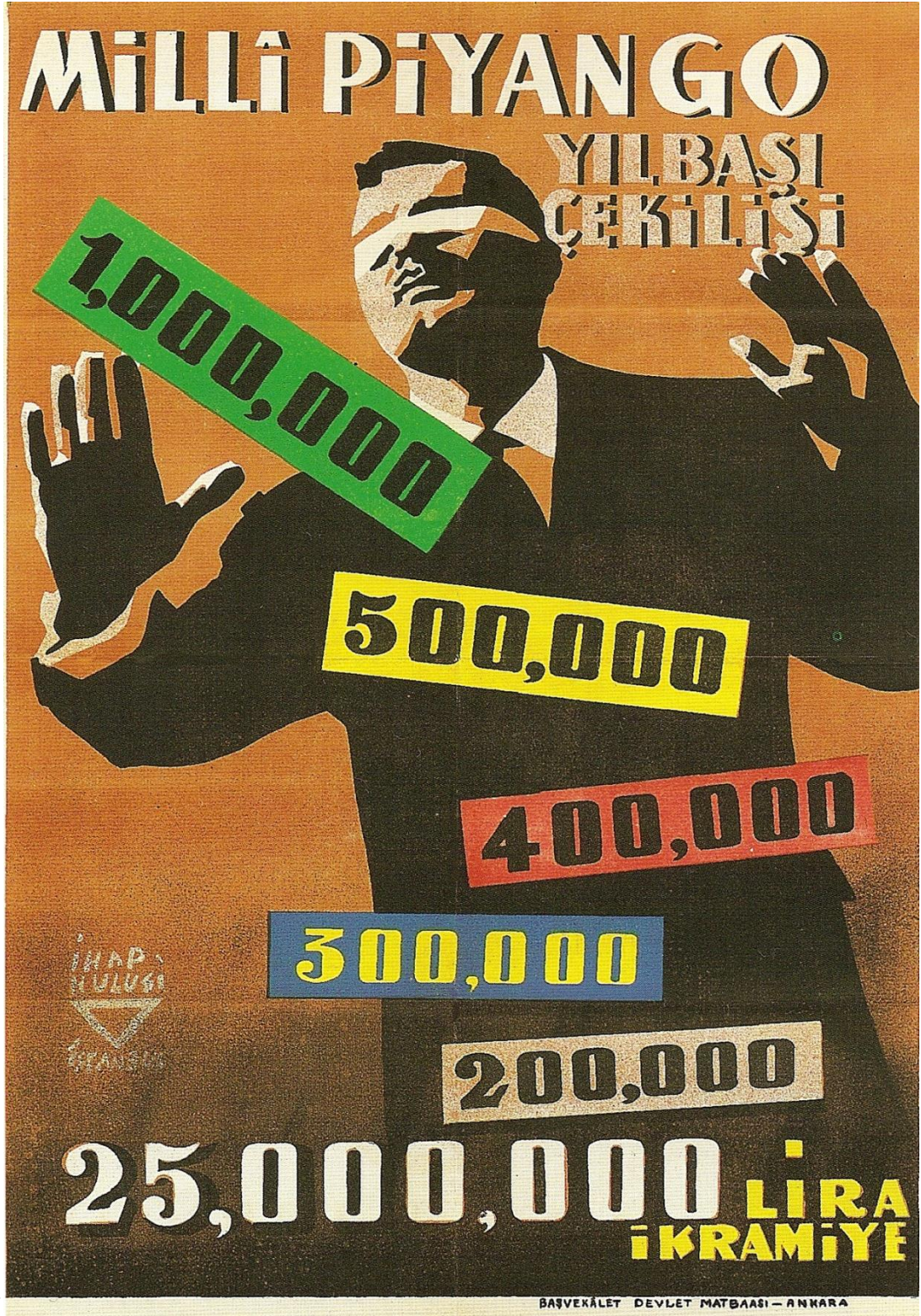
ÇÖZÜMLEME:

Afişte ilk dikkati çeken, kompozisyonun ortasına kafasında potur şapkası, belinde kuşağı, sırtında yeleği ile Anadolu insanıdır. Ziraat bankası o zamanlar köylü milleti için kurulmuş banka idi. Bu banka afişi boyama ve tarama yöntemi ile yapılmıştır. Sağlam bir şekilde oturtulmuş ve elinin altındaki kumbarası ile sırtını güvendiği bankasına dayamış keyifle sigarasını tütüren figürün dışında yazı karakteri, ince ve okunaklı bir karakterdedir. Afişin sağ üst köşesinde firmanın ismi, sağ alt köşede ise firmanın ismi ile iki yandan bloklu alt başlık bulunmaktadır. Afiş dikey düzendedir ve illüstrasyon ağırlıklı bir çalışmadır.

Burada diegonal düzeni adamın alt tarafı ve üst tarafındaki üçgen boşluklar oluşturmaktadır. Ziraat bankasının “Z”sinin eğimi ve köylünün eğiminin zıt yönde olması zıtlık ilkesine çok güzel bir örnek oluşturmaktadır. Kumbara ve figürün eğim yönlerinin aynı olması afişin iki baş ögesini birbirinden koparmamış mesajı çok net biçimde iletmiştir. Yazılar ise oldukça rahat okunabilmektedir.

Sonuç olarak afişte istenilen mesaj adamın Ziraat Bankasına güven dolu ve bankasının kumbarası ile para biriktirip rahat etmiş bir tavrı ile çok güzel verilmiştir.

Katalog no	: 2
Grafik Tasarım Ürünü	: Piyango Çekiliş Reklamı
Firmanın Adı	: Milli Piyango
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Milli Piyango
<i>Alt Başlık</i>	: Yılbaşı Çekiliş
<i>Metin</i>	: 1,000,000 , 500,000 , 400,000 , 300,000, 200,000 , 25,000,000 lira İkramiye
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Gözleri bağlı takım elbiseli bir erkek
<i>Renk</i>	: Turuncu, yeşil, kırmızı, mavi, kahverengi, sarı, beyaz
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 63. Milli Piyango afişi – piyangonun dünü, bugünü ve

Çözümleme:

İhap Hulusi, Milli Piyango için biletlerin dışında çekiliş afişleri de yapmıştır. Bu afişinin en tepesinde reklamı veren idarenin (Milli Piyango) ismi gölgeli bir yazı karakteri ile yazılmıştır. Alt başlığa bakıldığında ise gölgeli yazı özelliğini burada da görülmektedir. Yılbaşı çekilişi yazısı alt alta ortalı yazılarak piyango kelimesinin sonuna doğru blok yapılmıştır. En üstte bulunan Milli Piyango ve en altta bulunan 25,000,000 yazıları aynı renk (beyaz) ve birbirine iki kenardan da blokludur. Bu iki yazı afişin içindeki tüm öğeleri içinde alarak afişi toparlamıştır. Afişin arka planında iki renk ile çok sağlam bir şekilde illüstre edilmiş takım elbiseli bir adam bulunmaktadır. Adam üzerindeki takım elbise ile devlet dairesinde çalışan orta halli bir insanı anımsatmaktadır. Figürün gözlerinin bağlı olması şansı simgelemektedir. Gözleri kapalı olarak rastgele önünden yağın numaralardan bir ikramiye ona çıkabilir. Arkaplandaki renk geçişi, figürün takım elbisesinin siyahlığının alt tarafta başlayan koyuluk ile kaynaşması afişin arka planında bir bütünlük sağlamıştır. Bu alta doğru gölge görünümü yazılarda da aynı yönde görülmektedir. Afişin orta kısımlarına yukarıdan yağın bir şekilde yerleştirilmiş ikramiye rakamları aşağıda üst üste yığılmaktadır. En altta en büyük ikramiye tıpkı miktarı gibi büyükçe yazılmıştır. İkramiyeler vurgulu olması için renkli çevreler içine yerleştirilmiştir. Sayfanın göz kaçış noktası olan sağ alt köşeye bütün bu ikramiyelerin sonuna gelmesi gereken “lira ikramiye” yazısı sağa bloklu olarak yerleştirilmiştir.

Sonuç olarak, büyük bir müessese olan Milli Piyango ve onun büyük ikramiyesi afişte en büyük yazılar olarak dikkati çekmiş, bu ikramiyelerden birini gözü kapalı bir şekilde şansına çeken bir insan figürü ile afişin amacı açık bir şekilde betimlenmiştir.

Katalog no	: 3
Grafik Tasarım Ürünü	: Kundura Reklamı
Firmanın Adı	: Beykoz Kunduraları
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Sümerbank Yerli Mallar Pazarı
<i>Alt Başlık</i>	: Beykoz Kunduraları
<i>Metin</i>	: Alaeddin Kırıl Basım Evi
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Bir Çift Kundura
<i>Renk</i>	: Kahverengi ve tonları – Siyah - Yeşil
<i>Slogan</i>	: Martı Gibidir İçlerine Su Geçirmez
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: Beykoz Kunduraları yazılı Logo, İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 64. Beykoz kunduraları afişi – 80. yılında Cumhuriyeti afişleyen adam

ÇÖZÜMLEME:

Beykoz kunduraları afişinde ilk göze çarpan öge reklamı yapılan kunduralar olmuştur. Kunduralar ön planda kahverengi ve parlak bir şekilde yerleştirilmiştir. Üstte ve altta yazılar ortada ise reklamı yapılan ürün yer almaktadır. Üst taraftaki başlıkta Sümerbank Yerli Mallar Pazarı, kunduraların altında ise alt başlık Beykoz Kunduraları yazmaktadır. Sol alt köşede basımevinin adı bulunmaktadır. Yazının üzerine binmiş olan ayakkabılar arkadaki fondan öne çıkmış gibi görünmektedir. Kunduraların üzerinde yağmurlu bir gökyüzü ve uçan martılar yer almaktadır. Bu görüntü “Martı gibidir, içlerine su geçirmez” sloganını nitelemektedir. Aynı zamanda ayakkabıların duruşuna göre yağmur ayakkabının içine yağıyor gibi gösterilmiştir. Afişte birbiriyle uyumlu pastel renkler kullanılmaktadır. Ayakkabının üst kısımlarının koyu olması iç kısımdaki açık renk ile karışmamasını sağlamıştır. En büyük imge olan ayakkabıların kahverengisi ise yüzey üzerine hakim olan renktir.

Afişin fonunun üst kısmında yağmur resminden dolayı koyuluk egemen iken alt kısımlarında ayakkabının burnundaki parlaklıktan da belli olacağı gibi bir aydınlanma görülmektedir. “Beykoz” yazısı büyük harflerle ve farklı bir font ile yazılırken “Kunduraları” yazısı kaligrafik bir şekilde yazılmıştır. Yine büyük harflerle en alt sırada yazıların sloganın aralarındaki şekiller hat sanatındaki boşluğu ifade eden noktalar ile doldurulmuştur.

Sonuç olarak, sanatçı renkleri beyaz renkle canlandırarak kullanarak ürünü ön plana çıkarmış, parlayan gıcır gıcır bir ayakkabının albenisi ile müşterileri büyülemeyi amaçlamıştır.

Katalog no	: 4
Grafik Tasarım Ürünü	: Tanıtım Afişi
Firmanın Adı	: Türk Hava Yolları
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Türkiye Ziraat Bankası
<i>Alt Başlık</i>	: -
<i>Metin</i>	: -
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Üç insan ve arka fonda hava yollarının uçağı
<i>Renk</i>	: Siyah-Beyaz, kahverengi
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: Türk Hava Yollarının Amblemi, İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 65. Türk Hava Yolları Afişi – Müsellesten Üçgene

Çözümleme:

Afiş devletin resmi kurumu olan Türk Hava Yollarının tanıtımı için yapılmıştır. Ön planda uçağı bekleyen insanlar, arka planda ise üzerinde Türk Hava Yolları yazan saydam bir uçak bulunmaktadır. Arka fon ve kurumun ismi kahverengi, üzerindeki insanlar ise siyah – beyaz resmedilmiştir. Uçağın burnunun ve insanların baktığı yönün aynı olması afişte lekesel bir bütünlük sağlamıştır. Bu bütünlüğü siyah lekenin bir köşede toplanması ve afişin altındaki siyah çizginin de taşıması desteklemektedir.

Afişin kompozisyon düzeni kusursuz bir şekilde yerleştirilmiştir. Siyah çizgi ile uçağın altında bulunan boşluğa kurumun ismi yerleştirilmiştir. “Devlet” yazısı diğer yazıdan daha açık renk ve kaligrafik olarak yazılmış, “hava yolları” yazısı ise düz bir karakter ile italik olarak yazılmıştır. Kurumun amblemi siyah leke olarak algılanan insanların biraz aşağı kısmına doğru üzerlerine yerleştirilmiştir. Amblem, yuvarlağın üzerinden fırlayan kanatlı bir yarım ok şeklindedir. Kurumun hemen ambleminin altında onunla aynı renk İhap Hulusi Görey’in o meşhur amblemi görülmektedir. Koyu açık lekeler zeminde dengeli bir şekilde parçalanarak muhteşem bir düzen oluşturulmuştur. İnsanların seçiminde bile bir denge söz konusudur. Ortadaki adam daha uzun, iki yanındaki insan aynı boydadır. İnsanlardan birisi bayan, birisi modern şapkalı bir bey, diğeri ise kasket takmış sıradan bir halk insanını simgelemektedir. Türk hava yollarının müşterilerinin her kesim insanın kullanabileceğine dair bir mesaj barındırmaktadır.

Sonuç olarak İhap Hulusi Görey’in en başarılı çalışmalarından biri olan devlet kurumuna yapılmış bu afiş renklerinin sadeliği, imgelerinin stilize ve yalınlığıyla harika bir kompozisyon oluşturularak bir kez daha üstatlığını sergilemiştir.

Katalog no	: 5
Grafik Tasarım Ürünü	: İlaç Reklamı
Firmanın Adı	: Bayer (Panflavine)
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Boğaz Olmamak İçin
<i>Alt Başlık</i>	: Panflavine Kullan
<i>Metin</i>	: -
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Biri kız diğeri erkek iki öğrenci
<i>Renk</i>	: Siyah-Beyaz, Kırmızı, Lacivert, Sarı
<i>Slogan</i>	: Boğaz Olmamak İçin Panflavine Kullan
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: Bayer logosu, İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 66. Bayer ilaç firması afişi – 80. yılında Cumhuriyeti afişleyen adam

ÇÖZÜMLEME:

Amblemini de İhap Hulusi'nin tasarladığı, bir Alman firması olan Bayer ilaç firmasının boğaz için ürettiği pastillere yapılan tanıtım afişidir. Bu afişte arka planda biri kız diğeri erkek olmak üzere iki öğrenci görülmektedir. Öğrencilerden erkek olanı boğazını tutmuştur, buradan öğrencinin boğazından rahatsız olduğunu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin hemen önünde bu rahatsızlığı ortadan kaldıracak olan ilaç bulunmaktadır. Öğrenciler ve arka fon siyah – beyaz, asıl tanıtımı yapılacak olan ürün önde ve canlı renklerle resmedilmiştir. Afişin sağ üst boşluğunda boğaz olmamak için yazısı bulunurken afişin tam orta kısmında eğimli bir şekilde bu rahatsızlığın çözümü olan cevabı görülmektedir “Panflavine kullan”. “Boğaz olmamak için” yazısı ince ve siyah yazılmış iken ürünün ismi büyük kırmızı ve beyaz konturlu estetik bir yazı karakteri ile yazılmıştır.

Afişte ürünün iki farklı ambalaj kutusu teşhir edilip, ikisinin de yerleştiriliş yönü birbirlerine paralel resmedilmiştir. Panflavine ve kullan yazılarının ikisi de kırmızı yazılmış fakat kullan kelimesi afiş üzerinde çok ince ve sönük kalmıştır. Bu ürünün sahibi olan Bayer firmasının amblemi büyük bir şekilde afişin alt kısmına boğaz olmamak yazısı ile soldan bloklu olarak yerleştirilmiştir.

Burada boğazından rahatsız olan kişinin hem çocuk olması hem de tahsil gören biri olması gerçekten boğaz olma durumunun ciddiyetini vurgulamaktadır. Hem de bu önemli duruma panflavine adlı ilaçla çözüm bulunacağı mesajı bu vurgu ile çok başarılı bir şekilde verilmiştir.

Katalog no	: 6
Grafik Tasarım Ürünü	: Giyim Pazarı Reklamı
Firmanın Adı	: Yerli Mallar Pazarı
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Yerli Mallar Pazarları
<i>Alt Başlık</i>	: -
<i>Metin</i>	: Sporcu Bizi Atlayıp Geçme Her Aradığını Bizde Bulacaksın
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Atlama Yapan Sporcu figürü
<i>Renk</i>	: Siyah, Sarı, Yeşil, Kahverengi
<i>Slogan</i>	: Para Biriktiren Rahat Eder
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 67. Yerli mallar pazarları afişi – Müsellesten üçgene

ÇÖZÜMLEME:

Yerli Mallar pazarlarına yaptığı bir çok afiştten birisi olan bu afişte iki yazı ve bir resim unsuru ile karşılaşılmaktadır. Fonda afişin üstünden aşağı doğru sarı geçiş verilmiştir, bu geçişin başladığı yerden bittiği yere kadar olan alana figür iki yandan da orantılı olarak yerleştirilmiştir. Figürün hemen altına, atlama çubuğu gibi yerleştirilmiş, afişin sağından soluna kadar uzanan “Yerli Mallar Pazarları” yazısı görülmektedir. Bu yazı ve altında bulunan slogan arasında geniş bir boşluk yer almaktadır.

Afişte, pastel yeşil, sarı ve kahverengi ile hoş bir renk dengesi oluşturulmuştur. Afişin 3/2'sini sporcu figür, 3/1'ini ise yazı ve boşluk oluşturmaktadır. İki yazının altındaki boşluk, figürün atladıktan sonraki düşeceği boşluğu ifade etmektedir. Bu boşluğun verilmesi ile figürün ayağının basacağı yer sağlamlaştırılmış ve atlama etkisi güçlendirilmiştir. Arkasındaki fonun renklendirilmesinin sebebi olarak da sporcuların atletlerinin beyaz olması ve bu rengin zeminde belli olmayacağı nedenini söylenebilir. “Yerli mallar pazarları” yazısını sayfanın enine yaymış ve aralarına slogan yazısı ile aynı renkte şeritler koyarak hem yazının büyük olmasından ödün vermemiş hem de afişin diğer elemanlarıyla uyumunu sağlamıştır.

Sonuç olarak afişte atlayan figür ifadesini çok iyi bir şekilde veren İhap Hulusi, her zaman ki gibi slogan ve sloganını destekleyen resmi ile afişini oluşturmuştur.

Katalog no	: 7
Grafik Tasarım Ürünü	: Sahlep Reklamı
Firmanın Adı	: Çapa Marka
Afişin tekniği	: Çini Mürekkep
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Çapa Marka
<i>Alt Başlık</i>	: Sahlep
<i>Metin</i>	: — Baba sana çay ve kahve yerine sıhhat ve kuvvet kaynağı getirdim. — Varol aziz yavrum!
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Baba ve kız figürü, Sahlep kutusu
<i>Renk</i>	: Siyah-Beyaz, Kırmızı
<i>Slogan</i>	:
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: Çapa Marka amblemi, İhap Hulusi Görey Amblemi

ÇAPAMARKA SAHLEP

— Baba sana çay ve
kahve yerine sıhhat ve
kuvvet kaynağı getir-
dim.

— Varol aziz yayrum!

Şekil 68. Çapa marka sahlep afişi – Müsellesten üçgene

Çözümleme:

Reklamın başlığı kırmızı olmak üzere gerisi siyah – beyazdır. Reklamın büyük kısmını oluşturan resimde koltukta oturan yaşlı bir adama kızı sahlep vermektedir, sol üst tarafta kalan boşluğa ise markanın ismi, ürünün ismi ve konuşma metni yerleştirilmiştir. Reklam alanının altına “sahlep” yazısı ile soldan bloklu olarak markanın amblemi, hemen onun üzerine sahlep kurusu eğimli olarak konulmuştur.

Reklamı veren markanın ismi dikkat çekici olarak kırmızı yazılmıştır. Markanın hemen altına yazılan markanın ürünü yazı ile ortadan bloklandırılmış farklı bir yazı karakteriyle kalınca yerleştirilmiştir. Konuşma metni ise “Çapa Marka” yazısı ile soldan blokludur. Reklamda teknik olarak çini mürekkebi öğeler birbirine karışmadan boşlukları çok iyi düşünülmüş bir şekilde kullanılmıştır. Alt taraftaki sahlep paketi, figürün koltuk eğimi ile aynı eğimdedir. İki figürün kıyafetlerinin siyah olması ve aradaki koltuğun beyazlığı bu iki lekenin birbirine karışmasını önlemektedir. Çapa markanın amblemi ise siyah yuvarlak bir zemin içerisinde dişi olarak yerleştirilerek okunaklı ve bütün bir şekilde göze hitap etmektedir.

Reklamda verilen mesaj konuşma metni ile güçlendirilmiştir. Yaşlı adamın yüzündeki bitkinlik ifadesine metinde görülen çapa markanın kazandırdığı özellikler çözüm bulacak niteliktedir. Çoğu insan için ihtiyaç olan sıhhat ve kuvvete çapa marka sahlebin çözüm bulması tüketicilerin ilgisini oldukça çekmiştir.

Katalog no	: 8
Grafik Tasarım Ürünü	: Milli Piyango Bileti
Firmanın Adı	: Milli Piyango
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: 1949
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Milli Piyango
<i>Alt Başlık</i>	: 19 Mayıs 1949
<i>Metin</i>	: Yarım bilet 3 Lira, Y 102741, Yönetim Kurulu Başkanı, Müdür
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Güreş yapan iki güreşçi
<i>Renk</i>	: Kırmızı, Sarı, Mavi, Kahverengi, Siyah, Yeşil
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 69. Milli Piyangonun dünü, bugünü ve Milli Piyango İdaresi

ÇÖZÜMLEME:

Milli Piyango İdaresinin ikramiye biletlerinden 19 mayıs 1949 yılında gençlik ve spor bayramı için yapılmış bir bilettir. Kurumun ismi, içe dönük ve dikey olarak sağ tarafa yerleştirilmiştir. Yine hemen o yazıya istifli ülke bayrakları görülmektedir. Sol tarafta şan ile dalgalanan Türk bayrağı, altında ise resmi bayramlardan biri olan 19 Mayıs 1949 yazısı bulunmaktadır.

19 Mayısın Gençlik ve Spor Bayramı olması nedeniyle tasarımda güreş sporunu yapan iki kişi resmedilmiştir. Kompozisyonun ana figürleri olan güreşçiler kahverengi tonlaması ile birbirlerinden ayrılmış ve kağıda sığmamış görüntüsü ile vücutları yarım olarak yerleştirilmiştir. Ülkelerin bayrakları olimpiyatları, sporun evrensel oluşunu nitelemektedir. Bayraklarına arasına biletin seri numarası koyulmuş üstüne serinin harfi yazılırken altına da idarenin imzaları boş bir yere istiflenmiştir. Biletin içindeki yazıların hepsi birbirinden bağımsız yazı karakterleri ile yazılmıştır. Bilette genel olarak kırmızı renk hakim olup, dağılımı ile kompozisyonu toplama görevi görmüştür.

Katalog no	: 9
Grafik Tasarım Ürünü	: Ayakkabı Firması Reklamı
Firmanın Adı	: Gislaved
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Gislaved
<i>Alt Başlık</i>	: Şosonları
<i>Metin</i>	: -
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Biri büyük olmak üzere dört çeşit ayakkabı, arka planda yağmurda yürüyen bir bayan ve erkek.
<i>Renk</i>	: Siyah, Kırmızı, Mavi, Sarı
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: Gislaved Firma amblemi, İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 70. Gislaved şosonları afişi – Müsellesten üçgene

ÇÖZÜMLEME:

Gislaved markasının kumaş ya da ince deriden, çoğunlukla düz topuklu ve ayakkabı üzerine giyilen, ayağı bütünüyle saran ayakkabı türü olan şosonlarının reklamında İhap Hulusi Görey renk olarak, siyah ve ana renkleri kullanmıştır. Fonda yağmur yağın kısımda yağmurda havanın koyu olmasından dolayı hafif koyu bir tonlama bulunmaktadır. Afişte firmanın amblemi ve ismi kırmızı olarak göze çarpmaktadır. Ayakkabılar siya içleri kırmızı, üst kısımları da parlaklık etkisi verilerek boyanmıştır.

Afişte alttaki üç model ayakkabı aşağı doğru eğimli iken aralarından gözde olarak seçilmiş model diğerlerinin tam tersi yöne dönük ve onlardan hayli büyüktür. Ayakkabının baktığı yönde arka planda yağmurda yürüyen bir çift görülmektedir. Arka planın silikliği üzerine ayakkabılar çok canlı bir şekilde resmedilmiştir. Figürler ayrıntıya girmeden koyu fakat saydam olarak resmedilmiş tek renk ile geri plana atılmıştır. Yağmur temasının seçilmesinin nedeni ise bu ayakkabıların yağmur ve çamurda asıl ayakkabının üzerine giyilmesidir. Alt taraftaki ayakkabılar büyükten küçüğe doğru bir sıra ile dizilmiş, sol başlarına da firmanın amblemi yerleştirilmiştir.

Koyu renklerin arasında firmanın amblem ve ismi bütün afişe egemen olmuştur. Ayakkabıların afişten fırlayacakmış gibi üç boyutlu görünüşleri ise afişe canlılık katmaktadır.

Katalog no	: 10
Grafik Tasarım Ürünü	: Milli Piyango Afişi
Firmanın Adı	: Milli Piyango
Afişin tekniği	: Çini Mürekkep
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Milli Piyango
<i>Alt Başlık</i>	: -
<i>Metin</i>	: -
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Düşünceli bir adam ve kuş
<i>Renk</i>	: Siyah - Beyaz
<i>Slogan</i>	: Arpacık Kumrusu Gibi Düşünmekte Fayda Yok Bir Yılbaşı Bileti Al, Feraha Kavuş
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 71. Milli Piyango afişi – Müsellesten üçgene

Çözümleme:

Milli Piyangonun afişlerinde İhap Hulusi genellikle insanların parasal sıkıntılarına değinmiş ve resmetmiştir. Bu afişinde de siyah – beyaz renklerle resmedilmiş düşünceli bir adam görülmektedir. Adamın baktığı yöndeki boşlukta kurumun ismi, en altında ise dişi erkek bir şekilde slogan yazılmıştır. Afişte sadece adamın suratını ve dalı tarama yöntemi ile yapmıştır. Adamın pantolonunun siyah lekesi üzerine beyaz bir arpacık kumrusu yerleştirilmiş, üstünde durduğu dal ise afişin sol tarafındaki boşluktan çapraz bir şekilde uzanmıştır.

Figürün üzerindeki ceketin deseni ve gözündeki gözlük orta halli geliri olan bir memur havası katmıştır. Adamın ve kuşun aynı yöne bakıp düşünmesi ikisinin aynı özelliklere sahip olması çağrışımı yapmaktadır. Kuş beyaz olması nedeniyle siyah leke olan tek yer yani adamın pantolonunun üzerine yerleştirilmiştir. Yazılar ise beyaz yerlerde siyah, siyah yerlerde ise dişi yani beyaz olarak düşünülmüştür. Slogan metninde “Bir Yılbaşı Bileti Al” yazısı diğerlerine oranla kalın yazılarak vurgu buraya yapılmış. Resim ve slogan ilişkisi İhap Hulusi'nin tarzı doğrultusunda düzenlenmiş ve çok iyi bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Afişte anlatılmak istenen boş boş düşünmenin hiçbir işe yaramayacağı, düşünene kadar Milli Piyango bileti olarak en azından rahatlığa kavuşabileceği çok iyi bir şekilde vurgulanmaktadır.

Katalog no	: 11
Grafik Tasarım Ürünü	: Araba Lastiği Afişi
Firmanın Adı	: Pirelli
Afişin tekniği	: ini Mürekkep
Yapım Yılı	: 1964
Tasarımda Kullanılan öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Pirelli
<i>Alt Başlık</i>	: şoförleri Birleştiren Tek Yol
<i>Metin</i>	: -
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: zerinden yol geçen bir el, lastikleri birbirine bağlayan akis görevini gören Pirelli logosu ve iki lastiği. kamyon
<i>Renk</i>	: Siyah – Beyaz, Kırmızı
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: Pirelli Logosu, İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 72. Pirelli lastik afişi – Müsellesten üçgene

ÇÖZÜMLEME:

Bu basın ilanında çini mürekkebinin siyah ve kırmızı renkleri kullanılmıştır. Afişte kullanılan öğelerin tamamı siyah, sadece alt başlık kırmızıdır. Afişin kompozisyonuna büyük bir el hakimdir, bu elin üzerinden bir yol geçmektedir. Elin üzerinde iki lastik ve akis görevini gören pirelli logosu görmekteyiz. Elin alt tarafında ise bir kamyon yol ile paralel yerleştirilmiştir. Elin hemen yanında kırmızı renkte alt başlık bulunmaktadır.

Basılı yayının büyük bir kısmına hakim olan elin içinden yukarı doğru yükselen bir yol geçmektedir. Bu yolun bittiği nokta Pirelli'ye varmaktadır. Pirelli logosu parmağın üzerinde dengeli bir şekilde durmaktadır. Logo siyah bir zemin içerisine dişi bir şekilde yazılmış, iki ucuna da firmanın lastikleri yerleştirilmiştir. Akisle bağlanmış lastikler arabanın gitmesini sağlayan, arabayı işleve koyan özelliklere sahip olduğu için en tepede ve büyük bir şekilde resmedilmiştir. İlandaki el ve kamyonun, firma logosu ile de alt başlığın açıları aynıdır. Elin içinden geçen yolun virajlı olması ve kamyonun kasasının yüküyle dolu olması Pirelli lastiklerinin her türlü zorluğun üstesinden gelebilecek niteliğe sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Sağlam ve güçlü olan Pirelli lastikleri araç için tüm zorlu koşulları rahatça aşabilen özelliklere sahip olduğundan tüm şoförler bu noktada birleşmektedir. Sonuçta tüm şoförlerin istediği de kendisini yarı yolda bırakmayan lastiklerdir.

Katalog no	: 12
Grafik Tasarım Ürünü	: Milli Piyango Bileti
Firmanın Adı	: Milli Piyango
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: 1941
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Milli Piyango
<i>Alt Başlık</i>	: 23 Nisan Fevkalade Çekilişi
<i>Metin</i>	: Yarım bilet 1 Lira, 1941, No:087520 A
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Güneş, Kale, Türk Bayrağı ve de bir Bebek
<i>Renk</i>	: Kırmızı, Sarı, Mavi, Kahverengi
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 73. Milli piyango bileti – Milli piyanonun dünü, bugünü ve Milli Piyango İdaresi

ÇÖZÜMLEME:

Milli Piyangonun bu ikramiye biletinde 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı adına yapılması nedeniyle kompozisyonda bir çocuk görülmektedir. Hemen arkasında yüksek kayalıklar ve bu kayalıkların tepesinde bir kale. Yine bu kayalıklardan sarkan yüce Türk Milletinin milli bayrağı dikkati çekmektedir. Tüm bu kompozisyonun arkasından doğan güneş ışınları ile her yeri kaplamaktadır. Milli Piyangonun sağına ve soluna tamamen aynı yazılar aynı özelliklerde yerleştirilmiştir. Biletin en üstünde ince kahverengi bir çizgi içine de dişi olarak Piyangonun yılı yazılmıştır.

Milli bir bayram olan 23 Nisan için hazırlanan bu biletle İhap Hulusi Görey Türk bayrağını kullanarak milli duygularımızı kabartmayı hedeflemiştir. Yine çocuk resmi de 23 Nisanın Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olması ile doğrudan ilişkilidir. Burada kale ise egemenliği simgelemektedir. Kale ile bebeğin kafasının kahverengi olmasından dolayı resim karışabileceği halde usta bunu Türk bayrağını bu iki öge arasına koyarak çözmüştür. Bütün bu öğelerin arkasından doğan güneş, sonsuz ışınları ile içimizi ısıtmış kompozisyona aydınlık ve hoş bir hava vermiştir. Kompozisyonun iki kenarında da aynı yazının kullanılması değişik ve hoş bir etki yaratmıştır. Bu yazılar 4 renkten oluşturulmuş, en sıcak olan renk kırmızı biletin kompozisyonunun düzenlendiği gün için yani 23 sayısı için kullanılmıştır. “Milli Piyango 23” yazısı aynı karakterde yazılırken, “Nisan Fevkalade Çekilişi” farklı karakterde yazılmıştır. Yine biletin üst kısmında yarım bilet ve 1 Lira yazısında, alt kısmında da seri numarasında tekrara gidilmiştir.

Katalog no	: 13
Grafik Tasarım Ürünü	: İkramiye Afişi
Firmanın Adı	: Emniyet Sandığı
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Emniyet Sandığı İkramiyeleri
<i>Alt Başlık</i>	: 4 Apartman, Öğrencilere Tahsil, 800 Altın
<i>Metin</i>	: -
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Bir Sandık içinden çıkan ev, altın ve tahsil yazılı bir kitap
<i>Renk</i>	: Kahverengi, Kırmızı, Mavi, Yeşil, Sarı, Siyah
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 74. Emniyet sandığı afişi – Müsellesten üçgene

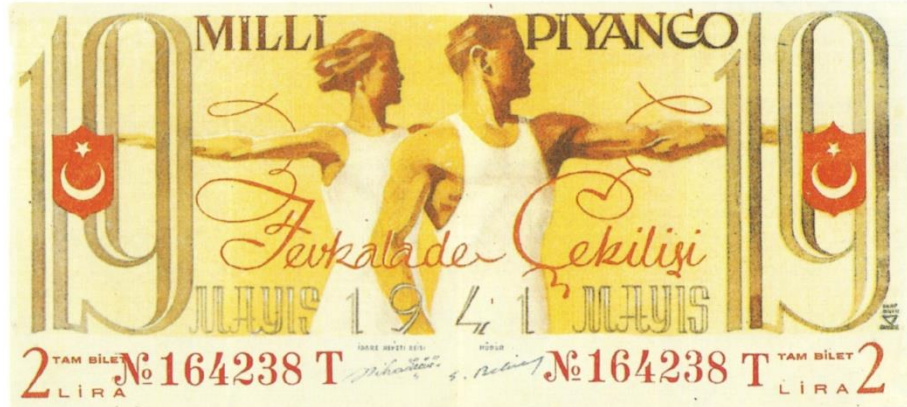
ÇÖZÜMLEME:

Emniyet Sandığının siparişi üzerine yapılan bu dikey afişin ilk dikkati çeken yönü tasarımıdaki öğelerin tümünün eğri kullanılması olmuş. Afişin en üst kısmındaki başlık ve an alt kısmındaki alt başlık yazılarının eğimleri birbirlerine paraleldir. Afişin ortasında, yazıların arasında bir sandık, sandığın içinde de ikramiye olan apartman, tahsili simgeleyen kitap ve altın bulunmaktadır. Sadıktan taşan altınların bir kısmı da sandığın dışına dökülmüş ve dökülmektedir.

Afişin ana başlığından başlayacak olursak, bu yazı da gölgelendirme görüyoruz. Firmanın ismi haki renkle yazılmışken uygulaması daha açık renktedir. “Emniyet” ve “Sandığı” kelimelerinin arası dar tutulmuş, bu nedenle yumuşak g'nin Şapkası ‘g’ ile iç içe geçirilmiştir. Afişin alt kısmında bulunan alt başlık ise üç renk olarak düşünülmüş ve yine ana başlık gibi aynı eğimde yazılmıştır. Alt başlığın üçünün de farklı olmasının nedeni, üç farklı ikramiyenin olmasındandır. Yazıların ortasında, yine eğimli bir sandık bulunmaktadır. Sandıkta, dolmuş taşmış ve kapağı birden sürpriz gibi fırlamış havası vardır. İhap Hulusi burada ikramiyenin sürpriz ve heyecan verici olduğunu bize hissettirmiştir. Sandığın içerisindeki ikramiyeler o kadar büyük, o kadar zengindir ki dolmuş kapak fırlamış, altınlar dışarı saçılmıştır. Görüntü gerçekten iştah kabartmaktadır. Aynı zamanda ikramiyelerin bir sandıkta oluşu sandığın, emniyet sandığını nitelemesinden kaynaklanmaktadır.

Afiş çok muntazam, gerçekten üç boyutluymuşçasına hissettirmekte ve insanları bu devrilmekte olup içinden dökülecek ikramiyeleri kapmak için heveslendirmektedir.

Katalog no	: 14
Grafik Tasarım Ürünü	: Milli Piyango Bileti
Firmanın Adı	: Milli Piyango
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: 1941
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Milli Piyango
<i>Alt Başlık</i>	: Fevkalade Çekilişi
<i>Metin</i>	: 19 Mayıs 1941, Yarım bilet 2 Lira, Yönetim Kurulu Başkanı, Müdür, No:164238 T
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Biri erkek diğer kız iki genç
<i>Renk</i>	: Kırmızı, Kahverengi ve tonları
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 75. Milli piyango bileti – Milli piyanonun dünü, bugünü ve Milli Piyango İdaresi

ÇÖZÜMLEME:

19 Mayıs için tasarlanmış bu bilette kırmızı ve kahverengi tonları ile kompozisyon, göze dolu dolu görünür bir şekilde oluşturulmuştur. Biletin başında ve sonunda “19 Mayıs”, “Tam Bilet 2 Lira”, No:164238 T” yazılarında da tekrara gidilmiştir. “Milli” ve “Piyango” yazılarının arasında büyük boşluk oluşturulmuş, bu boşlukta ise beyaz atletleri ile spor yapan iki genç bulunmaktadır. Bu geçlerin arka fonunda ise gün ışığı gibi aydınlık dağılan bir fon rengi bulunmaktadır. Sağdaki ve soldaki Milli bayramımız olan günün, rakamlarının üzerine milli bayrağımız resmedilmiştir. 19’lar ile alttan bloklu “Mayıs” ve “1941” yazıları görülmektedir. Biletin kompozisyonunun en alt kısmında resimden bağımsız beyaz bir şeritte ise biletin fiyatı, seri numarası ve idarenin imzaları bulunmaktadır.

Biletin kompozisyonunun kahramanı olan iki gencin, birinin erkek birinin kız olması ile eşitliğin önemi vurgulanmış, beyaz kıyafetleri ile tam anlamı ile bir sporcu gençlik mesajını iletilmiştir. Kız ve oğlanın kolları aynı düzlükte iki yana uzanmış ve biletin de iki yanında aynı noktada olan Türk bayraklarına değmiştir. 19 Mayıs’ın Gençlik ve Spor bayramı olması nedeni ile öğrencileri bir koreografi içinde olduğu, kollarının gerginliği ve aynı yöne bakmalarından anlaşılmaktadır. Biletin üzerindeki “Fevkalade Çekilişi” yazısı kıvrak bir şekilde yazılarak “F” ve “Ç” harflerinden çıkan rafya misali süsler gençlerin kollarının etrafından geçerek kompozisyona hareket katmıştır.

Katalog no	: 15
Grafik Tasarım Ürünü	: Çorap Makinesi Afişi
Firmanın Adı	: Harrison
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Harrison
<i>Alt Başlık</i>	: Çorap Makinesi
<i>Metin</i>	: Türkiye Vekil Umumisi M. Celalettin
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Çorap makinesinde çorap yapan genç ve onu izleyen yaşlı bir kadın.
<i>Renk</i>	: Siyah, Kırmızı, Mavi, Sarı
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: Harrison logosu, İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 76. Harrison çorap makinesi afişi – Müsellesten üçgene

ÇÖZÜMLEME:

Afiş, sıcak renkler ile renklendirilmiştir. En üst kısmına firmanın ismi büyük ve kırmızı renkte, altına ise ürününün ismi siyah renkte ve aynı karakterde yazılmıştır. Afişin sağında genç bir bayan Harrison'un çorap makinesi ile çorap örmekte, sol tarafında ise yaşlı bir kadın tığ ile ördüğü çorabı bırakmış bu kadını izlemektedir. Yaşlı kadın diğer kadından biraz daha yükseğe yerleştirilerek makinenin arkasında kalma görüntüsü verilmiştir. Bu nedenle bedeninin bir kısmı firmanın isminin üzerine binmiş fakat bu göze batmanın yanı sıra çok etkili bir görsel meydana getirmiştir. Yine yaşlı kadının mavi etek ve ayaklarının altına, makinenin Türkiye sorumlusunun ismi aynı mavi tonu ile yerleştirilmiştir. Bu mavi yazı hem soldan firma ismi ile bloklu hem de genç kadının yere basan ayağı ile alttan bloklu.

İhap Hulusi Görey, bu çalışmasında harf karakterlerinin içini doldurarak değişik bir font arayışına gitmiştir. Afişin altında ki metinde ise çalışmalarında vazgeçemediği metin arası boşluklara koyduğu işaretleri görmekteyiz. Resimde görüldüğü gibi genç kadının ördüğü çoraba yaşlı kadın hayretle ve imrenerek bakmaktadır. Yaşlı kadının elinde tıgla ördüğü zahmetli çorabı, Harrison çorap makinesi pratik ve muntazam bir şekilde örmektedir.

Sonuç olarak, Harrison çorap makinesi varken elde zahmet çekmeye ne var imajı veren bu afiş canlı renkleri ile özellikle bayan kesimin dikkatlerin üzerine çekmektedir.

Katalog no	: 16
Grafik Tasarım Ürünü	: Milli Piyango Afişi
Firmanın Adı	: Milli Piyango
Afişin tekniği	: Çini Mürekkep
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Milli Piyango
<i>Alt Başlık</i>	: Parasızlığın Pençesindeysen Kurtulmanın Yolu Var
<i>Metin</i>	: -
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Büyük bir elin içinde sıkışmış adam.
<i>Renk</i>	: Siyah - Beyaz
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 77. Milli piyango afişi – Müsellesten üçgene

ÇÖZÜMLEME:

Afişlerinde, sloganlarını resmeden İhap Hulusi Görey burada da tarzını yansıtmaktadır. Afişin sol üst köşesinde problem sunulmuş ve çözümünün olduğu belirtilmiştir. En altta ise bu sorunun çözülmesini sağlayacak kurumun ismi kalın bir biçimle yer almaktadır. Afişin fonunda hiçbir renk ya da tonlama kullanılmadan resim tam ortaya yerleştirilmiştir. Resimde arkasına koyu bir kontur geçilmiş iri bir el ve bu elin içinde sıkışmış çaresiz bir adam görülmektedir.

Afişte sol üst köşe ve sağ alt köşeye metinler yerleştirilmiştir. Sol üst köşedeki metinde, resmin dış hatlarına göre bloklama yapılırken alttaki asıl başlıkta ise vurgu için kalın yazıya başvurulmuştur. Yine alttaki yazıda karakterde farklı arayışlara gidildiği görülmektedir. Afişlerin can damarları olan resimlere gelince, burada sloganda da bahsedildiği gibi bir adam pençeye olarak düşünülmüş bir ele sıkışmış eli kolu çaresiz durmaktadır. Elin renginin açık olmasından dolayı kontur atılmış ve bu noktaya vurgu sağlanmıştır. El, içindeki adamı iyice sıkışmış ve pes ettirmiştir. Adam, takım elbisesi gözlüğü ve hafif kel kafası ile bir memur havası vermektedir. Parasal açıdan yüzü gülmeyen memurun o pençe içinde resmedilmesi çok isabetli bir karardır. Yani reklam halkın içinden birini tasvir etmekte topluma daha sıcak gelebilmektedir. Çaresiz adamın baktığı yöne dikkat edilirse eğer göreceğiz ki oda, parasızlığa belki çözüm olacak olan kurumun ismine bakmaktadır. Çünkü kurtarıcısı orda durmaktadır.

Sonuç olarak, resimdeki insanın halktan birisinin olması afişe karşı olan çekimi güçlendirmekte ve insanların sempatisini kazanmaktadır. Böylece insanlar kendilerini sıkıntıdan belki de Milli Piyangonun kurtarabileceğini düşünerek bilet almaktadırlar.

Katalog no	: 17
Grafik Tasarım Ürünü	: İlaç Reklamı
Firmanın Adı	: Bayer
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Spirosal Mahlulu
<i>Alt Başlık</i>	: Romatizma Ağrılarından Kurtarır
<i>Metin</i>	: -
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Acı çeken yaşlı bir kadın, ilaç şişesi ve kutusu
<i>Renk</i>	: Siyah, Sarı, Kırmızı, Yeşil, Mavi
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: ,Bayer Amblemi, İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 78. Bayer ilaç tanıtım afişi – Müsellesten üçgene

ÇÖZÜMLEME:

Amblemini de İhap Hulusi'nin tasarladığı Bayer firmasına ait olan bu afişte ilaç tanıtımı yapılmıştır. Afişin en üstünde ürünün ismi çok estetik bir yazı karakteri ile kırmızı olarak yazılmıştır. “Spirosal” ve “Mahlulu” kelimeleri sağa blok yapılmıştır, zaten sol boşluğa da kadının kafası gelmektedir. En altta ise alt başlık olan “Romatizma” ile “Ağrılarından Kurtarır” yazıları soldan bloklanmıştır. Alttaki ve üstteki metinde de ilk kelimeler diğerlerine oranla daha büyüktür. Afişin sol tarafından yaşlı ve acı çektiği suratından belli olan bir kadın gelmektedir. Sağ alt tarafta kalan boşluğa ise tanıtımı yapılan ürünün kutudan çıkarılmış fakat kutusunda yanındayken resmi görülmektedir. Bayer'in amblemi ise kadının dirseğinin üzerindeki boşluğa başlığın hemen altına yerleştirilmiştir.

Spirosal adındaki bu ilaç metinde de yazdığı gibi romatizma ağrılarını iyi gelmektedir. Romatizma genel olarak yaşlılarda ortaya çıktığından bu resimdeki figürün yaşlı bir kadın olması tam yerinde bir karar olmuştur. Kadının üzerindeki kıyafetin rengi açık yapılarak kadının yüzündeki ifadenin boğulması engellenmiştir, hatta kadının suratı biraz esmer resmedilmiştir. Çok acı çektiği dudaklarını ısırışından ve kaşlarının düşmesinden belli olan bu kadın bir eli ile omzunu kavrarken diğerini de beline koyarak yürümeye çalışmaktadır. Bu afişte de diğerlerinde olduğu gibi figür sorununun çözümü olan nesneye doğru bakmaktadır. Kutusundan çıkarılmış ve kutusunun önüne konulmuş mahlul'un yüzü ise hedef kitleye doğru dönüktür. Afişin en altında bırakılan beyaz boş şeride ise çok önemli olan bu ilacın işlevi yazmaktadır.

Sonuç olarak çoğu insan için problem olan bir hastalığın çözümü olacak ilacın tanıtımı yapılırken o hastalığa sahip kesimden bir figürün resmedilmesi diğer kesimleri de bu ürünü almaya yakın hissettirecektir.

Katalog no	: 18
Grafik Tasarım Ürünü	: Soğuk Hava Dolabı
Firmanın Adı	: Frigidaire
Afişin tekniği	: Çini Mürekkebi
Yapım Yılı	: 1937
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Müjde
<i>Alt Başlık</i>	: Beş Sene Teminat
<i>Metin</i>	: Bourla Biraderler ve Şsi. İstanbul – Ankara – İzmir, Müjde!!! Beş Sene Teminat 1937 Model Frigidaire Soğuk Hava Dolabı Ekovat ile Mühhezdir Elektrik Sarfıyatı Yarı Yarıyadır Beş Sene Teminatlıdır.
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: İlan dağıtan bir uçak, ilanlar ve bir adam
<i>Renk</i>	: Siyah-Beyaz, kırmızı
<i>Slogan</i>	: Beş Sene Teminatlıdır
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: Bourla Biraderler logosu, İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 79. Frigidaire soğuk hava dolabı afişi – Müsellesten üçgene

ÇÖZÜMLEME:

Basılı yayın ilanı olan bu çalışmada, Frigidaire marka soğuk hava dolabının tanıtımı yapılmaktadır. Manevra yapmış bir uçak ilanları havaya savurmaktadır. Yine arkasındaki uçaklarda aynı şekilde ilanlar dağıtmakta fakat bu uçaklar daha silik görünmektedir. Aşağıda bir adam da kendisine doğru yaklaşan bir ilanı okumuş gülümsemektedir. İlanlar çeşitli yönlere savrulmuş, yeryüzüne düşenler sırasıyla büyümektedir. İlanlardan bir tanesi bize dönük ve okunaklı bir şekildedir. Uçak ve adam silueti koyu diğer öğeler açık etüt edilmiştir. İlanın sol altına doğru olan boşluğa firmanın adı ve unvanı büyükten küçüğe sıralı puntolarla alt alta yazılmıştır. Afişte sadece “Beş Sene Teminat” yazısında vurgu için kırmızı renk kullanılmıştır.

İlandaki eğimli olan tüm öğelerin dışında olan kurum ismi ve adam dikkatleri üzerlerine çekmektedir. Uçaklar manevralar yaparak, bu büyük müjdeyi sanki havada kutluyorlarmış görüntüsü oluşturmaktadırlar. Etrafa saçtıkları ilanlar konfeti görüntüsünde ilanı şenlendirmiş, aşağıdaki vatandaşın da yüzünü güldürmüştür. Okunabilen büyük ilanı atan uçak diğerlerine oranla daha ayrıntılı çalışılmıştır. Büyük ilan düşmenin etkisi ile biraz eğim kazanmış fakat tam da buradaki vatandaşın okuyabileceği bir açıda kalmıştır. Sağ köşede bulunan koyu değerlerle çalışılmış vatandaş müjdeli haberi okuduktan sonra surat ifadesinden anlaşılacağı gibi şaşkınlık ve mutluluk yaşamaktadır.

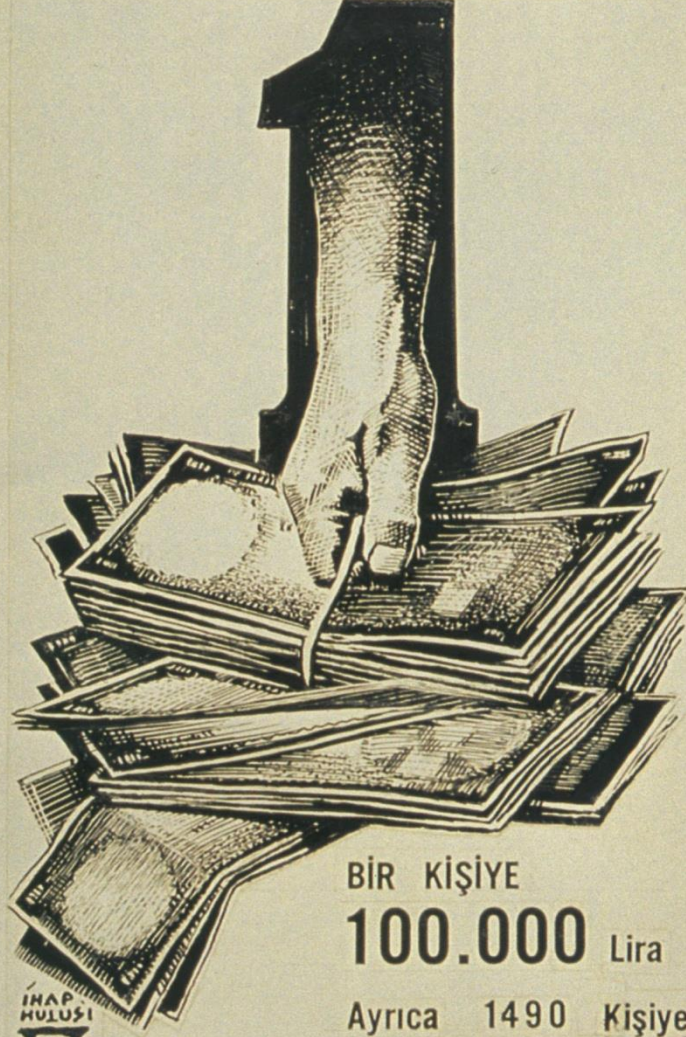
Sonuç olarak, şenlik havasında bir görüntüye sahip olan bu ilanın müjdeli bir haber verişi her halinden bellidir. İhap Hulusi Görey ilan içinde ilan tasarımı ile farklı bir tasarım sunmuştur.

Katalog no	: 19
Grafik Tasarım Ürünü	: Banka Reklamı
Firmanın Adı	: Garanti Bankası
Afişin tekniği	: Çini Mürekkebi
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: Yaz Çekilişinde 300.000 Lira
<i>Alt Başlık</i>	: Bir Kişiyeye 100.000 Lira
<i>Metin</i>	: Yaz Çekilişinde 300.000 Lira, Bir Kişiyeye 100.000 Lira, Ayrıca 1490 Kişiyeye çeşitli para ikramiyeleri, Son Para Yatırma Günü 12 Temmuz
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Para banknotları ve “1” rakamının içinden banknotlara uzanan el
<i>Renk</i>	: Siyah-Beyaz
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: Garanti Bankası logosu, İhap Hulusi Görey Amblemi

YAZ
ÇEKİLİŞİNDE

300.000

Lira

BİR KİŞİYE

100.000 Lira

Ayrıca 1490 Kişiyeye
çeşitli para ikramiyeleri

İNAP
MULUŞI
ŞİTANBEL

SON PARA YATIRMA GÜNÜ **12 TEMMUZ**

GARANTİ BANKASI

Şekil 80. Garanti Bankası afişi – Müsellesten üçgene

ÇÖZÜMLEME:

Garanti Bankasının bu afişinde tek renkte etkili bir çalışma görülmektedir. Afişin sağ ve sol taraflarında geniş bir boşluk olup, çalışma ortalanmıştır. Afişin en tepesine ikramiyede dağıtılacak miktar büyük harflerle yazılmış, kenarlarındaki yazılar küçük ve kendisine göre ortalanmıştır. En altta ise siyah bir dikdörtgenin içine dişi olarak “Garanti Bankası” logosu yerleştirilmiştir. Üstüne ise çekilişle ilgili bilgi verilmektedir. Afişin resmi bu yazıların ortasında bulunmaktadır. Resimde büyük ve siyah “1” rakamının içinden bir el çıkmakta ve para banknotlarına uzanmaktadır. Banknotların hemen altında 300.000 lira ikramiyenin dağıtım bilgileri farklı puntolarda yer almaktadır.

Afişin kenarlarındaki boşluklar gözü rahatlatmış ve zihni dağıtmadan kompozisyonu ortada toplamıştır. Afişin en altında bulunan “Garanti Bankası” yazılı siyah sütun tüm afişi taşıma görevi görmektedir. Hemen üzerinde çekilişle ilgili anekdotlar bulunmaktadır. Bu bilgilerin puntoları farklı yazılmış, verilecek ikramiyelerin miktarlarına büyütülerek vurgu yapılmıştır. Afişin en üstünde dağıtılacak miktarların toplamı başlık şeklinde yerleştirilmiştir. Bu rakamın altında bulunan resme gelindiğinde , kocaman olan bir, 100.000 lira kazanacak olan bir kişiyi ifade etmektedir. Bir rakamının içinden çıkan el ise bu ikramiyeyi kazanan kişinin elidir. Talihlinin elini uzatmış kazandığı para destelerini alırken gördüğümüz bu sahne, ikramiyenin çok oluşu ve o bir kişinin paraları alması ile sıcak ve albenili bir görüntü yaratmaktadır.

Katalog no	: 20
Grafik Tasarım Ürünü	: Likör Reklamı
Firmanın Adı	: İnhisar Likörleri
Afişin tekniği	: İllüstrasyon
Yapım Yılı	: -
Tasarımda Kullanılan Öğeler	:
<i>Başlık</i>	: İnhisar Likörleri İçiniz
<i>Alt Başlık</i>	: -
<i>Metin</i>	: -
<i>Görseller</i>	:
<i>Resim</i>	: Elinde kadeh tutan bir kadın, likör şişeleri ve likör fabrikası
<i>Renk</i>	: Siyah-Beyaz
<i>Slogan</i>	: -
<i>Amblem, logo, logotype</i>	: İhap Hulusi Görey Amblemi

Şekil 81. İnhisar likörleri tanıtım afişi – Müsellesten üçgene

ÇÖZÜMLEME:

İnhisar Likörleri için yapılan bu çalışmanın ayrıntılı bir etüt sonucu oluşturulduğu resimdeki kaliteden anlaşılmaktadır. Çalışmanın sol üst tarafından sağa doğru merdiven basamakları gibi metin yerleştirilmiştir. Afişin tabanına da likör fabrikasının resmi ile kaplanmış, fabrikanın hemen arkasından orada üretilmekte olan likörler yelpaze misali açılmış, ortasında da bir bayan yer almaktadır. Bayan, abiye bir kıyafet ile artistik bir poz vererek bize likör kadehini kaldırmıştır.

Çalışma, likör şişelerinin fabrikanın ardından çıkması ve yelpaze gibi açılması düşüncesi ile kusursuz diyecek kadar başarılı olmuştur. Fabrikanın arkasından çıkan şişelerin çeşitli ürünlerin şişeleri olması ile aynı zamanda birçok çeşit de aynı anda tanıtılmış olmuştur. Çalışmanın tam ortasındaki bayan reklamı izleyenlere doğru kadehini kaldırarak “Şerefe!” dercesine gülümsemektedir. Bayanın başındaki eğimde yine bu şerefe betimlemesini yüzündeki gülümseme ile birlikte birleşmiştir. Kurumun ismi olan “İnhisar” yazısı diğerlerinden farklı yazılmış ve onun başlık oluşu vurgulanmıştır. Kompozisyona lekesel açıdan baktığımızda ise aşağıdan koyulaşarak başlayıp yukarı doğru açılan lekesel bir düzen görülmektedir.

8. SONUÇ

Osmanlı ile Cumhuriyet Türkiye'si arasında bir köprü olmuş olan İhap Hulusi Görey, dikkat çekici kompozisyonlar, çarpıcı sloganlar kullanarak, yaptığı afişlerin daima ilgi çekici olması düşüncesindedir. Büyük üstat, Türk grafik-afiş sanatçısı ve reklamcılığın ilk temsilcisi olan Görey, tüm grafiksel çalışmalarını titizlikle yapmıştır.. Bu çalışmalardaki mesajlar insanların beynine şimşek gibi çakılmış, renklerle ve lekelerle hafızalara kazınmıştır.. Bu profesyonellik sadece grafiksel çalışmalarında değil diğer çalışmalarında da hakimdir. O dönemlerde çoğu görsel tasarımda imzası olan ustanın bazı çalışmaları hala kullanılmaktadır. Zamanın zor imkanlarına rağmen Türkiye Cumhuriyetinin yeni ideolojisinin görsel göstergelerini tasarlamış kişi olarak, kendinden sonra gelecek olan grafik tasarımcılara güvenini her zaman dile getirmiştir. Çalışmalarının ana fikirlerini hep günlük hayattan alan grafik tasarım mesleğinin bu onurlu ustasının Türk Grafik Sanatında, çok ayrı bir yeri bulunmaktadır.. Bu yol göstericiyi genç Türk Grafik sanatçılarının tanınması ve örnek alması gerekmektedir.

Bu doğrultuda yapılan çalışma, İhap Hulusi Görey'in tasarımlardaki etkisini analiz ederek hedef kitleye nasıl geçtiği konusunu ele almaktadır. Bu tasarımlar İhap Hulusi Görey'in rastgele seçilen 20 adet çalışmasından oluşmaktadır. Afiş tasarımlarında ortaya konan görsel hiyerarşi, mesajın anlamlandırılabilmesine katkıda bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Altıntaş, Y. (1992). Önsöz Türkiye'den Afişler, 4
Arts Dergisi, 11(2), 94-95
- Ataman, A. (1994). Bu Afiş Suluboya?! . *Arredamento Dergisi*, 98
- Becer, E. (2015). İletişim ve Grafik Tasarım, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları.
- Bilge, İ. (2007). Cumhuriyet'in Tasarımcısı İhap Hulusi Görey. *Grafik Tasarım Dergisi*, 30-31
- Çam, A. Tekin. (2007). Çağdaş Türk Grafik Tasarımında İlk İmza İhap Hulusi Görey. *Grafik Tasarım Dergisi*, 24-30, 36-37
- Çaydere, O. (2016). Grafik Tasarım Eğitiminde Temel Tasarım Eğitiminin Önemi. Fine
- Çeviker, T. (2006). Modern Türk Grafik Sanatının Öncüsü İhap Hulusi Görey; *Sanat Dünyamız Dergisi*, 93
- Doğan Beşir, B. (2017) Türkiye ve Polonya'nın İki Öncü Grafik Sanatçısı İhap Hulusi Görey ve Henryk Tomaszewski Afişleri Üzerine Analizler Yıl 3 Sayı 6 *Aydın Sanat* 39-49
- Ertel, M. (1995). *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* 3.Cilt, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Görey, İhap Hulusi. (1981). Ustalar ne diyor?. *Milliyet Sanat Dergisi*, 20
- İdaresi, Milli Piyango. (1994). Piyangonun Dünü Bugünü ve Milli Piyango İdaresi. Ankara: *Milli Piyango İdaresi* Yayını.
- İsimyeli, N. (1986). Yitirdiklerimiz. *Milliyet Gösteri Dergisi*, 64
- Kazancı, M. (2002). Kamuda ve Özel Kesimde Halkla İlişkiler. Ankara: Turhan
- Merter, E. (1998). *Müsellesten Üçgene*. İstanbul: Ana Basım A.Ş.
- Merter, E. (2003). *80. Yılında Cumhuriyet'i Afişleyen Adam*. İstanbul: Literatür Yayıncılık
- Merter, E. (2007). *İhap Hulusi Tasarımcının Bir Genç Sanatçı Olarak Portresi*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık

Merter, E. (2007). *Çizgi Dünyasına Yolculuk. İhap Hulusi Görey'in Skeç Defterleri (1922-1961)*. İstanbul: Boyut Yayın Grubu

Özsoy, V. (1993) Resim-İş Eğitimi ile İlgili Raporun Düşündürdükleri”, *Eğitim*, 4:58-70.

Serin, Y. (2006).Osmanlıdan Cumhuriyet'e Köprü Olmuş Bir Afiş Sanatçısı İhap Hulusi Görey. *Artist Dergisi*, 37

Sönmez, S. (2007). Anılarda Yaşayan Bir Usta İhap Hulusi Görey. *Grafik Tasarım Dergisi*, 32-33

Tepecik, A. (1995). *Cumhuriyet Dönemi İlk Türk Grafik Sanatçısı İhap Hulusi*. Ankara: Sanat, Kültür Bakanlığı Yayınları.

Tepecik, A. (2002). *Grafik Sanatlar. tarih-tasarım-teknoloji*. Ankara: Detay ve Sistem Ofset

İnternet Kaynakları

<http://www.bilecikkulturturizm.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF7E7F2B691D9F009776931832F09F8AF5>

<http://www.turkforum.net/showthread.php?t=562288>

<http://www.dergipark.org.tr/download/article-file586373>

http://www.dergipark.org.tr/download/article-file_233425

<https://ercansakin.wordpress.com/2016/10/09/cumhuriyet-sonrasi-grafik-sanati/>

<http://www.kulturturizm.gov.tr>, 2017

<https://dogucanguler.com/ihap-hulusi-goreyin-hayati-ve-eserleri-turk-grafik-tasariminin-ilk-illustratoru/>

<https://www.vektorler.cm/blog/ihap-hulusi-gorey-kimdir/>

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Efecan ÇELİK

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : 2014, Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : 2018, KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Grafik Tasarım Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : -----

Tarih: 20 Eylül 2021